

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

HAYVAN HAKLARININ YAZILI BASINDAKİ TEMSİLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF EKİN YALÇI

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Selami Özsoy

BOLU, OCAK - 2024

KABUL VE ONAY SAYFASI

Elif Ekin YALÇI tarafından hazırlanan '**HAYVAN HAKLARININ YAZILI BASINDAKİ TEMSİLİ**' adlı tez çalışması jürimiz tarafından Gazetecilik Anabilim Dalı Yüksek Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliğiyle kabul edilmiştir.2/01/2024

Jüri Üyeleri

Danışman

Prof. Dr. Selami ÖZSOY
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

İmza

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Arzu KALAFAT ÇAT
Karabük Üniversitesi

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ercan AKTAN
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. İbrahim KÜRTÜL

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin Turnitin adlı programında enstitü müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %30'u geçmemektedir.

.....
ELİF EKİN YALÇI

ÖZET

HAYVAN HAKLARININ YAZILI BASINDAKİ TEMSİLİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ELİF EKİN YALÇI
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİMDALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI
(TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. SELAMİ ÖZSOY)
BOLU, ARALIK- 2023
XII+108

Son yıllarda haberlerde hayvana dair uygulanan şiddetin artış gösterdiği görülmektedir. Bu haberler hayvan haklarına dair bakışın değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı hayvan hakları istismarına dair bakışın haberlerde yer alış biçimlerini incelemektir. Çalışmada belirlenmiş olan gazetelerde iki aylık süreç kapsamında yer alan hayvan haberlerinde doküman analizine dair haberlerin içerikleri incelenmiştir. Çalışma içerisinde yer alan haber içerikleri, hayvan temsili sunum biçimi ve hayvan hakları bağlamında değerlendirilmiştir. İncelemede doküman analizi tekniği kullanılarak detaylı araştırma yapılmış, bu araştırma bağlamında gazetelerin hayvan haklarına dair verdiği önemi ve gazetelerin hayvan temsiline dair bakış açıları saptanmıştır. Bu saptama ile gazetelerin hayvan haklarına verilen değerin, gazeteler tarafından değerlendirme biçimleri belirlenmiştir. Bu çalışmada Hürriyet, Sözcü ve Sabah gazetelerinde 04.04.2023- 04.06.2023 tarihleri arasında yayımlanan hayvan konulu toplam 197 gazete haberi doküman analizi tekniği ile incelenmiştir. Bu veriler kapsamında Hürriyet gazetesinin toplam 70 adet hayvan haberi, Sabah gazetesinin ise 73 hayvan haberi ve Sözcü gazetesinin 54 hayvan haberine yer verdiği görülmüştür. Araştırmaya dahil edilen gazeteler arasında en fazla küçük ve orta boyutta hayvan haberine yer verildiği ortaya konmuştur.

ANAHTAR KELİMELEER: Hayvan Hakları, Hayvan Temsili, Yazılı Basında Hayvan Hakları

ABSTRACT

**REPRESENTATION OF ANIMAL RIGHTS IN THE PRINTED MEDIA
MA THESIS
ELİF EKİN YALÇI
BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY
GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT OF JOURNALISM
DEPARTMENT OF JOURNALISM SCIENCE
(SUPERVISOR: PROF. DR. SELAMİ ÖZSOY)
BOLU, DECEMBER 2023**

XII+108

In recent years, it has been seen that violence against animals has increased in the news. These news allow evaluation of the view on animal rights. The aim of this study is to examine the ways in which the view of animal rights abuse appears in the news. The contents of the news regarding document analysis in animal news with in the scope of two months in the newspapers determined in the study were examined. The news content in the study was evaluated in the context of the presentation style of animal representation and animal rights. In the analysis, detailed research was conducted using the document analysis technique, and in the context of this research, the importance given by newspapers to animal rights and the newspapers perspectives on animal representation were determined. With this determination, the way newspapers evaluate the value given to animal rights has been determined. In this study, a total of 197 newspaper articles about animals published in Hürriyet, Sözcü and Sabah newspapers between 04.04.2023 and 04.06.2023 were examined using the document analysis technique. With in the scope of this data, it was seen that Hürriyet newspaper included a total of 70 animal news, Sabah newspaper included 73 animal news, and Sözcü newspaper included 54 animal news. It was revealed that among the newspapers included in the research, the most news was about small and medium-sized animals.

KEYWORDS: Animal Rights, Animal Representation, Animal Rights in Print Media.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO LİSTESİ	ix
FOTOĞRAF LİSTESİ	x
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	xi
TEŞEKKÜR	xii
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
1. HAYVANLARIN HİSLERİNİN TANIMLANMASI.....	7
1.1 Hayvanların Kendini İyi Hissetme Hali (Well –Being).....	11
1.2 Zootekni Uygulamaları Hakkında.....	14
1.3 Kavramsal Çerçeve: Hayvan Haklarının Temsili	14
1.4 Haydi Uygulaması	19
1.5 Ülkemizdeki Hayvan Hakları İhlalleri.....	20
1.6 Hayvan Haklarının Hukuksal Yapısı	24
1.7 Hayvanların Yazılı Medyadaki Temsili.....	27
İKİNCİ BÖLÜM	34
2. YÖNTEM	34
2.1 Araştırmanın Amacı	37
2.2 Araştırmanın Önemi.....	37
2.3 Araştırma Soruları.....	38
2.4 Araştırmanın Sınırlılıkları	38
2.5 Araştırmanın Evren ve Örneklemi	38
2.6 Bulgular.....	38
2.7. Gazetelerdeki Hayvan Haberlerinin Çözümlemesi.....	40
2.7.1 Gazetelerdeki Hayvan Haberlerinin Sayfada Kapladığı Yere Göre Değerlendirilmesi.....	40
2.7.2 Gazetelerdeki Hayvan Haberlerinin Görsellere Göre Değerlendirilmesi	41
2.7.3 Gazetelerdeki Hayvan Haberlerin Yer Aldığı Sayfaya Göre Değerlendirilmesi.....	42
2.7.4 Haberlerdeki Hayvanların Sunumuna Göre Değerlendirilmesi	43
2.7.5 Maddi Gelir Kaynağı Olarak Hayvan Haberleri	44
2.7.6 Masum Hayvan Haberleri	44
2.7.7 Mağdur Hayvan Haberleri	45
2.7.8 Nesli Tükenmekte Olan Hayvan Haberleri	48
2.7.9 Saldırgan Hayvan Haberleri.....	50

SONUÇ	53
KAYNAKLAR	56
EKLER	60

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1. Haberlerin analizi için kullanılan ölçek tablosu.....	36
Tablo 2.2. Gazetelerde hayvanlarla ilgili haberlerinin sayfada kapladığı yere göre dağılımı.....	40
Tablo 2.3. Gazetelerdeki hayvan haberlerinin kullanılan görsellere göre dağılımı	41
Tablo 2.4. Gazetelerdeki hayvan haberlerinin yer aldığı sayfaya göre dağılımı..	42
Tablo 2.5. İncelenen haberlerdeki hayvanların sunumunun gazetelere göre dağılımı	43

FOTOĞRAF LİSTESİ

Sayfa

Fotoğraf 1.1. Fur Free organizasyonunun, kürkün ne olduğunu hatırlatan reklam görseli (adsoftheworld.com).....	31
Fotoğraf 1.2. Bir hayvan üzerinde yapılan deney (http://www.peta.org).	31
Fotoğraf 1.4. BGD’ nin "Kalbimiz Sokakta Atıyor" kampanyasından bir billboard çalışması (www.bgd.org.tr).	32
Fotoğraf 1.5. SHKD“nin "Sil Baştan" kampanyası afiş çalışması (www.shdk.org)	33
Fotoğraf 2.1. Sabah gazetesinde 20.04.2023 tarihinde yayımlanan haber.....	44
Fotoğraf 2.2. Hürriyet gazetesinde 29.05.2023 tarihinde yayımlanan haber.....	45
Fotoğraf 2.3. Hürriyet gazetesinde 25.04.2023 tarihinde yayımlanan haber.....	46
Fotoğraf 2.4. Sabah gazetesinde 08.04.2023 tarihinde yayımlanan haber.....	47
Fotoğraf 2.5. Hürriyet gazetesinde 15.04.2023 tarihinde yayımlanan haber.....	48
Fotoğraf 2.6. Sözcü gazetesinde 10.05.2023 tarihinde yayımlanan haber.....	49
Fotoğraf 2.7. Sabah gazetesinde 25.05.2023 tarihinde yayımlanan haber.....	51
Fotoğraf 2.8. Sabah gazetesinde 12.04.2023 tarihinde yayımlanan haber.....	52

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BGD: Barınak Gönüllüleri ve Hayvanlara Yaşam Hakkı Derneği

HAYDİ: Hayvan Durum İzleme

HAYTAP: Hayvan Hakları Federasyonu

SHKD: Sahipsiz Hayvanları Koruma Derneği

STK: Sivil Toplum Kuruluşları

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans dönemi boyunca kendime inanmamı sağlayan desteği ve sabrı ile kendisini her zaman örnek aldığım tez danışmanım Sn. Prof. Dr. Selami ÖZSOY' a çok teşekkür ediyorum.

Hayatımın her alanında her zaman yanımda olan ve fikirlerimizi karşılıklı olarak tartışabildiğim canım kız kardeşim Ezgi Can Yalçı' ya ve desteklerini benden hiç esirgemeyen aileme teşekkür ediyorum.

GİRİŞ

Eskiden süre gelen yaşam içerisinde hayvan- insan ilişkileri farklı konumlamalarda olmak üzere yer almaktadır. Bunlardan bazı ilişkiler hayvanların gücünden, sosyal yaşantı içerisinde ruhsal destek amaçlı olarak kullanılmaktadır. Farklı kültür ve dönemlerde hayvanlar, bazen üstün mitolojik özelliklere sahip tanrılar olarak saygı görmüş; bazen de tarım, ulaşım ya da yük taşımada yardımcıları olarak nitelendirilmişlerdir. Hayvanlar, modern toplumlarda birçok alanda oldukça önemli bir kültürel ve sosyal rol oynamaktadır (Taylor, Signal, 2005). Hayvanların hayatımızın içinde yer almalarından dolayı varlıkları değerli görülmektedir. Bu değer insanların tarafından algılanış biçimi ve sunumu hayvanlara dair değer yargılarını şekillendirmektedir. Hayvan hakları hareketinin kökleri 18 ve 19'uncu yüzyıllarda özellikle evcil hayvanlara yapılan zulmü ve kötü kabul edilebilecek uygulamaları önlemek amacıyla kurulan çeşitli insancıl kuruluşlardır (Honore ve Klopfer 1990, Zutphen 2001). Yaşamın her alanında bizimle birlikte paylaşımda olan hayvanlar, aynı zamanda toplumsal düzenin sağlıklı bir şekilde ilerlemesine katkı sağlayarak toplumsal bir rol içerisinde bulunmaktadır.

Örneğin rehabilitasyonda, hayvan beslemenin ya da hayvanlarla birlikte olmanın hastaların mental, sosyal ve fiziksel sağlığının iyileştirilmesinde etkili olduğu belirtilmektedir (İncazlı, Özer, Yıldırım, 2016). Bu durum bireylerin iyileşme süreçleri içerisindeki sağlık durumunu pozitif olarak etkilemektedir. Hayvanlarla kurulan ilişkiler içerisinde yer alan frekanslar canlılara ilişkin olumlu düşünce yargılarının oluşmasına fırsat sunmaktadır.

İnsanların da hayvanlar aleminin bir parçası olması sonucu, biyolojik olarak var olan insan ve hayvan benzerlikleri kaçınılmazdır. Sadece insanların değil, hayvanların da kişilikleri, zihinsel yapıları, mutluluk, korku, çaresizlik gibi duyguları, psikolojik ya da fiziksel olarak acı hislerinin varlığı düşünüldüğünde; hayvanlara zarar vermek ya da hayvanları korumak ile insanlara zarar vermek ya da insanları korumak arasında keskin sınırlar olamayacağı görülecektir (Bekoff, 2010; Fox, Mickley, 1987). Hayvanlara da hisleri olan canlılar olarak yaklaşıldığı takdirde onların da duygusal durumlarının olduğu fark edilmektedir. Duygusal durumları olan canlılar bizim gibi üzüldüklerinde yalnız kalma, sakın olma gibi tepkiler ile kendilerinin duygusal benliklerini oluşturabilmektedir. Hayvanların

sevinçli olduğu durumlarda ise insanlarla olan temas ve yakınlık derecelerinin arttığı, insanlara ve diğer canlılara daha samimi yaklaşımla ilerledikleri dikkat çekmektedir. Günlük yaşam içerisinde hayvanlara ilişkin yapılan gözlemler sonucunda bu durum detaylı olarak görülmektedir.

Hayvanlar kendilerini sözlü olarak ifade edemedikleri için, insanlar onları anlamak adına belirli beceriler geliştirmek zorundadır. Hayvanların ihtiyaçları, istekleri ve durumlarını anlamak, empati becerisi olmadan söz konusu olamayacaktır (Rothgerber, Mican, 2014). Empatinin bir davranıştan ziyade kişiliğin bir parçası gibi olduğunu öne süren Paul (2000), hayvanlara yönelik empatik tutuma sahip insanların, genel olarak tüm hayvanlara, insanlara ve hatta hayali karakterlere karşı da empati düzeyinin yüksek olacağını savunmaktadır. İnsanların kendi evcil hayvanları ile empati kurması gerçekleştikten sonra, bu gelişimin diğer tüm evcil hayvanlara ve son olarak tüm canlılara yönelik genişlemesi gerçekleşebilecektir (Rothgerber, Mican, 2014). Çünkü empati kurabilen kişiler, çevrelerindeki canlıları daha iyi anlayarak onların haklarına saygı göstereceklerdir (Çalışkan ve diğ., 2014). Hayvanlarla etkileşim, bireylere birçok fiziksel, psikolojik ve duygusal katkı sağlamaktadır. Örneğin Melson ve Fogel (1989), çocukların hayvanlarla iletişimi sonucu korumacılık yeteneği kazandığını belirtmişlerdir.

Daly ve Morton (2003), yaptıkları araştırmada 137 ilkökul öğrencisine insan-hayvan bağı ve empati arasındaki ilişkiyi ele aldığıında, hayvan sahibi olan ve olmayan çocukların empati düzeyinde, cinsiyete göre empati düzeyinde ve empati ile hayvanlara bağlılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sadece köpek sahiplerinin kedi sahiplerinden daha empatik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Paul (2000), 514 yetişkin birey üzerinde yaptığı bir araştırmada hayvanlara yönelik empati ile insanlara yönelik empati arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Ayrıca kadınların hayvanlara yönelik empatide kadınlar, evcil hayvan sahibi olanlar, geçmişte evcil hayvan sahibi olanlar ve gençler, diğer gruplara göre anlamlı düzeyde yüksek puanlar elde etmiştir. Medeni durum değişkeni hayvanlara ya da insanlara yönelik empatide anlamlı bir fark göstermemiş; her iki grupta da gençlerin empati puanları yaşlılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Hayvanlara yönelik tutumları ele alan bir araştırmada Driscoll (1995), kadınların hayvanlara yönelik tutumlarının erkeklere göre daha pozitif olduğunu belirtmiştir. Eisenberg ve Lennon (1983), genel olarak kadınların erkeklerden daha

empatik olduğunu belirtmişlerdir. Hayvanlara yönelik empati üzerine Pifer, Shimizu ve Pifer (1994), 15 farklı milletten 1457 kişi ile yaptıkları bir araştırmada kadınların erkeklere 30 oranla hayvanlara karşı daha empatik ve korumacı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca hayvan deneylerine karşı olma oranı Fransa, Belçika ve İngiltere’de yüksek iken Japonya ve Amerika’da daha düşük bulunmuştur.

Rothgerber ve Mican (2014), çocuklukta evcil hayvan sahibi olan ve özellikle evcil hayvanlarıyla güçlü bağları olan kişilerin yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde hayvanlara karşı daha empatik olacağı ve et yemekten kaçınacağı hipotezi ile bir araştırma yapmıştır. Bu hipotezin temelinde, insanların hayvanlarla empati kurduğunda onları yemek olarak görmelerinin zorlaşacağı görüşü bulunmaktadır. Araştırmanın sonucunda, çocukken evcil hayvan sahibi olmanın hayvanlara karşı daha empatik olmayı yordadığı sonucuna ulaşılmış; ancak vejetaryen beslenme ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamıştır.

Taylor ve Signal (2007), yaptıkları bir araştırmada insanlara yönelik empati ve hayvanlara yönelik tutumların, hayvanları koruma alanında çalışanlar ve genel toplumdan insanlar arasında ne tür farklılıklar gösterdiğini ele almışlardır. Genel toplumdan 543, hayvanları koruma alanından 389 kişinin örneklemini oluşturduğu bu araştırmada, katılımcılara hayvanlara yönelik tutum ölçeği ve kişilerarası tepkisellik ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre hayvanları koruma alanındaki bireylerin hem hayvanlara yönelik tutum hem de insanlara yönelik empatide daha yüksek puanlar aldığı ve kadınların erkeklere göre hayvanlara yönelik tutumda daha pozitif olduğu görülmüştür. Ayrıca her iki grup için de empati ve hayvanlara yönelik tutum arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Özellikle 21. yüzyılda hayvan hakları üzerine toplumsal, sosyal ve akademik alanlar olarak daha fazla özen gösterildiği ve hayvan haklarına daha duyarlı bireyler olarak yer aldığımız bir dönem olarak tanımlanmaktadır.

Hayvanlarla güçlü bir bağ kuran birçok insanın sevgi, empati ve merhamet konusunda da yüksek potansiyelleri bulunmaktadır (Walsh, 2009). Dolayısıyla eğer insanlar ahlaki olarak, saygı ve değer görmeyi hak ediyorsa, hayvanlar da benzer biçimde değer görmeyi hak etmektedirler. Bu nedenle insanlar ve hayvanlar arasında var olan farkların etik açıdan hayvanlara farklı davranmayı gerektirmediği, insanların doğanın hakimi değil bir parçası olduğu ve tüm canlıların aynı dünyanın bir parçası olduğu görüşü dikkate değerdir (Bekoff, 2010; Rowlands, 2009; Tan, Çobanoğlu, 2013). Bu sebeple hayvanların kişisel, duygusal ve fiziksel

ihtiyaçlarına cevap verebilmek adına hayvanlarla empati kurarak iletişime geçmek önemli bir olgu olarak yer almaktadır. Hayvanlarla empati yoluyla iletişime geçen bireyler devamında hiçbir canlı ayırt etmeksizin tüm canlılara yüksek düzeyde zen göstererek yaklaştıkları düşünülmektedir. Çünkü empati kurabilen kişiler, vrelerindeki canlıları daha iyi anlayarak onların haklarına saygı göstereceklerdir (alışkan ve diğ., 2014). Aynı zamanda hayvanları anlayabilen bireyler onların fizyolojik ve duygusal olarak yer alan durumlarına karşı daha hassas bir yaklaşım olarak davranışlarını şekillendirmektedir.

Dünyada bir canlının diğ erine üstün olduğu düşüncesi yerine, her türün diğ erinden farklı biyolojik yetenekleri olduğu ve bu yeteneklerin diğ er türlerle kurulan ilişkiyi düzenlediği düşünülmektedir (Savaş ve diğ., 2009). Hayvanların her birine özel ve farklılıklarını sevgi ile karşılayarak yaklaşılması doğru bir yaklaşım biçimi olarak düşünülmektedir.

Hayvan haklarının toplum içerisinde temsili ve yaşam hakkının sürdürülmesi temel bir hak olarak yer alması gerekmektedir. Bu yönden bakıldığında hayvanların nasıl bir yaşam içerisinde bulunduğu ve bu yaşamın insanlar tarafından ne şekilde algılandığı değerli görülmektedir. Hayvanlara bakış açısının değerlendirilmesi ve oluşturulan algıların yansıtılması, haber içeriği olarak gazete ve televizyon yayınlarındaki içeriklerin yer alış biçimi hayvan temsilleri için önemli bulgular taşımaktadır. Haberlerde kullanılan görseller, kelimeler, haber içeriğinin oluşturulma biçimi, kelime seçimi ve cümle yapısı haber içeriğindeki hayvan temsiline dair değerli ipuçları taşımaktadır. Bireyler üzerinde etkili olan haber içeriklerinin sunumu toplum yaşamı içerisinde hayvanlara karşı olan davranışlarımıza da etki edebilmektedir. Bu açıdan hayvanların temsili haber içeriklerinde ne şekilde sunulduğunu incelemek gerekli görülmektedir.

Dünyada tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş, insanların hayvanlarla olan ilişkisinde hayvan haklarının geliştirilmesi yönünde pozitif bir değişim meydana getirmiş ve toplumlar arasında hayvanların hukuki konumu hakkında farklı görüşlerin oluşmasına neden olmuştur (Koçhisarlıoğlu ve Söğütlü Erişgin, 2013). Yaşanan gelişmelerle dünya üzerinde yer alan her canlının yaşam hakkı ve bu hak içerisinde duygusal, fiziksel ve ruhsal durumlarının korunması gibi koşullar üzerine dşnlmeye başlanmaktadır.

Francione ve Charlton (2008); insanların “genel olarak” hayvanlara acı çektirilmesi ve öldürülmesinin ahlaken yanlış olduğundan bahsettiğini; fakat hayvanların acı çekip ölmelerine neden olan tüm eylemlerimizin sadece keyif veya eğlence için ya da sadece elverişli olduğu veya alışkanlık olduğu için devam ettirildiğinden bahsetmektedir. Bunun temelinde onların insan istek ve ihtiyaçlarını tatmin etmek için birer araç olarak görülmelerinin (Wearing and Jobberns, 2011: 50) yattığını söylemek mümkündür.

Hayvana davranış şekilleri birçok yönden farklılık gösterse de temelde iki yaklaşımın bulunduğu görülmektedir bunlar; antroposentrizm ve fizyosentrizmdir. İnsanı merkeze alan antroposentrizm insan dışında bulunan canlıların insan yararına olduğunu savunmaktadır. Antroposentrizm’ in temel ilkeleri şu şekilde sıralanmaktadır;

- (1) temel ihtiyaçlar doğrultusunda insanın doğaya bağımlı halde bulunduğu,
- (2) doğanın, insan mutluluğuna katkı sağladığı

(3) doğaya saygılı bir şekilde davranmanın aynı zamanda insanlara da saygı çerçevesinde yaklaşmak için önemli bir rol aldığı şeklinde üç yaklaşım bulunmaktadır. Bu açıdan baktığımız zaman hayatımızın her alanında doğa ile iç içe kalmak kaçınılmaz olmaktadır.

Diğer yaklaşımlardan biri olan fizyosentrizm ise doğayı merkez konuma alan bir yaklaşım içerisinde bulunmaktadır. Doğa merkezci yaklaşımda çevremizde yer alan her yapı, canlı ve etki alanına girebildiğimiz her bir doğa içeriğine saygı duyulduğu görülmektedir. Bu yaklaşım içerisinde de farklılıklar bulunmaktadır. Bunlardan biri patosentrizm ‘ıstırap duyabilme yeteneği’ ve biyosentrizm ise canlılara ‘haysiyet’ tanımaktadır. Yaklaşımlardan da anlaşıldığı üzere hayvanların hissedebilme özelliklerine değinerek canlıların varlığına önem verildiği anlaşılmaktadır. Bu anlamda iki farklı yaklaşım değerlendirildiği zaman bir tarafın insan –hayvan ilişkisinde daha pozitif bir ayrımcılık taşımayan yaklaşımda bulunurken, diğer yaklaşım olan katı antroposentrik yaklaşımda hayvanları makineden farksız olarak ifade ettikleri dikkat çekmektedir.

Bessei (2006), yaşam içerisinde insanların “hayvanlardan yararlananlar” ve “hayvanları koruyanlar” şeklinde ayrıldığını ve hayvan haklarının insan- hayvan ilişkisinden dolayı yasal olarak belirli bir düzenleme yapılamayacağından bahsetmektedir. Hayvanlara karşı ifade edilen durumdan da anlaşıldığı üzere hayvanlara karşı yaklaşımda iki zıt durumun yer aldığından bahsedilmektedir. Bu

durum ise hayvanları onlardan yararlananlara karşı bir koruma mekanizması ya da halk tarafından oluşturulan canlılara dair toplu bir destek gurubunun oluşturulmasını gerekli hale getirmektedir. Çünkü bulunduğumuz ekosistem içerisinde ortak yaşam alanlarına sahip bir yaşam sürdürmekteyiz. Bu ekosistem içerisinde kendilerini yeterli anlamda ifade edemeyen hayvanlara destek olmak ve canlarına saygı göstermeyi genel bir düşünce olarak benimsemek gerekli görülmektedir.

Yasal düzenlemeler içerisinde hayvan hakları ve hayvanları korumanın temel ilkesi ‘insanın dünyayı paylaştığı canlı olarak, bu canlıları koruma ve refah içerisinde yaşamını devam ettirme imkanı sağlamak, yaşamı boyunca bu canlılara yönelik şiddeti önlemek olarak ifade edilmektedir (Luy, 1998). Yasal düzenlemeler çerçevesinde hayvanların belirli statülerde koruma altına alındığı görülmektedir. Fakat “makul bir gerekçe olmadan” ifadesi ile hayvanlara tanınan hakların yarım kaldığı farkedilmektedir. Çünkü eğer mantıklı bir gerekçe gösterildiği zaman acı, ıstırap ve zarar verilebileceği gibi bir anlam ortaya çıkmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. HAYVANLARIN HİSLERİNİN TANIMLANMASI

Hayvanlar günümüzde şiddete maruz kalma, cinsel istismar, deneylerde kullanılma, tüketim ürünleri için öldürülme gibi sebeplerden acı çekmektedir. Hayvanların canlı statüsüne konularak değerlendirmek yavaş yavaş gerçekleşmektedir. Fakat bu duruma gelene kadar hayvanlar çeşitli işkencelere maruz kalarak acı çekmiş bulunmaktadır. Bilim ve kişisel çıkarlar uğruna birçok hayvanın duygu ve hislerinin olduğu göz ardı edilerek davranılmaktadır.

Etik hakkında çağdaş yazılarda bir varlığın “duyarlı” (sentient) olduğunu söylemek genellikle o varlığın acı veya hazzın bilincine sahip olduğu anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, etimolojik açıdan “duyarlı” terimi acı ve hazzın bilincinden ziyade, daha geniş anlamda bir şeylerin bilincinde olmayı ifade eder ve bu kullanım çağdaş duyarlılık etiğinin en önemli savunucularının fikirlerinde görülür. Peter Singer bu terimi acı ve hazzın bilincinde olma şeklinde yorumlarken, Joel Feinberg ve Tom Regan hayvanların ahlakî ehliyeti konusunda acının bilincinden ziyade, hayvanlar aleminde daha az yaygın olan “kapasiteye sahip olma” durumuna bakarlar. John Rodman ise duyarlılık terimini bir “izm” (sentientism) şeklinde ilk kullanan kişidir. Ona göre bu etik, bilinçli varlıkların ahlaki ehliyete sahip olması ile sınırlıdır (Varner 2001: 192). Değişik görüşler çerçevesinde değerlendirildiğinde hayvanların canlı varlıklar olarak değer yargıları ile bütünleştirilerek ele alındığı, zihinsel kapasiteleri üzerine düşünüldüğü görülmektedir.

Hayvan hakları ve refahı görüşleri içerisinde etkili isimlerden birisi de Peter Singer'dır. Singer'ın “Practical Ethics” (2011) kitabına baktığımız zaman faydacı düşünürler arasında yer aldığını görmekteyiz. Ünlü düşünürün sadece insanların değil, hissetme yetisi olan tüm canlıların mutluluklarını merkeze alan faydacı bir görüş ortaya atması onu diğer faydacı düşünürlerden farklı kılmaktadır. Bununla birlikte Singer kendi faydacılık görüşünün hedonistik değil, tercihe dayalı olduğunu söyler. O, tercihe dayalı faydacılığın evrensel etik görüşlerinden çıkarılmadığını iddia eder. Singer tercihe dayalı faydacılık kuramında tercihin evrenselleştirilmesinden ziyade, kişisel çikara dayalı karar vermenin evrenselleştirilmesi ile tercihin ilk aşamasına ulaştığımızı söyler. Singer tercihe

dayalı fayda etiğinde haz kavramının tercihleri tatmin etmesi durumunda, acı kavramının ise tercihleri tatmin edememesi durumunda ortaya çıkacağını düşünür (Singer 2011: 11-13). Bu bağlamda Singer'ın düşünce temelinde duygusal tepki verebilen her canlının merkez nokta olarak konumlandığı görülmektedir.

Singer'ın tercihe dayalı faydacılık kuramı, menfaatlerin eşit şekilde dağıtılması ilkesi ile birlikte düşünülmelidir. Ancak buradaki eşitlik klasik eşitlik olan eşit muamele değil, eşit değerlendirme fikridir. Singer'a göre, "eşitliğin temel ilkesi eşit ya da aynı muameleyi gerektirmez, eşit değerlendirmeyi gerektirir" (Singer 2002: 3). Peter Singer'ın eşitlik olarak düşüncesele yapıya değinmesi, hayvanlara dair hakların ve davranışların ilk olarak kişilerin zihinsel yapılarında yer aldığına dair dikkat çekici bir düşünce olarak değerlendirilmektedir.

Hayvan hakları konusunda düşünen bir diğer önemli düşünür olan Tom Regan ise Singer'ın faydacılık kuramını yetersiz bulur ve eleştirir. Ona göre:

- 1- "Başkalarına fayda sağlamak için masum bir canlıyı katletmek yanlıştır.
- 2- Faydacılık bunun neden yanlış olduğunu açıklayamaz durumdadır.
- 3- Dolayısıyla faydacılık yetersizdir" (Regan 2003: 85).

Hayvanlara dair haklar üzerinde önemli bir görüşe sahip olan düşünür Regan her bir canlının yaşama dair belirli bir amacı ve hayvanların bu amaç çerçevesinde oluşturdukları yaşam koşulları üzerinde durmaktadır. Onları sadece birer hayvan olarak görmemekle birlikte onları yaşama dahil etmektedir. Regan'ın bu görüşü sayesinde canlılara ait türler içerisindeki ayrımcılığı da ortadan kaldırmak için düşüncesi önemli görülmektedir. Ona göre bu haklar görüşü bir yaşamın öznesi olan insanların kim daha 'yüksek' kim daha 'üstün' ya da kim daha 'alçak' karşılaştırmasına göre sıralanmasını kategorik olarak reddettiği gibi; benzer sıralamayı hayvanlar ve insanlar kıyaslamasında da tutarlılık adına reddeder. Bir yaşamın öznesi olan tüm insanlar ahlaki açıdan önem değerlerinde (içsel değer) ne kadar az ya da çok bilirlerse bilsinler ve ne kadar yetenekli ya da yetenezsiz ve ne kadar zengin veya fakir olurlarsa olsunlar vs. eşittirler. Yalnızca tür ayrımcılığının son kalıntısı bizi bir yaşamın öznesi olan hayvanların vakasında aynı yargıya ulaşmaktan alıkoyar. Daha "yüksek" veya daha "üstün" değiliz, onlar da daha "alçak" veya daha "altta" değiller. Ahlaki önemimiz, içsel değerimiz açısından eşitiz (Regan 2003: 94). Regan'ın görüşlerine bakıldığında zaman nefes alan her canlının kendi yörüngesinde içsel bir yolculuğu olduğu varsayılarak, birbirimizden yaşamsal fonksiyonlar içerisinde herhangi bir üstünlük göstermeden yaşamaya

çalışmamız gerektiği çerçevesinde şekillenmektedir. Aynı zamanda her bir canlının yaşam amacının sadece kendisi için olduğu düşünülmektedir.

Hayvanlara iyi davranılmasını savunan görüşlerin en önemli dayanak noktalarından biri Kant'ın ahlak felsefesidir. İnsanların birbirlerine karşı ahlaki sorumlulukların oluşmasında ve bunların gelişmesinde hayvanlara karşı duyulan sevginin önemli rolü olduğu ileri sürülmektedir. Hayvanlara kötü davranan bir insanın, büyük olasılıkla insanlara karşı da kötü davranacağı düşüncesi hakimdir. Ancak bu yaklaşım hayvanları tam olarak korumaz, aksine insanlara karşı yükümlülükleri ile çelişmediği sürece hayvanların öldürülmesinde herhangi bir sakınca görmez (Doğan, 2006, 33-43). Kant'ın düşüncesinden de anlaşılacağı üzere yeryüzündeki yaşam içerisinde hayatını sürdüren her canlıya karşı içsel bir sorumluluk olması gerektiği ileri sürülmektedir. Bu sorumluluk çerçevesinde insanların hayvan yaşamlarına karşı duyması gereken özen ve kendini diğer canlılardan üstün görmeyeceği şeklinde sürülen bir yaşam konu alınmaktadır. Her şeyden önce ahlak felsefi üzerinden hayvanlara dair duyulan sevginin yaşam içerisindeki alanlara ve ilişkilere de yansiyarak bir düzen oluşturacağından bahsetmektedir.

Hayvan hakları veya hayvan refahı gibi etik düşüncelerin gelişimine baktığımızda ise ilk olarak günümüzden yaklaşık iki yüz yıl önce yaşamış olan faydacı filozof J. Bentham'a değinmek gerekmektedir. Peter Singer'a göre, Bentham'ın ortaya attığı kuram aslında hayvan haklarına yönelik ilk olumlu gelişmedir. Bentham kuramında, krizin temel sebebinin Batı metafiziği boyunca süregelen insanın akıllı bir varlık olmasından dolayı elde ettiği üstünlük olduğunu belirtir. Bu bağlamda haklar veya ahlak konusundan bahsedeceksek eğer, temel sorunun diğer canlıların akıllı olup olmaması ya da konuşabiliyor olup olmamasında aranmaması gerektiğini, asıl sorulması gereken sorunun bu canlıların acı çekebiliyor olup olmadıklarını sormak olduğunu belirtir. Benthama'a göre gün gelir insan dışındaki canlılar bazı haklar elde edebilir, o zaman bu haklar onlardan despot bir el dışında hiçbir şekilde geri alınamaz. Fransızlar derinin siyahlığının bir insanın kendisine eziyet edilmesinin bir nedeni olmadığını çoktan keşfettiler. Bir gün bacakların sayısı, derinin ne ile kaplandığı ya da kuyruk sokumu kemiğinin yok olması gibi şeylerin duyarlı bir varlığı aynı kadere terk etmek için eşit derecede yeterli bir neden olmadığının kabul edilmesi gerekebilir. Başka nasıl aşılabilir? Bu sınırı aşabilmek belki de akıl veya konuşma yetisine mi bağlıdır?

Fakat yetişkin bir at veya köpek her ne kadar sosyal olsalar da akla sahip olan bir günlük, bir haftalık veya bir aylık bebek ile karşılaştırılmaz. Fakat tersi durumu farz ettiğimizde ne yararı olurdu? Soru, onlar akıllı davranabilir mi ya da konuşabilir mi sorusu değil, temel soru onlar acı çekebilirler mi sorusudur (Akt. Singer 2002: 7). Düşünür Bentham'ın düşüncesinin ana noktasında canlıların hissî tepkilerine odaklandığı dikkat çekmektedir. Canlılar olarak konuşarak kendi hislerimizi tanımlayarak kendimizi ifade edebilmekteyiz. Fakat hayvanların bu şekilde bir yetiye sahip olmaması onları hissiz varlıklar olarak betimlememizi bir gerekçe oluşturmamaktadır. Onların tepkileri daha çok ağız yoluyla tepki, ya da pati, el, kol yardımı ile hissettikleri ya da hoşlanmadıkları bir durumda verdikleri tepkiler olarak gözlenebilmektedir. Doğru bir bakış açısı ile onların hislerine ortak olarak, onları anlamaya çalışmak ya da yardımcı olmak çok zor bir durum olarak görülmemektedir. Bentham'ın görüşünün hayvan refahı konusunda olumlu düşünceler taşıması, hayvanlara karşı pozitif yaklaşımlar sağladığını göstermektedir.

İkinci olarak biyolog Jacop Von Uexküll'ün Descartes'ın hayvanların ruhsuz birer makine olduğu dolayısıyla acı çekmediğine dair görüşlerine getirdiği eleştiriler ve ortaya koyduğu yeni fikirler hayvan hakları için önemlidir. Uexküll "A Foray Into The Worlds of Animals and Humans" (2010) kitabında hayvanların mekanik bir şekilde düşünülemeyeceğini ve her canlının kendisine has algısal dünyası olduğunu öne sürerek kendi teorisini yeni bir bilime giriş olarak düşünülmemesi gerektiğini, sadece bilinmeyen dünyaya bir yürüyüşü tanımlama çabası olarak tanımlar. Uexküll, insan dışındaki varlıkların bir makine olarak tanımlanmasına karşı olarak "bizim aletlerimiz ve makinelerimizin, ürünler (trenler, arabalar, uçaklar, teleskop, vb.) üretmeye yaramaktan başka insan varlığına herhangi bir yardımı yoktur" der. Bu şeylerin hayatımızı kolaylaştırdığı şüphesiz bir gerçektir. Ancak hayvanları makine olarak düşünmek onları da tamamen işe yarayacak eşya olarak düşünmek demektir. Hayvanları makine olarak görenler onları diğerleri gibi alet ya da araç olarak düşünürler. Bu bağlamda onlar için hayvanlar özne olmaktan uzak birer nesnedirler. Uexküll' e göre, duyu organlarımızın algılamaya motor organların da etki üretimine hizmet ettiğini düşünen birisi artık hayvanları da mekanik bir montaj olarak göremeyecektir. Bu insanlar aynı zamanda bizim gibi bir vücuda gelmiş ve organlardan oluşmuş öznelerin aynı zamanda bir makine operatörü gibi olduklarını keşfedeceklerdir. İşte

bu keşif onları hayvanlara yönlendirecektir ve onların da kendi vücutlarının operatörleri olarak kendi algısal dünyaları ve bu dünyadaki etkilerini görebilecektir. Bu bağlamda artık bu kişiler diğer canlıları bir nesne olmaktan ziyade özne olarak düşüneceklerdir (Uexküll 2010: 41-42). Hayvanların kelimelerle tepki verememesi onları cansız bir nesne olarak görmek için yeterli bir sebep olarak yer almaktadır. Fakat Uexküll'ün de bahsettiği gibi hayvanlar da bir vücut içerisinde dünyaya gelmektedir. Onlarda da bizde olduğu gibi kalp ve diğer organlardan bulunmaktadır. Bu durumda onların zaman zaman hastalanıp vücutsal olarak bir şeylere tepki verdiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda onların fiziksel fonksiyonlar ile ilerleyen bir vücutsal yapıya sahip olduğunu göstererek belirli bir makine ile eşit durumda olmadığını göstermektedir. Uexküll'e göre bu kişiler, bir öznenin algıladığı her şeyin kendi algısal dünyasına (Merkwelt) ait olduğundan onun ürettiği her şey de kendi etki dünyasına (Wirkwelt) ait olduğunu keşfeder. Dolayısıyla kendi dünyasını algılayan ve kuran özne olarak hayvan kendi dünyası ile yani çevresi ile sınırlıdır. Bunun sonucunda hayvanların kendileri kadar çeşitli çevreler vardır. Uexküll yaşayan canlıların her birinin çevresini sabun köpüğüne benzetir. Bu köpük her hayvanın çevresini temsil eder ve öznenin erişebileceği tüm özelliklerini içerir. Böyle bir köpüğün içine girer girmez öznenin önceki çevresi tamamen yeniden şekillendirilir. Bu bağlamda öznde yeni bağlantılar oluşturarak yeni bir algı dünyası oluşur ve böylece her köpükte yeni bir dünya oluşur. Uexküll'ün sabun köpüğü metaforu aslında her canlının algısal dünyasının sınırını betimlemektedir. Bu şekilde düşündüğümüzde canlı çeşitliliği kadar köpük vardır diyebiliriz. Sonuç olarak Uexküll'e göre, canlıların her birinin kendi öznel dünyaları vardır ve bu dünyalar o canlıların kendi çevresiyle kurduğu algısal ilişki ile oluşur. Bu dünyaların hiçbirisi bir diğerine karşı üstün değildirler, çünkü her bir dünya öznel olduğundan dolayı onları üstünlük açısından karşılaştırmak mümkün değildir. Her bir canlının kendi algısal kapasitesi ve çevresi bağlamında oluşturduğu bu birbirinden farklı dünyalar bize insanın diğer canlılardan üstün olamayacağını söylemektedir (Uexküll 2010: 42-43). Uexküll hayvanlara ait tanımladığı “sabun köpüğü” metaforu ile aslında onları kendilerine has bir canlı olarak gördüğü ortaya çıkmaktadır.

1.1. Hayvanların Kendini İyi Hissetme Hali (Well –Being)

Dawkins (2006) hayvana ilişkin refah düzeyi ve insana ilişkin refah düzeyi arasında değerli farklılıklar bulunmadığını dile getirmektedir. Yazar açısından iyi

olma hali genellikle pozitif duygular içerisinde olmayı ifade etmektedir. Dawkins'in bahsettiği duruma bakıldığında zaman hem fiziksel hem de mental olarak bir bütün halinde iyi olmaktan bahsedilmektedir.

Bessei (2006) hayvanların iyi hissetme halinin olumlu bir duyguyu ifade ettiğini vurgulamaktadır. Yazarın bahsettiği düşünce göz önüne alındığında hayvanların fiziksel koşullarının iyi durumda olması halinde kendini duygusal olarak stresten uzak, mutlu bir gelişme sağlayabileceği huzur durumunda olma haline değinilmektedir. Bu durumda hayvanların fiziksel koşullarının iyi olmaması durumunda daha çok hastalık ve kalıcı hasarlar aldığı dikkat çekmektedir. Bu açıdan hayvanın yaşam koşulları arasında ilk olarak çevresel ortamının iyi durumda olması önemli görülmektedir.

Duncan ve Dawkins (1983) hayvanların iyi hissetme halini yaşadığı çevre içerisinde acıya maruz kalmadan, çevre içerisinde uyumlu ve sağlıklı bir biçimde yaşaması olarak tanımlamaktadırlar. İki önemli düşünürün hayvanların iyi olma halinden bahsederken, çevresinde yer alan kişi ve ortamlarla ne kadar sağlıklı bir durumda olursa hayvanın iyi olma halinin giderek artış halinde olacağından bahsetmektedir. Bu durumun hem bireyler olarak sokakta yer alan hayvanlara duyarlı davranışlar sergileyerek, hem de devlet destekli programlarla birlikte daha başarılı bir şekilde gerçekleşeceği düşünülmektedir.

Halverson (2001) ise “iyi hissetme” bağlamında hayvanın normal davranışlarını sergileyebilmesi, eziyet çekmemesi, normal gelişme ve üreme etkinliği göstermesi ve bağışıklık sisteminin iyi çalışması tanımlamalarını sıralamaktadır. Yazarın hayvanların iyi hissetmesi hakkındaki tanımlamasına bakıldığında, daha çok fiziksel koşullarının ön planda tutulduğu fark edilmektedir. Bu açıdan hayvanların iyi halinin ilk sırasında fizyolojik öğelerin önemi üzerinde daha fazla durulmaktadır. Bir canlının iyi hissetmesi kendine yetebilme, ihtiyaçlarını karşılayabilme ve sıkıntısını anlatabilmesinden geçmektedir. Hayvanlar olarak kendi dertlerini anlatamayan canlılara, ekosistem içerisinde duyarlı davranışlar sergileyerek, empati yoluyla hareket ederek, onların da bir canlı olduğunu unutmadan her daim elimizden gelen yardımları yaparak destek olmak iyi bir yaşam koşulları sunmak için anlamlı davranışlar olarak düşünülmektedir. Sambraus (1992) hayvanın sağlıklı hali hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamayacağını söyleyerek, bu konunun sadece hayvan tarafından bileneceğini

ortaya koymaktadır. Yazar, bu düşünce dışındaki yorumları insan merkezci anlayış olarak görmektedir.

Von Borell (1999) hayvanların ‘iyi hissetmesi’ halini pozitif bilimlerin yöntemleri açısından uygun olmadığını söyleyerek, hayvan türüne ‘uygun’ şeklinde ifade etmektedir. Borell ise hayvanların hissel durumları hakkında bir yargıya varılmasının mümkün olamayacağı üzerinde durmaktadır. Her canlının farklı hissel durumlarının olabileceğinden bahsetmekte ve bu durumda canlıların hislerinin kendilerine ait öznel yapıları olduğunu belirtmektedir.

Scheibe (1997) hayvanların duygusal tepkilerinin fizyolojik sebepten kanıtlanabilir olduğunu söylemektedir. Scheibe’nin bahsettiği durum üzerinde durulduğunda canlının herhangi bir sıkıntısının olması durumunda bunun bir şekilde tepki olarak vücudundaki değişimlerle ortaya çıkacağından bahsedilmektedir. Bu durumda vücudun psikolojik durumlara verdiği vücutsal refleksler olarak değerlendirilmektedir.

Hayvan refahı konusundaki gelişmeleri ülke farklılıkları temelinde değerlendirdiği çalışmasında Fraser (2008), hayvan refahına olan ilginin küreselleşmesine dikkati çekmektedir. İlgili makalede, Dünya Hayvan Sağlığı Organizasyonu (OIE) tarafından taşıma, kesim ve salgın hastalıkların kontrolü nedeni ile yapılması gereken kesimlere yönelik 2005 tarihli düzenlemenin aralarında konuya ilişkin ulusal nitelikli düzenlemelere sahip olmayanların da bulunduğu 167 ülke tarafından kabul edildiği şeklindeki bildiri oldukça ilgi çekicidir. Düşünür Fraser hayvanların bilinçli bir şekilde öldürüldüğü durumlarda bunu yasadışı yollarla yapıldığı ve birçok ülke tarafından da kanuni olarak kabul edildiği görüşünü ortaya koymaktadır.

Broom (1991) hayvanların üremelerine yönelik çalışmaların bir refah göstergesi olabileceğinden bahsetmektedir. Yazar, hayvana ilişkin hastalık gözlenme sıklığı, barınma koşullarının yeterliliği, hayvanların sağlık durumlarının iyi olması hayvan refahı açısından önemli göstergeler olarak sıralamaktadır. Hayvanların daha sağlıklı bir koşul içerisinde yaşamanın canlı üzerinde mental olarak etki gösterdiği üzerinde duran Broom, aynı zamanda sağlanan iyi koşulların canlının yaşam süresini de uzattığı yönünde düşüncesini belirtmektedir. Hayvanların iyi koşullar içerisinde yaşaması toplumun hayvanlara olan bakış açısı, verdiği değer ve devletin politikalarını bu yönde nasıl kullandığı hayvan refahını etkileyen ön unsurlar olarak düşünülmektedir.

Hayvanlara dair davranışlar aynı zamanda bireylerin toplum içerisinde yer alan refah anlayışlarına da etki etmektedir. Hayvana dair olumsuz bir davranışın aynı zamanda hayvanda da stres olarak yaşandığı görülmektedir. Hayvanların tüy dökmesi, şiddet içeren davranışlar sergilemesi, sessizlik sakinlik gibi durumlar hayvanlarda stres belirtileri olarak görülmektedir. Bu sebeple davranışa yönelik çalışmaların yapılması ve değerlendirmesi önemli bir konumda bulunmaktadır (Gonyou, 1994). Hayvanların stresli durumlarda yaptıkları davranışlara bakıldığı zaman genel olarak kendi üzerinde zarar vermeye yönelik davranışları yaptıkları dikkat çekmektedir. Bu durumun ilerlemesi durumunda canlı aynı zamanda etrafında yer alan diğer canlı türlerine zarar verme riskini de barındırmaktadır. Canlının hem kendini hem de etrafındaki türleri korumak amacıyla onlara sağlıklı ve mutlu olabilecekleri koşulları sağlamak değerli görülmektedir.

1.2 Zootečni Uygulamaları Hakkında

Zootečni Uygulamaları insan- hayvan ilişkisi içerisinde üretimde olan hayvanları sağlık açısından korumaya ve bulunan üretim yeri içerisinde yaşam alanları için gerekli şartları sağlamak olarak değerlendirmektedir. Zootečni uygulamaları, olarak boynuz köreltme, kuyruk kesme gibi faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Zootečni uygulamaları içerisinde hayvanlara özelleştirilmiş şekilde, hayvan yapıları dikkate alınarak gerekli yiyecekleri verme, sağlık açısından gerekli bakımların yapıldığı uygulamalar bütünü olarak tanımlamak mümkündür. Günümüz koşulları içerisinde hayvanların üretim yerlerinde yaşanan sıkıntılar, yaşam alanların dar olması, gerekli bakımlarının yapılmaması sıkça rastlanılan hayvan haberlerinde görülmektedir. Bu bağlamda bakıldığında hayvanların haklarının korunması ve iyileştirilmesi için zootečni uygulamalarının payı önemli görülmektedir.

1.3 Kavramsal Çerçeve: Hayvan Haklarının Temsili

Hak, hukuk tarafından korunan bir yarardır ve hak sahibine bu korumadan yararlanma yetkisi veren, hak sahipleri arasında dağıtılan ve uygun bir şekilde her bireyin bu paylaşımında yer almasını sağlayan bir sistemler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Rex, M. 1993). Bu doğrultuda hukuk devlet tarafından verilen hakların, yeniden devlet denetiminde kullanılmasını ifade etmektedir. Devlet yaptıkları uygulamalar ile kimlerin hak sahibi olup olmadığını belirleyerek uygun kanun tasarıları oluşturmaktadır.

Hayvan hakları denildiği zaman insanların sahip olduğu birtakım haklardan farklı olarak hayvanların ekosistem içerisinde sağlıklı bir şekilde yaşamını sürdürebilmesi için sağlanması gereken haklar ifade edilmektedir. Hayvanların da tıpkı insanlar gibi düşünebilme, acı çekme, hissedebilme özellikleri mevcuttur. Ancak insanlar tarafından korunması ve hayvanların bu özellikleri dikkate alınarak haklarına sahip çıkılması gerekmektedir (Igar, 2007). Hayvanların birer canı olduğu göz önüne alınarak hareket edilmeli ve sahip olduğu bu doğal hak yapısının kanun düzenleyici görevini üstlenen devlet ve toplum tarafından en sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü hayvanların kendilerini ifade etme konusunda sözcük kullanımlarından mahrum olması, onların kendilerini ifade etme şekillerine kısıtlama oluşturmaktadır. Bu sebeple hayvanların korunmaya olan ihtiyaçları artmaktadır.

Bir insan hukuk düzeni tarafından korunduğu zaman bu korunma kişinin temel hakkı haline gelmektedir. Bu durumda hangi varlıkların hak sahibi olacağı konusu hukuk düzenine göre şekillenmektedir (Belli ve Uçgaç, 2020). İnsan-hayvan ilişkisini belirleyen koşullara bakıldığında insan faktörünün baskın bir şekilde konumlandığı görülmektedir. İnsan yapısı ve sahip olduğu koşullar gereği kendini ön plana koyma durumu sık yaşanmaktadır. Bu durumun beraberinde insanlar tarafından diğer canlıların hislerini daha az önemli görmelerine ya da varlıklarına duyulan hassasiyetin azaldığını düşündürmektedir.

Hayvanların anayasal düzeyde korunması, hayvanların çıkarlarının insanlara verilen temel hak ve özgürlüklerle aynı düzeyde değerlendirilmesi manasına gelmektedir. Bu durumda devlet erkinin, bir hayvanın çıkarının bir insan çıkarıyla çatışmaya girdiği anlaşmazlıklarda insan haklarının sınırlandırılmasında hukuki bir temel oluşturulabilmektedir (Çelebi, 2018). Hayvanların canlı olması ve hissedebilme yetilerine sahip oluşu onların sahip oldukları en doğal haklardan biri olan yaşama hakkını koruma altında tutmaya zemin oluşturmaktadır. Bu zeminin sağlamlığı ise devlet ve kanun koşullarının hayvanlar için yeterli şartları sağlayabilmesinden geçmektedir. Her bir kanun maddesinin ince bir şekilde düşünülmüş olarak oluşturulması ve bu maddelerin de doğru bir şekilde kullanılması ile hayvanlara sunulan güzel yaşama şansı giderek artış sağlama imkanını oluşturmaktadır.

Karşılaştırmalı hukukta ülkeler, anayasalarında hayvanlara ilişkin hükümleri bazen başlangıç metni içerisinde, bazen çevre ve doğal kaynaklar,

kültürel mirasın korunması veya ülkenin egemenliği kenar başlıkları altında; bazen de ulusal ekonomi, temel ilkeler veya ifade suçları kenar başlıkları altında düzenleyebilmektedirler (Sabuncu, 2003). Hayvan haklarına ilişkin kanunlarda özel bir başlık altında değerlendirilmesinden ziyade yan başlık ya da alt başlık olarak yer aldığı görülmektedir. Bu durumun içeriğine bakıldığında hayvanların sahip oldukları haklara ilişkin detaylı ve özenli bir çalışma yapılmadığı ortaya çıkmaktadır. Birer değinme olarak kalan hayvan hakları, gerekli koşullar sağlanmadığı takdirde hayvanların fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak yaşam alanlarının tehlikeye atılmaktadır.

Hayvan Hakları kavramı ilk defa Peter Singer tarafından kullanılmıştır. Singer' a göre hayvanlara olan davranış şeklimizi belirlemede insanın kendini diğer canlılardan üstün görme düşüncesi yatmaktadır. Singer'ın bahsettiği türçülük kavramına bakıldığında insanların özellikle kendilerini diğer canlılardan üstün görme davranışı içerisinde olmasından dolayı, diğer canlılara dikkat etmeme üzerinden düşünce sunduğu görülmektedir. İnsanlar olarak kendimiz dışında var olan canlıları, onlarla empati kurmaya çalışarak anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmamız gerekmektedir. Bu anlamda kendi isteklerimiz gibi onların da istek ve ihtiyaçlarını göz ardı etmeden ilerlemek gerekli bir bütünsel yaşam için önemli görülmektedir. Onların özgürlüklerine yeni alanlar sağlayarak ya da hayati fonksiyonlarına zarar vermeden 'hayvansal özgürlüklerini bir nebze de olsa sağlayabilmek mümkün görülmektedir. Bu bağlamda hayvan haklarına aykırı olarak insanlık için üretilen ürünlere karşı eylemler ve sivil toplum hareketleri oluşmaktadır. Oluşan sivil toplum kuruluşlarının amacı hayvanların sebepsiz yere ölümleri ve deneylerde alternatif yöntemler yerine hayvanların kullanımına yönelik çalışmalara yönelik farkındalık oluşturmaktır.

Antiviviseksiyonist (canlı hayvan için zararlı olan testler, deneyler ve eğitim çalışmalarına karşı gelenler) ilk protesto hareketleri, Florence'da (İngiltere) 1863 yılında gerçekleştirilmiş, daha sonraları da Fransa'ya yayılmıştır (Okur 2003, Zutphen 2001). Bazı radikal hayvan hakları savunucularının hayvan deneylerinin tamamen ortadan kaldırılması yönündeki istekleri toplumdan destek görmemiştir. Aksine, 19'uncu yüzyıl sonlarından başlayarak, hayvan deneyleri giderek artmış ve biyomedikal araştırmalarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Regan 1983, Zutphen 2001). Anlaşıldığı üzere hayvanların deney aracı olarak kullanılmasından

bahsedilmektedir. Özellikle hayvanların deneylerde kullanımı, konuya ilişkin gelişmeler yaşandıkça daha fazla artış oluşturmaktadır.

Hayvan hakları tanımlaması bir hayvanın doğuştan gelen temel hak ve yaşam alanlarına değinmektedir. Hayvanlara ait hakların benimsenmesine ve bu hakların kanunen korunmasına yönelik düşüncelerin yerleşmesi belirli bir süreç doğrultusundan oluşmaktadır. Öncelikle insana ait hakların kanunen güvence altına alınmasından sonra hayvan haklarına dair hakların kanuni bir şekilde korunmasına yönelik görüşler yer almaktadır. Bu anlamda hayvanlara ait temel hakların korunması amacıyla 15 Ekim 1978’ te ‘‘Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi’’ yayımlanmaktadır. Bu maddeler şu şekilde sıralanmaktadır;

1. Tüm hayvanlar eşit doğar ve eşit yaşama hakkına sahiptirler.
2. Tüm hayvanların saygı görme hakkı vardır. Bir tür hayvan olan insan, diğer hayvanları yok edemez. Hayvanları kendi çıkarı için karşılıksız kullanamaz.
3. Hiçbir hayvana kötü ve zalimce davranılamaz. Bir hayvanın öldürülmesi zorunlu ise bu, bir anda ve acı çektilmeden yapılmalıdır.
4. Yabani türden olan bütün hayvanlar, kendi özel doğal çevrelerinde karada, havada ve suda yaşama ve üreme hakkına sahiptir. Eğitim amaçlı olsa bile özgürlükten yoksun kılmanın her çeşidi bu hakka aykırıdır.

Maddeler incelendiği zaman hayvanlara ait sosyal, temel yaşam, güvenlik, sevgi saygı, ruhsal durumları ve eğlence amaçlı kullanımları gibi tüm haklar düşünülmektedir. Aynı zamanda bu maddelerin oluşturulması dışında bunların doğru bir şekilde devletler tarafından benimsenerek uygulanması, hayvan haklarının sağlıklı bir şekilde korunması için daha önemli görülmektedir.

Ülkemizde de hayvan hakları bakımından çeşitli yasalar oluşturulmaktadır. Türkiye 2004 yılının Ocak ayında Hayvan Sağlığı ve Zabıtası ile ilgili düzenlemeye giderek (22.01.2004 tarih ve 5074 sayılı) altı ay sonra ise Hayvanları Koruma Kanunu’nu yürürlüğe koyduğu bilinmektedir (24.06.2004 tarih ve 5199 sayılı). Kısaca kanundan çıkarılabilecek ve hayvan hakları açısından algılanabilecek sonuçlar şunlardır:

- a) Hayvanların kesimi, öldürülmesini dini kuralların gerektirdiği özel koşullar dikkate alınarak hayvanı korkutmadan, ürkütmeden, en az acı verecek şekilde, hijyenik kurallara uyularak ve usulüne uygun olarak yapılmasını

- b) Hayvanların ekosistemlerinin canlıların kendi aralarında ve cansız çevreleriyle ilişkilerini bir düzen içinde yürüttükleri biyolojik, fiziksel ve kimyasal sisteminin devamının sağlanmasını
- c) Tür olarak adlandırılan ve birbirleriyle çiftleşebilen ve üreme yeteneğine sahip verimli döller verebilen popülasyonlarının varlığının sağlanmasını
- d) Evcil hayvanların insanlar tarafından kültüre alınmış ve eğitilmiş hayvanlara evde olumsuz muameleye maruz kalmamasını
- e) Sahipsiz, barınacak yeri olmayan veya sahibinin ya da koruyucusunun ev ve arazisinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahip veya koruyucunun kontrolü ya da doğrudan denetimi altında bulunmayan evcil hayvanların korunmasını
- f) Güçten düşmüş hayvanların bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli nedenlerle fizikî olarak iş yapabilme yeteneğini kaybetmiş binek ve yük hayvanlarına nasıl davranılacağı
- h) Yabani hayvanların yaşamının devamının sağlanmasını, doğada serbest yaşayan evcilleştirilmemiş ve kültüre alınmamış omurgalı ve omurgasız hayvanları olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmesini
- ı) Ev ve süs hayvanları, özellikle evde, işyerlerinde ya da arazisinde özel zevk ve refakat amacıyla muhafaza edilen veya edilmesi tasarlanan bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvanın korunmasını
- i) Kontrollü hayvanları, bir kişi, kuruluş, kurum ya da tüzel kişilik tarafından sahiplenilen, bakımı, aşıları, periyodik sağlık kontrolleri yapılan işaretlenmiş kayıt altındaki ev ve süs hayvanlarının yönetiminin gerçekleşmesini
- j) Hayvan bakımevi oluşturularak hayvanların rehabilite edileceği tesislerin oluşturulmasını
- k) Deney hayvanlarının, deney esnasında herhangi bir hayvanın acı, eziyet, üzüntü veya uzun süreli hasara neden olacak deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılmasını kontrollü hale getirilmesi
- l) Hayvanat bahçelerini işletme sahipleri ve belediyeler doğal yaşama ortamına en uygun şekilde tanzim edilmesini ve ettirilmesini
- m) Eğitici yayınlar ile TRT ve özel televizyon kanallarına ait televizyon programlarında ayda en az iki saat, özel radyo kanallarının programlarında ise ayda en az yarım saat eğitici yayınların yapılması zorunludur. Bu

yayınların %20' sinin izlenme ve dinlenme oranı en yüksek saatlerde yapılmasını hayvan hakları olarak karşımıza çıkarmaktadır (İlgar, 2007,350-351). Maddeler değerlendirildiği zaman hayvanların temel hakları ön planda tutularak onlara ait ruhsal durumlarını etkileyecek olumsuz durumların önüne geçmek, sahipsiz hayvanları korumak, doğal yaşam alanlarına zarar vermemek ve evcil hayvanların yuvalarındaki bakımlarına ait özellikler üzerinde durulduğu görülmektedir.

Hayvanlara karşı yer alan davranışların olumlu yönde şekillenmesi amacıyla World Expeditions tarafından yer alan 5 kılavuz madde davranış uygulama kalıbı olarak benimsenebilir (worldexpeditions.com);

1. Açlık ve susuzluktan kurtulma; sağlıklı olabilmeleri için taze su ve yemeğe ulaşabilmeleri,
2. Barınak ve rahat bir dinlenme alanı da dahil olmak üzere uygun bir ortam sağlayarak rahatsızlıktan duymamaları
3. Hızlı tanı, tedavi ile acı, yaralanma ve hastalıktan kurtulmalarını sağlamak,
4. Türüne uygun davranma özgürlüğü tanımak,
5. İyileştirici davranma ve yaklaşımlarla korku ve stresten kurtulmalarını sağlamak.

Hayvan yaşamına ilişkin doğru bir yaşamı sağlamak adına temel ihtiyaçlar, sosyal durum, sağlık koşullar, doğal karakteri koruma ve içinden bulunduğu ruhsal yapının ön planda olduğundan bahsedilmektedir.

Hayvan haklarına dair düşüncelerin olumlu anlamda şekillendiği görülmektedir. Bu düşüncelerin çoğunun hayvanların özel durumlarını ön planda tutarak oluşturulduğu dikkat çekmektedir. Özellikle 21. yüzyılda bu konuya dair duyulan hassasiyetin artış göstermesi, sivil toplum kuruluşları ve dernekler olarak hayvan haklarına ilişkin toplumsal dayanışmayı geliştirmektedir. Hayvan haklarına ve hayvana karşı duyulan sevginin artış göstermesi, onlara dair duyulan hakların düzgün bir şekilde işleyişini mümkün kılmaktadır.

1.4 Haydi Uygulaması

Açılımı; Hayvan Durum İzleme olan bu uygulama İçişleri Bakanlığı tarafından geliştirilen, çevrede ya da hayvanlara yönelik yapılan kötü muamele çerçevesinde şikayette bulunabileceğiniz bir mobil uygulamadır. Bu uygulama ile şikayette bulunan durum neticesinde gerekli yerlere ilgili birimler yönlendirilmektedir. Uygulamanın resmi makamlarca tanıtılmasından önce Türk

Ceza Kanunu, Hayvanları Koruma Kanunu ve Kabahatler Kanunu'nun ilgili maddeleri doğrultusunda adli ve idari işlemlerin uygulanması ve takibi amacıyla Jandarma Genel Komutanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) Asayiş Daire Başkanlığı, Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Şube Müdürlüğü, 81 il emniyet müdürlüğü asayiş şube müdürlükleri bünyesinde Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Büro Amirlikleri kurulmuş; 260 personele eğitim verildiği duyurulmuştur. Yeni kurulan şube müdürlükleri ile kamuoyuna hayvan polisi uygulaması şeklinde yansıyan “Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Polisi” ve “Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Timi” kolluk kuvvetleri uygulaması da başlatılmıştır (T. C. İçişleri Bakanlığı,2020). Bu birimlerde görev alacak personel gönüllülük esasına göre, üniversitelerin veteriner hekimliği, veteriner teknisyenliği veya hayvan bilimleri ile ilgili bölümlerinden mezun olanlar arasından seçilmiştir (T. C. İçişleri Bakanlığı,2020). Haydi uygulaması çerçevesinde hayvanlara ilişkin korumanın geniş kapsamlı olarak birçok birim tarafından ortak bir ekip çalışması ile olduğu görülmektedir. Özellikle bu uygulama çerçevesinde çalışacak bireylerin gönüllülük esasına ile seçilecek olması da hayvanları gerçekten seven ve yardım etme konusunda içtenlikle yaklaşacak bireyler olarak seçilmesi, hayvanlar açısından güvenilir ellere teslim edilmesi olarak düşünülmektedir.

Hayvan hakları konusunda her ne kadar uygulama ve kanun tasarıları oluşturulsa da hayvan hakları ihlalleri ülkemizde sıklıkla yer almaktadır. HAKİM (Hayvan Hakları İzleme Komitesi) tarafından hazırlanan hayvan hakları ihlalleri raporu, medyaya yansıyan haberler ve HAYDİ uygulaması verileri de bu gerçekliği ortaya koymaktadır (<http://hayvanhaklariizleme.org/dosyalar/hayvan-hakki-ihlalleri/yasayi-beklerken-hayvan-hakki-ihlalleri-raporu-ocak-2020/> Erişim tarihi: 13.05.2023.).

1.5 Ülkemizdeki Hayvan Hakları İhlalleri

Her geçen gün değişik binaların eklendiği yaşamsal alanlar, doğal çevreye zarar vermektedir. Bu artışların sonucu olarak hayvanlar için dışarıdaki yaşam alanları giderek azalmakta bu durum hayvanların karşılaştığı zorlukları arttırmaktadır. Hayvanlar, barınma, yiyecek, sağlıksal faktörler, maruz kalınan şiddet gibi çeşitli konular hakkında zorlanmaktadırlar. Bu zorluktan şu şekilde bahsedilmektedir;

a) Beşeri üst yapı unsurlarının yaygınlaşması

İnsanoğlunun artan nüfusu ile giderek artan ihtiyaç kapasitesi doğal yapıların tahrip edilerek beşeri bir yapılaşmanın yer almasına sebep olmaktadır. Bu durum giderek artan konutlar, su kenarlarına yapılan sanayi yapıları, yerleşim amacı güden projelerin uygulanması için ormanlık alanların tahribi, hayvanların doğal yaşam sınırlarının giderek daralmasına sebep olmaktadır. Beşeri yapıların giderek artış göstermeleri hayvanların yiyecek ihtiyaçlarını karşılayacak alanları kısıtlamakta, barınma amacı ile güvenilir alanlarını yok etmekte ve insanoğlunun merhametine muhtaç bırakmaktadır.

b) Kirlilik

Sanayileşme ile gelen kimyasal ürünlerin fazla kullanımı, fabrikalardan çıkan kimyasal atıklar, giderek artan nüfusla beraber insanların birbirlerine ve çevrelerinde yer alan herhangi bir canlıya karşı oluşturduğu kirlilik sonucu hayvanların yaşamsal fonksiyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Yaşam alanlarına bilinçsiz olarak atılan plastik ürünler, naylon poşetler, cam şişeler ve çeşitli katı atık ürünlerin yaygınlaşması hayvanların sağlık sorunları yaşamalarına sebebiyet vermektedir. Hayvanlar açısından olumsuz olarak yaşanan bu durumlar canlıların yaşam alanlarına dair korku ve güvensizliğe yol açmaktadır.

c) Ticari amaçlı kullanım

Hayvanların yaşam alanlarından koparılıp kafes içine alınarak ticari amaç için kullanılması doğal yaşam alanlarına direkt müdahale olarak görülmektedir. Birçok hayvan ticari amaçlar doğrultusunda avlanarak satışa sunulmaktadır. Aynı zamanda hayvanat bahçesinde bulunan hayvanlar doğal yaşam alanlarından kopartılarak belirli bir alana hapsedilmektedir. Doğal alanlarından uzaklaştırılan hayvanlar ruhsal açıdan olumsuz etkilenmekle beraber bir hayvanın ticari bir unsur olarak görülmesi ve bu durumun normalleştirilmesi yanlış bir düşünce yapısı olarak görülmektedir.

d) Evcil hayvanların dışarı bırakılması

Hayvan sahibi bireyler belirli bir zaman geçtikten sonra ya da hayvana karşı olan ilgisi zaman içerisinde bir değişiklik gösterdiğinde sahiplendiği hayvanlarını dışarıya bırakmaktadır. Bu durum hayvanlar üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır. Yaşama ev ortamında başlayan hayvan tüm adaptasyon koşullarını ev ortamına yönelik şekillendirmektedir. Bu bahsedilen adaptasyonu sağlayan hayvan ani bir durumda dışarı bırakıldığında hem yaşam koşulları, ısı ortamı ve yiyecek bulma durumuna karşı kötü etkilenmektedir. Bir canlı olarak aynı zamanda

onların da duygu ve düşünce yetileri bulunmaktadır. Sevgi ve sıcaklık gördüğü bir ortamdan dışarı çıkmak ve kimsesiz kalmak ruhsal olarak hayvanı kötü etkilemektedir. Onların da kalplerinin olması ve sahiplenen kişiye karşı beslediği sevgi hayvanların yaşamsal olarak daha mutlu olmasını sağlamaktadır.

e) Denek olarak kullanma

Hayvanların tedavilerde kullanılacak yöntemlere ilişkin zorla kullanılması günümüzde bilindik bir yöntem olarak ortaya çıkmaktadır. Tedavilere ilişkin gerekli ortamların hazır olmaması, hayvanlara enjekte edilen ilaçlar, şok yöntemleri ve kozmetik alanlar için denek olarak yer almaları bir canlıya isteği dışında zorla zarar vermektedir. Hayvanın rızasını almadan ona karşı uygulanan bu tür şiddetler, insanoğlunun ihtiyaçları adı altına başka bir cana zorla müdahale etmek olarak düşünülmektedir. İnsanoğlunun sürekli tüketim ihtiyacı hayvanlar üzerinde yapılan deneylerin daha da fazla artış göstermesine sebep olmaktadır. Çünkü insanın tüketim ihtiyacına cevap verebilmek için daha çok ürün içeriği oluşturmak gerekli görülmektedir.

f) Sokak hayvanlarının öldürülmesi

Doğal yaşam alanlarında dolaşan sahipsiz hayvanlar belirli kurumlar tarafından yiyeceklere zehirli etken madde katarak ya da şiddet kullanılarak öldürülmektedir. Oysa kurumlarca hayvanlara ait bakımevi ya da herhangi barınabileceği bir yuva oluşturması sonucunda sokak hayvanlarına iyi bir ortam sağlanmış olmaktadır. Sahipsiz hayvanların toplanıp öldürülmesi aynı zamanda hayvan açısından da insanoğluna karşı güven sorununu yaratmaktadır. Bu durumun sonucu olarak hayvanlarda insana karşı yaklaşımda tepki ve korkuyu ortaya çıkarmaktadır. Bu anlamda sahipsiz sokak hayvanlarına ilişkin devlet politikalarının hayvanların öldürülmesi ya da katliam oluşturulması yerine şartların iyileştirilmesi ve hayvanlara ait bakım evlerinin güzel şartlar içerisinde değerlendirilmesine ilişkin bir tutum çerçevesinde şekillenmesi gerektiği düşünülmektedir.

g) Şiddete maruz kalma

Belirli hayvan gruplarında dövüş sanatı adı altından hayvanlar yasal olmayan yollarla karşı karşıya getirilmektedir. Hayvanlar dövüştürülmeye uygun hale getirilme aşamasına kadar şiddet yoluyla dövüşme yapısı aşılanmaktadır. Hayvanlara şiddet kullanılarak öğretilmeye çalışılan dövüşme, hayvan tarafından zorlanarak öğretilen bir durum olarak görülmektedir. Bu durumun yapılmasının en

önemli sebeplerinden biri olarak hayvan dövüşü üzerinden maddi gelir elde etmek yatmaktadır. Oysaki hayvanın içindeki sevgiyi büyütmek yerine dövüşler ile şiddeti kalıcı kılmalarına neden olmaktadır. Bu durumda hayvanın duyguları önemszenmemekle beraber bu tür şiddet içeren dövüşlerle maddi gelir elde etmek insanoğlunun kendi isteklerini ön planda tutmak olarak değerlendirilmektedir.

h) Gelir amaçlı hayvanların avlanması

Hayvanların yaşam haklarına doğrudan bir müdahale olarak görülen diğer bir durum ise ticari amaç doğrultusunda canlıların organlarından yararlanmak için avlanmaları bulunmaktadır. Hayvanlar kürk, boynuz ya da derilerinden konfeksiyon, ticaret ya da maddi durumu iyi olan özel kişilere satılmak amacıyla avlanmaktadır. Aynı zamanda avcılık anlayışını bir spor dalı olarak göstererek hayvanların öldürülmesini yaşam için zinde kalmak amacıyla normalleştirilmektedir. Hayvanlara ait olan, onları özel kılan parçaların birer meta ya da zenginlik göstergesi olarak görülmesi bir canlıya karşı yapılacak olumsuz düşüncelerden biri olarak yer almaktadır. Onları parçalarından ayırmak, bir nevi canlarına kastetmek gibi görülmektedir. Çünkü bu durum bir ürün elde etmek adına bir canlıya zarar vermekten başka bir şeyi ifade etmemektedir.

I) Fiziksel müdahaleler

Hayvanlara karşı uygulanan kaba kuvvet sonucunda ihmal edilen hayvanların gördüğü her türlü fiziksel zarar istimardır (Telali ve Aktaş 1996). Bu zarar hayvanlara vurma, bağlama, aç bırakma, kesici ya da yaralayıcı farklı aletlerle işkence etme onun doğal yaşam hakkına müdahale ederek gerçekleşmektedir.

Hayvanların kesim aşamasında birçok usulsüzlük görülmektedir. Yanlış kesimlerin uygulanması sonucunda hayvan acı çekerek ve doğru olmayan yöntemler yüzünden insan sağlığını tehlikeye atabilecek şekilde kesilmektedir. Yapılan yanlış ve usulsüz kesimlerle hayvanlar çok fazla acı çekmektedir. Bu anlamda daha dikkatli yöntemlerle hayvanlara karşı daha nazik ve anlayışlı olmak gerekmektedir.

Günümüzde hayvan haklarının temsili açısından bireysel olarak vatandaşların sosyal medya üzerinden tepkileri dikkat çekmektedir. Hayvan haklarına yönelik Hayvan Hakları Federasyonu, Hayvanları Çaresizlik ve İlgisizlikten Koruma Derneği, Doğayı Hayvanları Koruma Derneği, Hayvanların Yaşam Hakları Konfederasyonu gibi çeşitli sivil toplum kuruluşları ile yardıma ihtiyacı olan hayvanlara destek sağlanmaktadır. Bu tür aktivizm olayları devlet

tarafından hayvanların yaşamlarına dair uygulanan politikaların yanlışlığı ortaya çıktığında daha fazla görüldüğü düşünülmektedir. Hayvanlara gerçekten değer veren ve onları düşünen bireyler olarak onların canlarına ve yaşamlarına olan farkındalık, canlılara ilişkin kötü bir durum ortaya çıktığında tepki oluşturmaktadır. Bu duruma örnek verilecek olursa özellikle yunus parklarında yunuslara yönelik manevi şiddet göze çarpmaktadır. Canlıların gösteri ve ürün haline geldiği hayvanat bahçelerinde istenilen davranışları gerçekleştirmesi yoluyla klasik koşullanma oluşturulduğu görülmektedir. Acı yoluyla hayvanlara hangi davranışları yapmamaları gerektiği öğretilmektedir. Bu durum hayvanın içgüdülerine ve yaşamlarına ilişkin özgünlükleri yok etmektedir.

1.6 Hayvan Haklarının Hukuksal Yapısı

Hak kavramı her bir canlıya doğması ile verilen yaşam ilkesini içine alan bir kavram olarak görülmektedir. Dünyadaki hukuk sistemleri kural olarak, insanlar ve tüzel kişiler dışında hiçbir varlığa hak ehliyeti tanımamıştır. Bu nedenle hayvanlar, haklara ehil değil ancak eşya olarak haklara konu olabilmektedir. Doğal hukuk açısından ise, tüm canlılar yaşama, var olma hakkına sahiptir (Dönmez, 2013). Canlılar doğar doğmaz, doğal hukuk açısından yaşama hakkına dahil olmaktadır. Fakat anayasal açıdan bakıldığında hayvanlara ait hakların günümüz koşullarında yavaş bir şekilde oluştuğu görülmektedir.

World Animal Protection 50 ülkenin hayvan haklarıyla ilgili ulusal mevzuatlarını taramış ve Dünya Hayvan Koruma Endeksini oluşturarak ülkeleri A'dan G'ye kadar listelemiştir. A; hayvan refahının kanunlarla en çok korunduğu ülkeleri, G ise hayvan hakları konusunda ciddi girişimlerin yapılması gereken ülkeleri ifade etmektedir. Türkiye, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu çerçevesinde Çin, Ukrayna, Venezuela ve Nijerya gibi hayvan hakları ihlalinin en fazla olduğu ülkeler ile birlikte E grubunda yer almaktadır. Ülkelerin değerlendirildikleri kriterler hayvan korumanın belirlenmesi, hükümet yapısı ve sistemleri, hayvan refahı standartları, hayvanlarla ilgili sağlanan eğitimler ve iletişim ile farkındalığın sağlanması olmak üzere toplamda 5 ana başlık üzerinden belirlenmiştir (api.worldanimalprotection.org). Bu araştırma çerçevesinde Türkiye adına hayvan hakları bağlamında daha fazla yasa ve uygulamalar gerçekleştirmesi önemli görülmektedir. İnsan varlık olarak kendi dışındaki herhangi bir varlığın canına saygı duyuyorsa ve bunu toplum olarak ortak bir görüş olarak benimsemişse, bu davranış ülkenin gelişmişlik düzeyiyle paralellik taşıdığını göstermektedir.

‘Tarihsel sürece bakıldığında, ilk olarak Hayvanları Koruma Yasası’nın İngiltere’de 1822 yılında çıkarıldığı görülmektedir. Modern hayvan hakları hareketi karşılığını ancak 1960’lı yıllarda bulmuş ve hayvan hakları çok sayıda ülkede çıkarılan kanunlar ile güvence altına alınmaya başlanmıştır’ (Bekoff ve Meaney, 2013). Yasa olarak ilk gelişmenin İngiltere’de görülmesi bu yönde atılan olumlu ilk adımlardan biri olmaktadır. Bu gelişmenin devamı olarak diğer ülkelerinde yavaş yavaş hayvan hakları adına kanunlar oluşturduğu ve bunları uygulamalar ile gerçekleştirdiği görülmektedir.

Hayvan Hakları konusunda mihenk taşı olan Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesinin ilk iki maddesi bütün hayvanların yaşam önünde eşit doğduğundan, var olma haklarından ve saygı görme haklarından bahseder. Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Giriş bölümünde insanın yaşayan tüm canlılara karşı ahlaki bir yükümlülüğü olduğundan, insan ile ev hayvanları arasında var olan özel ilişkiden söz edilir. 5199 sayılı Kanun, amacını hayvanların rahat yaşamlarını sağlamak olarak belirler (Berksoy, 2007, 7-8). Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi ile hayvan hakları geniş bir kapsam içerisinde ele alınmaktadır. Yaşam hakları başta olmak üzere, bir canlı olarak her varlığın eşit bir düzeyde görülmesi ve en önemlisi her canlıya karşı ahlaki açıdan bir yükümlülük tanınması ne olursa olsun her canlıya saygı duyulması gerektiğinden ve olumsuz bir durumda ahlaki olarak canlıya destek olunmasından bahsetmektedir. Aynı zamanda ev hayvanlarına dair bahsedilen madde ile doğal yaşamı dışında büyüyen bir hayvana ait, özel bir sevgi bağının oluşmasının ve bunun devamının sağlanması, canlıyı mağdur etmemek adına gerekli davranışların yapılmasından söz edilmektedir.

Hayvanlara ilişkin oluşturulan maddeler detaylı bir şekilde incelendiğinde önce bir eşya statüsünde görüldüğü daha sonrasında ise doğal yaşam alanları ve bu alanlarda sağlıklı bir şekilde yaşamalarına ilişkin maddelerin yer aldığı dikkat çekmektedir. Bu anlamda canlılar doğal ortamlarında yaşamlarına devam ettikleri takdirde bu yaşamın devamı için gerekli koşulların sağlanmasının önemli olduğu üzerinde durulmaktadır.

Yürürlüğe giren Hayvan Hakları Kanunun 10. Maddesine ilişkin petshoplarda hayvan satışı yasaklanmış olmakla birlikte internet ortamı, broşür ve katalog yollarıyla satışa izin verilmektedir. Bu durum hayvanları eşya durumundan çıkarmamaktadır (Resmi Gazete, 2021). Hayvanların satışının tek bir şekilde yasaklanması günümüz koşulları içerisinde yeterli bulunmamaktadır. Özellikle

internet ortamının yoğun kullanımı ve her şeye kolay bir şekilde ulaşım hayvan satışlarına ilişkin durumu arttırmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi için hayvanların satışa çıkarılacak bir ürün olarak görülmemesi gerekmektedir. Bu görüşe doğru orantı olarak da hayvan satışının tüm yerler olarak yasaklanması gerekmektedir.

Birleşik Krallık, Hayvan Refahı adlı kanun ile hayvan sahiplerine ödevler yükleyerek ve hayvanlara gereksiz acı çektiren kişilere, ihtiyaç duydukları barınma, yiyecek, su ve tıbbi tedavileri sağlamayanlara 20.000 sterlin para cezası veya 51 hafta hapis cezası ile cezalandırmaktadır. Ayrıca Britanya’da kürk çiftçiliği genel ahlaka aykırılık sebebiyle yasaklanmıştır (The Animal Welfare Act, 2006). Sosyal sorumluluk olarak Birleşik Krallık tarafından verilen bu ödevler hayvanları korumakta ve bunun toplum tarafından olumlu bir davranış olarak oturmasını sağlamaktadır. Çünkü bir davranış bir toplumda oturursa, bu davranış nesiller boyunca aktararak devam edebilmektedir. Aynı zamanda ev hayvanı olarak bakılan hayvanlara ait özel olarak maddelerin yer alışı eve aldığımız hayvanlara karşı birer sorumluluğumuz olduğunu belirterek bu sorumluluğu doğru bir biçimde, canlıyı düşünerek hareket etme bilincini oluşturmaktadır. Bu görüş doğrultusunda yaşamı tehlike altına giren hayvanlar üzerine düşünceler yer almaktadır. Günümüz değişen iklim şartları ve yaşam koşulları içerisinde birçok tür tehlike altına girerek yok olma durumu ile karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle buzullar üzerinde görülen erimenin kutup ayıları üzerindeki etkisi kısa bir süre içerisinde bu canlıların soyunun yok olacağına ilişkin görüşleri ortaya koymaktadır. Aynı zamanda farklı tür ve canlıların avlanmasına yönelik spor anlayışları soyu tehlikede olan canlıların insan eliyle yok edilmesine yönelik olumsuz bir davranış olarak sergilenmektedir.

Günümüzde hayvanlara dair gösterilen sevgi genel olarak anlık heveslerle sahiplenilip daha sonrasında hayvanların sokağa bırakılmasıyla karşı karşıya kalmaktadır. Sonrasında hayvanların her ne kadar bakımevlerinde istihdamları sağlanmaya çalışılsa da bu durumun sıklıkla yaşanması bakımevlerindeki doluluk oranında belirli ölçüde etkilemektedir. Bu durum ile karşı karşıya kalmak bakımevleri tarafından canlılara karşı yapılan toplu ve şiddet içeren ölümlere sebep olmaktadır. Hayvanların canı önemsinmeyerek bakımevi çalışanları tarafından öldürülerek toplu bir şekilde kuytu köşelere atılarak hayvanların canlarına bilerek kastetmektedir. Türkiye’de yaşanan bu olaylar anayasal değişikliklerin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu anlamda hayvanlara eşya sıfatı ile yaklaşmayan bir hukuk

sistemi ve hukuki anlamda sağlam temellere dayanan hayvan haklarına ilişkin yasaları gerekli kılmaktadır. Bu düşünce içerisinde hayvanlara yönelik işlenen suçlarda yaptırımı daha etkili ceza maddelerinin yer alacağına ilişkin umudu arttırmaktadır.

Hayvanlara yönelik tutumlarda artık onları insanoğlundan üstün görmeyerek, canlarına değer vererek, sevmeye ve sevilme isteklerine özen göstererek ve en önemlisi olarak yaşam standartlarını toplum olarak yükseltmeye yönelik ortak düşünceler ile onlara daha güzel bir dünya sunmak mümkün görülmektedir.

1.7 Hayvanların Yazılı Medyadaki Temsili

Hayvan hakları ihlalleri dünyada ve ülkemizde sıkça rastlanılan bir durum haline gelmiş bulunmaktadır. Bu olaylara her gün yazılı basın ve sosyal medya olmak üzere birçok platform üzerinden ulaşabilmekteyiz. Dünya ülkelerinden örnek verecek olursak, Florida Yüksek Mahkemesinin önüne gelen bir olayda davacı, yavru sosis cinsi köpeğini ön bahçesine bağlayıp gitmiş, o esnada bir çöp toplayıcısı boş çöp bidonunu Heidi isimli köpeğin üzerine fırlatmış ve gülererek olay yerinden ayrılmıştır. Bu olay sonucu Heidi hayatını kaybetmiştir. Mahkeme, hayvan besleyenin böyle bir olay sonucu yaşadığı etkiyi çok gerçekçi bulmuş ve Heidi' nin insafsızca öldürülmesinin, telafi edilmesi gereken bir zarar unsuru ortaya çıkardığına hükmetmiştir. Geleneksel “mülk” statüsü bir yana, Florida Yüksek Mahkemesi' nin bu kararı diğer mülklerden farklı olarak evcil hayvanların, sahiplerinin onlara yüklediği değer temelinde ayrıcalıklı bir değer ifade ettiklerini de göstermektedir (Byszewski, 2003, 215). Bu olay çerçevesinde hayvanın sadece bir nesne olmaktan çıkıp sahibi ile arasında kurmuş olduğu duygusal bağ önemsenerek ve hayvanı değerli kılmaya yönelik bir davranış olarak yer almaktadır.

Aynı zamanda hayvanların normal yaşamları dışında endüstriyel ürün olarak yer almalarına karşı Avrupa Komisyonu kafes sisteminin kaldırılmasına yönelik bir karar almasında etkili olan imza kampanyasında toplam 1.4 milyon imza toplanmıştır. Bu kararla ilgili olarak; Avrupa Birliği Sağlık ve Gıda Güvenliğinden sorumlu komisyon üyesi Stella Kyriakides, "Hayvanlar duyarlı varlıklardır ve hayvanlar için çiftlik koşullarının bunu yansıtmamasını sağlamak için ahlaki, sosyal bir sorumluluğumuz var." demiştir. (BBC News, 2021). Hayvanların üzerine gittikçe artan bir yük yüklenmesi ve onların nefes alma haklarına dahi gerekli önemin verilmemeye başlanması toplumsal tepki olarak yayılmasına sebep olmaktadır. Endüstriyel hayvancılık sürecinde hayvanların istek ve ihtiyaçları göz

önüne alınmadan kar amacı güdümlü hayvanlara birer makine gözüyle bakılmaktadır. Kafes yumurtacılığı sisteminde işgücü maliyetini minimum seviyeye indirmek için işçi sayısının da azaltılması ekonomik bir zorunluluk olarak görülmektedir. Başlangıçta her tavuğun tek kafese konulması şeklinde olan kafes kullanımı yerden ve bu sayede maliyetten tasarruf için tek kafese dört-beş tavuğun sığdırıldığı bir sisteme dönüşmüştür. 2013 tarihli bir haberde Manisa'nın Akhisar ilçesinde 360 Bin metrekare açık alana sahip, günlük yumurta üretimi 4 milyon kapasiteye ulaşan, 125 kişinin çalıştığı Keskinoglu firmasına ait yumurta üretim tesisinden bahsediliyor. Tesiste 200.000 adet yumurtacı tavuk kapasiteli 11 adet kümes olduğu söyleniliyor. (Akhisar Haber, 2013). Kar amacının yüksek olduğu sektörlerde hayvanların yaşam koşullarına yönelik ortamların nasıl olduğu hiçbir zaman tam olarak göz önüne serilmemektedir. Erkek civcivlerin öldürülmesi özellikle ülkemizde halen önlem alınmayan ve çuvalların içine toplu bir şekilde atılarak devam etmektedir. Başka bir haberde ise maliyet ile can arasında kalındığında hiçbir hayvanın yaşantısına önem verilmediğini görmekteyiz. Haber 2002 tarihli Milliyet gazetesinde yayımlanan, dönemin Sağlık Bakanı Osman Durmuş sokak köpeklerinin belediye barınaklarında toplanmasını ve sahipsiz köpeklerin öldürülmesi gerektiğini söylemiş, kuduz aşısının maliyetinin 16 trilyon olduğuna dikkat çekmiştir. (Milliyet, 2002). Toplumsal yaşam içerisinde bir bütün olduğumuzun zaman zaman unutulduğu haber olarak sahipsiz hayvanların canlarının hiçe sayıldığı yansıtılmaktadır. Bu durum ise devletin üst kurumları neticesinde yapılmaktadır.

Yaşadığımız endüstriyel zaman diliminde hayvan deneylerine yönelik bilinçli farkındalık oluşturmak amacıyla 2021 yılında 'Save Ralph' adlı kısa film büyük bir yankı uyandırmıştı. Kısa filmin konusu; kozmetik ürünleri için deneylerde kullanılan tavşan Ralph'in günlük hayatını nasıl sürdüğüne dair. Filmde, deneylere konu olan hayvanlarla insanların empati yapabilmesi adına, Ralph'in kişileştirilmesi yoluna gidildiği görülüyor. Deney başlamadan önce Ralph dişini fırçalıyor, kahvaltı yapıyor, konuşuyor. Deney esnasında ise duyduğu acıyı bağırarak ve konuşarak ifade ediyor (States, 2021). İnsan çıkarları uğruna birçok hayvanın kişisel yaşam hakkına zorunlu müdahale yapılmaktadır. Kaldı ki deneysel araştırmalarda, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile birlikte alternatif yöntemler de ortaya konulmuştur. Türkiye Klinikler Kalp ve Damar Cerrahisinde Deneysel Araştırma Yöntemleri ve Modeller Özel Sayısı dergisinde yayımlanan makalede

yer aldığı üzere “Deney hayvanı yerine kullanılabilir alternatif yöntemler arasında hücre ve doku kültürleri, tahlil metodları, video kullanımı, bilgisayar programları ve yapay modellerin kullanımı, tek hücreli organizmaların kullanımı ve epidemiyolojik çalışmalar sayılabilir.” (Yılmaz, 2013). Bu anlamda alternatif yöntemler sunulmasına rağmen halen hayvanlar üzerinden yapılan işlemler kişisel tercih olarak görülmektedir.

Agos Gazetesi’nde 27.09.2014 tarihli “Hayvan Hakları İhlalleri Hem Sokakta Hem Ekranda” başlıklı yazıyı kaleme alan Esra Gedik; ortak noktaları suistimal edilmiş olan köpekler, kediler, atlar, kuşlar, vb. pek çok kez dizi, film ve reklam sektöründe kullanıldılar ve pek gündemimize giren bir konu değil gibi duran bu durumun çoğu zaman suistimal edilen hayvanların ödüllü filmlerde ya da başarılı ve ünlü sanatçıların yer aldığı unutulmaz dizilerde oynaması ile üstünün örtüldüğünden bahsetmektedir (Agos gazetesi, 2014). Haberde de bahsedildiği üzere hayvanları birer nesne gibi kullandıkları ve bu durumda hayvana manen bir olumsuzluk oluşturduğu dile getirilmektedir.

Muhteşem Yüzyıl dizisinde savaş sahnelerinde kullanılan atlar için medyada birçok haber yayınlanmaktadır. Dizinin çekimleri sırasında kullanılan atların zarar gördüğüne ilişkin haberler, yeni dönem çekimlerinin hayvan katliamlarına sahne olması protestoların oluşmasına neden oldu ve ağır ilkel koşullarda çalıştırılan atlardan 3’ü koşullara dayanamayarak öldüğü, atların ölümünün set çalışanları ve oyuncuların da tepkisine neden olduğu medyada yer almaktadır (Yeşil Gazete, 2011). Çekilen dizi ve filmlerin sahnelerine ilişkin gerçeklik algısını oluşturmak adına hayvanların zor durumunda kaldıkları haberdan de anlaşılmaktadır.

Hayvana dair şiddetin halen devam ettiği görülmektedir. Ayağı kesilen hayvanlar, yük taşıırken rahatsızlanan atlar haberlerde halen yer almaktadır (Habertürk, 2018). Bu haber çerçevesinde hayvanların birer nesne görülerek onlara alabilecekleri yüklerden fazla yük verilmektedir. Hayvanın canının önemslenmediği bu haber çerçevesinde hayvana araç sıfatı yüklenerek çalıştırıldığı görülmektedir.

Şiddet haberlerinin kaynaklarını, yüzde %18,6 oranla hayvanları korumaya dair çalışmalarda bulunun sivil toplum kuruluşları, federasyon ve derneklerin, bakanlık, valilik ve belediyelerin oluşturulduğu görülmektedir (Karagöz, 2019). Bu açıdan hayvanlara yönelik korumayı kendine görev edinmiş kurum ve kuruluşlar devletin göremediği hayvan sorunlarına yerel çapta da olsa ulaşabilmekte ve bu

konu hakkında çalışmalarını yürütmektedirler. Çeşitli kısırlaştırma yöntemleri ile sokak hayvanlarına sahip çıkılmakta, sokak hayvanlarına yönelik sahiplendirme çalışmaları başlatmakta ve yardıma muhtaç canlılara çeşitli sağlık yardımları sağlanmaktadır. Belirli zaman dilimleri içerisinde hayvan beslemeleri gibi sosyal sorumluluk içeren çalışmalar yürütülmektedir.

Diğer ülkelerde ve Türkiye’ de hayvan sahibinin dikkatsizliği nedeniyle meydana gelen tehlike içeren durumlar mevcut şekilde bulunmaktadır. ABD’ de korumalık giydirilmeden gezdirilen hayvanların herhangi bir şeye ve kişilere zarar vermesi durumunda hayvan sahibinden tazminat istenebileceğini bildirmiştir. İspanya, “Great Ape Project” adı ile anılan proje kapsamında insansı maymunlara temel insan haklarını tanıyarak hayvan istismarı konusundaki kötü şöhretini kırabileceğine inanmaktadır (Gen, 2006, 170). İspanya’ da alınan bu kararlar hayvanlara karşı olan bakış açısının değiştiği, can ve yaşam haklarına saygı duyulması açısından önemli bir gelişme olarak düşünülmektedir.

Hayvana karşı duyulan saygı ve yaşama hakkına verilen değer ülkemizde yaşanan bir durum karşısında görülmektedir. Haber, İstanbul’da yavru kedi yiyen bir Japon vatandaşı ile ilgiliydi. Evindeki fırında sokaktan yakaladığı yavru kedileri pişirdiğini itiraf eden bu kişi olaydan sonra yakalanarak, göç idaresine gönderildi ve haberlerde kendisinin sınırdışı edileceği bilgisine yer verildi (Atam, 2021). Hayvanın yaşama hakkına verilen önem ülkemiz içerisinde yaşanan bazı olaylar içerisinde farkedilmektedir. Degrazia’nın değindiği gibi bir hayvan öldürüldüğünde basit bir hata olarak görülürken, bir insan öldürmenin sıfatının “katil veya cani” olduğu unutulmamalıdır. Bu anlamda bazı STK, HAYTAP, Fur Free gibi hayvanların doğal yaşam koşullarına ve temel haklarına saygı duymayı görev edinen birçok gönüllü toplum kuruluşları bulunmaktadır. Bu kuruluşlar kendi bünyelerinde hayvana yönelik şiddeti durdurmak ve önlemek adına çeşitli organizasyon ve kampanyalar düzenlemektedir. Aşağıda verilen görsellerde bahsedilen kuruluşların hayvana yönelik istismar, şiddet ve temel yaşam haklarını yok sayan durumlara dair düzenledikleri kampanya afişleri yer almaktadır.

Fotoğraf 1.1. Fur Free organizasyonunun, kürkün ne olduğunu hatırlatan reklam görseli (adsoftheworld.com).

Fotoğraf 1.2. Bir hayvan üzerinde yapılan deney (<http://www.peta.org>).

Fotoğraf 1.3. Haytap' ın Hayvan Hakları ile ilgili bir afiş çalışması (www.haytap.org).

Fotoğraf 1.4. BGD' nin "Kalbimiz Sokakta Atıyor" kampanyasından bir billboard çalışması (www.bgd.org.tr).

Fotoğraf 1.5. SHKD'nin "Sil Baştan" kampanyası afiş çalışması
(www.shdk.org)

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Araştırmada hayvanla ilgili haberlerin ne şekilde sunulduğunun belirlenmesi için doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini sistematik olarak incelemek için kullanılan bir yöntemdir (Labuschagne, 2003). Araştırma kapsamında kullanılabilecek dokümanlar, araştırmacının müdahalesi olmadan kaydedilmiş olan metin ve resimleri içermektedir. Araştırma içerisinde kullanılabilecek doküman çeşitleri; yazılı olan metinler, kitap, günlük, dergi, program kayıtları, mektuplar, gazeteler, örgütsel raporlar, anket verileri, fotoğraf albümleri, sanat eserleri, program detayları olarak araştırmacıya veriler sunan kaynaklar şeklinde sıralanmaktadır (Labuschagne, 2003). İçeriklerin yoğunluğu göz önüne alındığında daha çok ulaşılabilir nitelikte olan verilerin yer aldığı görülmektedir. Aynı zamanda bu içeriklerin çoğunluğunu basılı halde bulunan veriler olduğu göze çarpmaktadır.

Balcı (2006) doküman kaynaklarını birincil ve ikincil kaynaklar şeklinde sıralamaktadır. Birincil kaynaklar bireyin kendisi tarafından yazılırken, ikincil kaynaklar ise başkası tarafından yazılan dokümanlar olarak gösterilmektedir. Balcının yaptığı sıralamaya göre araştırma kapsamında yer alan gazete içerikleri ikincil kaynak olarak gösterilmektedir. Bu farklı veri kaynaklarını ve yöntemlerini kullanmak araştırma kapsamında elde edilen verilerin inandırıcılığını arttırmak, sınıflandırmaya yardımcı olmak, çalışma içerisindeki verileri desteklemek için kullanılmaktadır (Yin, 1994). Bu açıdan yapılan araştırmanın birçok veri ve yöntem ile desteklenmesi araştırmanın güvenilirliği açısından önemli görülmektedir. Ayrıca Merriam' a (1988) göre her türden dokümanın, araştırmacının konuyu anlamasına, keşfetmesine ve araştırma problemi ile ilgili belirsizliklerin giderilmesine katkı sağlamaktadır. Dokümanların beş işlevi bulunmaktadır. Bu işlevler;

1. Araştırma kapsamında incelenen belgelerin geçmiş ve bugüne ait olan olgulara kaynak oluşturması
2. Dokümanlarda yer alan bilgilerin sorulması gereken soruları ve gözlemlenmesi gereken olayları önermesi

3. Dokümanların ek araştırma verileri sağlaması. Araştırma sürecinde analiz edilecek dokümanlar kütüphane, arşiv ve birçok farklı kaynak yardımı ile incelenerek görünmeyen verileri ortaya koymaktadır.
4. Dokümanların değişim ve gelişimi izleyebilmek amacıyla bir araç olması. İncelenecek olan konunun çeşitli kaynaklarına erişim imkanı sağlaması, araştırmacının konuya dair değişiklikleri farketmesi, karşılaştırma yapması ve araştırma için gelişim sağlayacak bir çalışması ortaya koyması için önemli bir işleve sahip olması
5. Dokümanlar, elde edilen bulguların doğrulanması ve araştırma içerisinde kullanılan başka kaynakları doğrulamak amacıyla kanıt niteliğinde olması (Bowen, 2009).

Doküman analizinde kullanılan kaynakların kanıtlanabilir nitelikte olması araştırmanın kapsayıcı bir şekilde konuya ait gelişimleri izlemesi açısından önemli olmaktadır. Ayrıca araştırmacının çalışma içerisinde yer alan bilgilere dair güvenilirliğini arttırmaktadır. Dokümanın yayına dönüşüne kadar izlenmesi gereken yol aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır;

- Araştırma konusunun, yöntem ve tekniğinin seçimi (Doküman seçimi, dokümana ulaşma ve doküman sınırlama)
- Dokümanın orijinalliğini kontrol ederek, detaylı ve derinlemesine okuma yapma
- İçerik analizi (Kategorilerin oluşturulması ve analiz birimlerinin konulması)
- Elde edilen verileri sayısallaştırma ve yüzdelerle ifade etme. Verilerin raporda kullanılması ve yorumlanması
- Araştırmanın yayına dönüşmesi (Kıral, 2020).

Doküman analizinin yayına dönüşmesine geçen süreye bakıldığında zaman detaylı ve sistematik bir incelemenin önemi görülmektedir. Bu anlamda daha önce yapılan çalışmalara bakılarak, araştırmacının kendine özgü araştırma sürecinde kapsayıcı bir yol izlediği görülmektedir. Bu süreçte daha önceden farkedilmemiş konular ortaya çıkabilmekte ve ortaya konan araştırma kapsamında bu konulara değinilme fırsatı oluşmaktadır. Bu konuların farkedilmesinde ise detaylı ve derinlemesine okuma yapmak önemli görülmektedir.

İçerik analizini içine alan kısımlarda hayvanlara ilişkin haberlerin görsel, metinsel ve habere ilişkin ipucu özelliği olan başlık şekillendirmektedir.

Çalışmanın literatür taramasını daha önce yapılmış akademik araştırmalar ve yürürlükte yer alan hukuki metinler oluşturmuştur. İçerik analizi yapılırken konuya ilişkin en ince detayların, kelime ve görsel seçimlerinin ve cümle yapılarının incelenmesi önemli görülmektedir. Aynı zamanda konuya ilişkin tüm kaynakların taranması araştırmanın amaçları açısından önem taşımaktadır. İçerik analizi yönteminde genel olarak yazılı metinlerin içerikleri detaylı bir şekilde incelenerek ortaya çıkan verilerden bir doküman analizi ortaya konmaktadır. Bu yöntem aynı zamanda benzer araştırma içeriklerine sahip literatür çalışmalarına kaynak oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde konuya ait amacın belirlenmesi, araştırılacak konunun belirlenmesi, evren ve örneklem seçimi, elde edilen bulguların kategorileşmesi ve yorumlanması olarak bir yol izlenmektedir.

Araştırmanın örneklemini olarak anaakım gazetelerden Hürriyet, muhafazakar eğilimli gazete olarak Sabah, seküler kesime hitap eden gazete olarak Sözcü seçilmiştir. Araştırmaya dahil edilen gazetelerin Bolu'ya gelen basılı nüshaları 04.04.2023 ve 04.06.2023 tarihleri boyunca alınmış ve araştırmacı tarafından içeriğinde hayvan teması geçen haberleri taranmıştır. Araştırma kapsamında olan gazetelerin Bolu'ya gelen nüshalarının incelenme nedenini merkezi konumdaki gazete baskısı ve taşra konumundaki gazete baskıları arasında yer alan içerik farklılıkları oluşturmaktadır.

Bu gazetelerde 04.04.2023 ve 04.06.2023 süresince yayımlanan haberler belirlendikten sonra, analiz birimi tanımlanmış, daha sonrasında haberde yer alan hayvana dair fotoğraf, haberin yer aldığı sayfa, haberi sunuş biçimi ve habere ilişkin manşetin yorumlaması yapılmıştır. Doküman analizi ile ilgili anlatılanlar doğrultusunda araştırma kapsamında yapılacak olan çalışmanın ölçek tablosu “araştırmacı tarafından” Tablo 1’ de oluşturulmuştur.

Tablo 2.1. Haberlerin analizi için kullanılan ölçek tablosu

Haberin Başlığı	Haberin Konusu	Hayvanın kimliği	Hayvanın Cinsi	Haberin yer aldığı sayfa	Haberin kapladığı alan	Haberde fotoğraf kullanılmış mı?	Hayvanın yansıtılma biçimi	Tarih
-----------------	----------------	------------------	----------------	--------------------------	------------------------	----------------------------------	----------------------------	-------

Tablo 2.1.’de incelenen haberlerin değerlendirme kriterleri verilmiştir. Bu kriterler çerçevesinde haberler yorumlanmış ve haber içeriklerinin çözümlenmesi gerçekleşmiştir. Haber kapladığı alanda kullanılan küçük, orta ve büyük ifadeleri gazete sayfalarının genel boyutu olan yükseklik: 52,5 ve en: 31 şeklinde yer alan

tam sayfa boyutuna göre haberin sayfa içindeki konumuna göre araştırmacı tarafından belirlenmiştir. En olarak 5 cm, yükseklik olarak 5 cm' den küçük olan haberler küçük haber olarak belirlenmiştir. Orta boyut ta ki haberler ise en ve yükseklik olarak 1 cm ve üzerindeki boyutlardaki hayvan haberlerine göre belirlenmiştir. Büyük boyutta hayvan haberlerini ise ölçü olarak tam sayfada kapladığı alanın en ve yükseklik olarak 15 cm ve üzerinde olan hayvan haberleri oluşturmaktadır. Gazetelerdeki hayvan haberlerinin kapsamında, verilerin yorumlanması yapılarak hayvanların haklarının gazete haberleri çerçevesinde nasıl inşa edildiği, hangi ideolojik sunumlarla yapıldığı ve hayvanlara verilen değer elde edilen veriler ışığında yorumlanmıştır. Giriş bölümünde verilen araştırma sorularının cevapları ortaya konmuştur.

İki aylık taramada elde edilen hayvanlarla ilgili gazete haberleri içeriklerine göre kategorilere ayrılmış ve bu kategoriler üzerinden çözümlemeler yapılmıştır. Yoğun olarak haber sayısı olan kategorilerden seçilen haberlerin içerikleri yorumlanmıştır.

2.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı yazılı basında yer alan haberlerde hayvanların nasıl temsil edildiğini saptamaktır. Hayvanlara ilişkin haberlerin içeriklerine bakarak, araştırma içerisindeki hayvan temsiline ilişkin yaklaşımlara değinilmesi gerekli görülmektedir.

2.2 Araştırmanın Önemi

Araştırması yapılacak olan bu konunun seçilmesinde hayvanların günümüz koşulları içerisinde çok fazla istismar ve şiddete maruz kalması etkili bir faktör olarak yer almaktadır. Hayvanlara karşı işlenen suçlarda cezaların yeterli bir caydırıcı faktörünün bulunması hayvanlara karşı işlenen suçları da önlememektedir. Bu açıdan bakıldığı zaman yazılı basın olarak hayvanların haber içeriklerinde sunum şekilleri ve temsillerinin incelenmesi önemli görülmektedir. Haber içeriklerinde sunulan haber görselleri, metin içeriği ve başlıklar hayvanların topluma sunum şekilleri verilen değeri ortaya koymaktadır. Bu sebeple araştırma içeriğine dahil olan gazetelerin seçimlerinde en çok okunan ve tirajı yüksek gazeteler tercih edilmektedir. Bunun sebebi olarak halkın yöneldiği kesim içerisinde yer alan gazetelerin, vatandaşların bilinçlenmelerinde etkin rol oynamaları olarak görülmektedir.

2.3 Araştırma Soruları

- 1.Yazılı basında hayvanlara yönelik haberler sıklıkla yer almakta mıdır?
2. Yazılı basında hayvan konulu haberlerin sıklığında gazetenin siyasi eğilimine göre farklılık var mıdır?
- 3.Yazılı basında hayvanların sunumunda gazetelerin siyasi eğilimine göre farklılık oluşmakta mıdır?
4. Yazılı basındaki hayvanlarla ilgili haberlerin kapladığı yer açısından gazetelerin siyasi eğilimine göre farklılık ortaya çıkmakta mıdır?
5. Yazılı basındaki haberlerde hayvanlar şiddet unsuru olarak mı kullanılmaktadır?
6. Yazılı basındaki hayvanlara ilişkin haberlerde hayvan haklarına değinilmekte midir?

2.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamında en çok okuma düzeyi ve tirajı olan gazetelerden ana akım olarak Hürriyet, eleştirel görüşe sahip gazete Sözcü ve muhafazakar eğilimli olarak Sabah gazeteleri seçilerek 04.04.2023 ve 04.06.2023 tarihleri kapsamında incelenmiştir. Bu süreç kapsamında yapılan pilot çalışmada hayvanlarla ilgili haberlerin sayısının az bulunmasından dolayı araştırmada 2 aylık bir zaman tercih edilmiştir.

2.5 Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın örneklemi Türkiye’de tirajı yüksek olan gazetelerden ‘Sözcü’, ‘Hürriyet’ ve ‘Sabah’ gazeteleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda örneklem seçimi yapılırken topluma yön gösterme ve habere ulaşmada kolaylık sağlama açısından özellikle bu 3 gazetenin örneklem olarak seçilmiştir. Aynı zamanda hayvan haklarının temsilinde farklı görüş ve haber yazım ideolojisi açısından değerlendirme yapabilmek için 3 gazete araştırmaya dahil edilmiştir. Örneklem olarak seçilme nedenleri;

- Yüksek tiraja sahip olmaları
- Geniş bir kitleye hitap etmeleri
- Farklı görüş ve ideolojileri barındırmaları

2.6 Bulgular

Çalışmamızda araştırma kapsamında tiraj ve okunma değeri olarak yüksek bir kitleye sahip olan gazetelerden ‘Hürriyet’, ‘Sözcü’ ve ‘Sabah’ seçilmiştir. Araştırmada gazetelerin 04.04.2023- 04.06.2023 tarihleri arasındaki basılı

nüshalarında hayvanların konu edildiği 197 haber incelenerek hayvanların yazılı basındaki temsillerine dair bulgular ortaya konmuştur. Gazetenin adı, haberin başlığı, hayvanın kimliği, hayvanın cinsi, haberin yer aldığı sayfa, haberin kapladığı alan, haberde fotoğraf kullanımı belirlenmiş ve hayvanın haberde nasıl yer aldığı sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmaya dahil edilen haberlerin 70 tanesi Hürriyet gazetesi, 54 tanesi Sözcü gazetesi ve 73 tanesi de Sabah gazetesinde yer almıştır.

Bulgular sonucunda 70 adet hayvan haberine yer veren Hürriyet gazetesinin tüm hayvan haberlerinde fotoğraf kullandığı görülmektedir. Haber boyutu olarak değerlendirildiğinde 29'u orta boyutta, 24'ü küçük boyut ve 17 adet büyük boyutta haber olarak sınıflanmıştır. Hürriyet gazetesinde haberlerin yoğunluklu olarak orta sayfalarda şekillendiği görülmektedir.

Sözcü gazetesinde iki aylık süreç kapsamında toplam 54 tane hayvana ilişkin haber yapıldığı saptanmıştır. Bu haberlerin 51 tanesinde fotoğraf kullanılırken sadece 3 tanesinde fotoğraf bulunmamaktadır. Haberlerin kapladığı alana bakıldığında ise yoğunluklu olarak küçük ve orta boyutta haberler yapılmaktadır. Bunların 29 tanesi küçük haber, 20 tanesi orta boyutta haber ve 5 tanesi de büyük boyutta haber olarak sınıflandırılmıştır. Haberlerin yer aldığı sayfalara bakıldığında dikkat çekici bir unsur olarak haberlerin yoğunluklu bir şekilde 20. sayfa haberi olarak verildiği dikkat çekmektedir.

Son olarak Sabah gazetesinin incelemesi sonucunda toplam 73 haberin ilk sayfa haberi olarak yer aldığı görülmektedir. Sabah gazetesinin hayvan haberlerine dair yaptığı içeriklerde çoğunluk olarak fotoğraf kullandığı saptanmıştır. Bu kapsamda 71 haberde fotoğraf kullanılırken sadece 2 haberde fotoğrafa yer verilmediği ortaya çıkmıştır. Haberlerin kapladığı alan incelendiğinde küçük ve orta boyut haberler daha fazla yer almaktadır. Haberlerden 34 tanesi küçük, 32 tanesi orta ve 7 tanesi de büyük haber olarak sınıflandırılmıştır.

2.7. Gazetelerdeki Hayvan Haberlerinin Çözümlemesi

2.7.1 Gazetelerdeki Hayvan Haberlerinin Sayfada Kapladığı Yere Göre Değerlendirilmesi

Tablo 2.2. Gazetelerde hayvanlarla ilgili haberlerinin sayfada kapladığı yere göre dağılımı

Gazete Adı	Haberin kapladığı alan							
	Küçük		Orta		Büyük		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Hürriyet	24	34,2	29	41,4	17	24,2	70	100
Sözcü	29	53,7	20	37,0	5	9,2	54	100
Sabah	34	46,5	32	43,8	7	9,5	73	100
Toplam	87	134,4	81	122,2	29	42,9	197	

Gazetelerde haberin kapladığı alanın büyüklüğü gazetenin verdiği önemle doğru orantılıdır. Bu anlamda gazetelerin habere ilişkin kullandığı boyut haberin içeriğini etkileyici nitelikte olmaktadır. Hayvan haklarının temsili konusunda hayvanlara ilişkin 3 gazetede haber boyutları Tablo 5’te yer almaktadır. Buna göre büyük haber olarak sınıflandırılan haberlerin %24.2’sinin Hürriyet gazetesinde, %9.2’sinin Sözcü, %9.2’sinin Sabah gazetesinde yer aldığı saptanmıştır.

Gazetelerin hayvan haberlerine ilişkin kapladığı alan tablosuna baktığımız zaman en çok küçük haberlere yer verildiği görülmektedir. Küçük haber kategorisinde Hürriyet gazetesinin 24 haber, Sözcü gazetesinin 29 haber ve Sabah gazetesinin de 34 küçük habere yaptığı saptanmıştır. Sabah gazetesinin diğer gazetelerden yüksek oranla küçük haberlere yer vermesini gazete içeriği olarak diğer haber içeriklerinde daha büyük alana yer vermesi sonucu hayvan haberlerine ayrılan alanın küçük kalması olarak düşünülmektedir. Hürriyet ve Sözcünün ise birbirine yakın oranlarda kalması, hayvan haberlerinin gazetede yer alacağı alan konusunda benzer anlayışlara yakın oldukları görülmektedir.

Gazetelerin orta boyutta yer verdiği haber oranlarını incelediğimizde ilk sırada 32 haber ile Sabah gazetesi, 29 haber ile Hürriyet gazetesi ve 20 haber ile Sözcü gazetesi şeklinde sıralanmaktadır. Orta boyutta haberlerin incelediğimizde üç gazetenin de arada fazla fark olmadan haber yaptıkları görülmektedir. Bu oranlar

dikkate alındığında ‘haber değeri’ açısından üç gazetenin de hayvan haberlerine yakın bir görüş benimsediği göze çarpmaktadır.

Gazete haberlerinde büyük alanda yapılan haberleri değerlendirdiğimizde 17 haber ile Hürriyet gazetesinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Sözcü ve Sabah gazetelerinin 5 ve 7 haber ile birbirlerine yakın oranlarda haber içerikleri sundukları tabloda yer almaktadır.

Haberin sunumu ve içeriği olarak hayvan temsiline en fazla yer veren gazete 17 büyük haber ile Hürriyet gazetesi olmuştur. Ana akım gazete olarak değerlendirilen Hürriyet’in editoryal olarak incelenen Sözcü ve Sabah gazetesine oranla hayvan haberlerine daha fazla ağırlık verdiği söylenebilir.

2.7.2 Gazetelerdeki Hayvan Haberlerinin Görsellere Göre Değerlendirilmesi

Tablo 2.3. Gazetelerdeki hayvan haberlerinin kullanılan görsellere göre dağılımı

Gazete Adı	Görsel kullanımı					
	Fotoğraflı		Fotoğrafsız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Hürriyet	70	100	0	0	70	100
Sözcü	51	9,44	3	05,5	54	100
Sabah	71	9,72	2	02,7	73	100
Toplam	192		5		197	

Haberde görsel kullanımı haberin düzyazıdan ayrılması ve içerik değeri taşıması açısından önemli etkenler arasında yer almaktadır. Bu açıdan yaklaştığımız zaman Tablo 2.3.de görülebileceği gibi haberlerde görsel kullanımının en fazla Hürriyet gazetesinde olduğu görülmektedir. Hürriyet gazetesinin yaptığı toplam 70 hayvan haberinin tümünde fotoğraf kullanıldığı elde edilen bulgular arasındadır. Haberlerin her birine ‘haber değeri’ verilerek görsel kullanımı ile desteklenmiştir. Diğer gazetelerden olan Sözcü ve Sabah gazetesinin görsel kullanımını ele aldığımızda iki gazetesinin de görselsiz yapılan haber sayılarının düşük seviyede yer aldığı dikkat çekmektedir. Sözcü toplam 3 fotoğrafsız haber yaparken Sabah gazetesinin toplam 2 fotoğrafsız haber yaparak iki gazetenin de yakın oranlarda görsel kullanmadığı görülmüştür.

Haberlerde görsel kullanımını elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirdiğimiz zaman habere ilişkin içerik sunumu ve oluşturulması konusunda farklılıklar görülse de genel olarak hayvan temsillerine ilişkin gazete içeriklerinde

benzerlik olduğu verilerle desteklenmektedir. Görsel kullanımına 3 gazetenin de önem verdiği ve haberin içerik ile bütünlük oluşturması açısından fotoğraflı haberler sunulduğu görülmektedir.

2.7.3 Gazetelerdeki Hayvan Haberlerin Yer Aldığı Sayfaya Göre Değerlendirilmesi

Tablo 2.4. Gazetelerdeki hayvan haberlerinin yer aldığı sayfaya göre dağılımı

Gazete Adı	Haberin yer aldığı sayfa							
	Birinci sayfa		Orta sayfa		Son sayfa		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Hürriyet	26	3,71	25	3,57	19	2,71	70	100
Sözcü	15	2,77	4	0,74	35	6,48	54	100
Sabah	24	3,28	16	2,19	33	4,52	73	100
Toplam	65	9,76	45	6,5	87	13,71	197	

Haber içeriği oluştururken değerlendirme kriterlerinden bir diğeri haberin yer aldığı sayfadır. Bu anlamda öncelik sırasına ve habere ilişkin verilen öneme göre haberler şekillenmektedir. Gazetelerin genel yapısı ile önem değeri yüksek olan haberler ilk sayfalarda yer alırken az öneme sahip haberler ise arka sayfalara kalmaktadır. Bu doğrultuda hayvan haklarına ilişkin verilen önem haberin yer aldığı sayfa ile doğru orantıda ilerlemektedir.

Tablo 2.4.'de hayvan haberlerinin yer aldığı sayfalar görülmektedir. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde Hürriyet (26) ve Sabah (24) gazetesinin ilk sayfada yer verdiği haber sayısının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Sözcü gazetesinde iki aylık süre içinde 15 haber ilk sayfadan yayımlanmıştır.

Haberlerin yer aldığı sayfalardan orta sayfa haber sayılarına baktığımızda ise Hürriyet gazetesinin 25, Sözcü gazetesinin 4 ve Sabah gazetesinin de 16 adet orta sayfa haberine alan ayırdığı bulgular arasında yer almaktadır. Orta sayfa haber içeriğinde yine Hürriyet ve Sabah gazetesinin birbirine yakın bir gazete içeriği benimsediği göze çarpmaktadır. Sözcü gazetesi yapılan araştırma içerisinde ağırlıklı olarak 20. sayfa haberi oluşturduğu için çok fazla orta sayfa haberinin yer almadığı görülmektedir. İdeolojik farklılıklardan dolayı Sözcü gazetesinin orta sayfa haber kısmını genel olarak siyaset haberlerinin izlediği araştırma kapsamından göze çarpan unsurlar olarak yer almaktadır.

Son sayfada verilen hayvan haberlerini incelediğimizde Hürriyet 19 habere yer verirken, Sözcü ve Sabah gazetesinin birbirine yakın oranlarda olduğu

görülmektedir. Hürriyet gazetesi genel içerik olarak ilk, orta ve son sayfa da ki hayvan haberleri dağılımında yakın haber sayısı ile devam etmektedir. Sözcü gazetesi ise orta sayfa da hayvan haberine az yer vermesinden dolayı genel yapı itibari ile hayvan haberlerini ilk ve son sayfa yoğunlukta olacak şekilde yer verdiği araştırmada elde edilen bulgular içerisinde bulunmaktadır.

Sabah gazetesinin ise son sayfada 33 adet hayvan haberine yer verildiği görülmektedir. Bu anlamda Sabah gazetesinin son sayfa yoğunluğunun fazla olması dikkat çekici haberlerin bu bölümde yer almasından kaynaklanmaktadır. Sabah gazetesinin son sayfa yoğunluğunda yoğun görseller eşliğinde verilen haberler ve dikkat çekici başlıklar göze çarpmaktadır.

2.7.4 Haberlerdeki Hayvanların Sunumuna Göre Değerlendirilmesi

Tablo 2.5. İncelenen haberlerdeki hayvanların sunumunun gazetelere göre dağılımı

Hayvanların temsil biçimleri	Gazete Adı							
	Hürriyet		Sözcü		Sabah		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Masum hayvan	13	4,81	5	1,85	9	3,33	27	100
Mağdur hayvan	7	3,33	5	2,38	9	4,28	21	100
Cinsel istismara uğramış hayvan	2	1	0	0	0	0	2	100
Deney aracı olarak kullanılan hayvan	3	0,6	0	0	2	0,4	5	100
Gösteriş unsuru hayvan	1	1,66	1	1,66	4	6,66	6	100
Şiddete uğramış hayvan	3	0,75	1	0,25	0	0	4	100
Kahraman hayvan	2	0,4	2	0,4	1	0,2	5	100
Zeki hayvan	2	0,4	0	0	3	0,6	5	100
Suçlu hayvan	2	2,85	3	4,28	2	2,85	7	100
Başarılı hayvan	0	0	4	0,5	4	0,5	8	100
Özel eğitilmiş hayvan	2	2,85	3	4,28	2	2,85	7	100
Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	2	1,33	7	4,66	6	0,4	15	100
Vahşi hayvan	0	0	6	0,6	4	0,4	10	100
Korunmaya (yardıma muhtaç) hayvan	7	5,83	0	0	5	4,16	12	100
Güzellik unsuru hayvan	6	0,5	4	3,33	2	1,66	12	100
Maddi gelir kaynağı hayvan	10	3,84	8	3,07	8	3,07	26	100
Saldırgan hayvan	5	2,63	2	1,05	12	6,31	19	100
Nesli tükenmekte olan hayvan	11	0,55	5	0,25	4	0,2	20	100
Tarihi kültür niteliğinde hayvan	0	0	2	6,66	1	3,33	3	100
	78		58		78		214	

Hayvan haberlerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde en yoğunlukta olan temsil şeklinin masum hayvan, maddi gelir kaynağı hayvan, mağdur hayvan ve nesli tükenmekte olan hayvan olduğu görülmüştür.

2.7.5 Maddi Gelir Kaynağı Olarak Hayvan Haberleri

Hayvana ilişkin haberlerde genel olarak hayvanların belirli bir amaca yönelik kullanımı dikkat çekmektedir. Özellikle maddi gelir kaynağı olarak hayvanların kullanımının 26 haber şeklinde yüksek çıkması dikkat çekmektedir. Haberin gazeteler arasında dağılımını incelendiğinde 3 gazetenin de birbirine yakın oranlarda haber yaptığı görülmektedir.

Fotoğraf 2.1. Sabah gazetesinde 20.04.2023 tarihinde yayımlanan haber

2.7.6 Masum Hayvan Haberleri

Araştırmada yapılan sınıflandırmaya göre en yüksek oran olarak gazetelerdeki haberlerde hayvanların “masum hayvan” olarak sunulduğu görülmüştür. Bu haberlerin gazete dağılımına baktığımızda en fazla masum hayvan haberine 13 haber ile Hürriyet gazetesinin yer verdiği görülmektedir. Sözcü gazetesi 5 haber ve Sabah gazetesinin 9 hayvan haberi ile yakın içerik oluşturdukları görülmektedir. Aynı zamanda Hürriyet gazetesinin genel dağılım olarak her

sayfada yoğun hayvan haber sayısına rastlanması içerik açısından hayvan haberlerine bütünlük içerisinde değer verdiği dikkat çekmektedir.

Fotoğraf 2.2. Hürriyet gazetesinde 29.05.2023 tarihinde yayımlanan haber

2.7.7 Mağdur Hayvan Haberleri

Bir diğer yüksek haber sayısına sahip olan Mağdur hayvan kategorisinin genel dağılımını incelediğimizde Hürriyet gazetesi 7 haber ve Sabah gazetesinin 9 haber ile birbirlerine yakın bir şekilde ilerleyerek hayvanların mağduriyet durumlarına ve sorunlarına dikkat çektiği görülmektedir. Sözcü gazetesinin ise toplam mağdur hayvan kategorisinin genel dağılımını incelediğimizde Hürriyet gazetesi 7 haber ve Sabah gazetesinin 9 haber ile birbirlerine yakın bir şekilde ilerleyerek hayvanların mağduriyet durumlarına ve sorunlarına dikkat çektiği görülmektedir. Sözcü gazetesinin ise toplam mağdur hayvan kategorisinde 5 haber yaptığını görmekteyiz. Verilere baktığımızda hayvanların mağduriyet olduğu durumlara az yer verilerek yaşadıkları sorunlar geride kalabilmektedir. Sözcü

gazetesinin 08.04.2023 tarihinde ‘Suya gömülen ilçedeki sokak dostları kurtarıldı’ başlıklı haberi, 10.04.2023 tarihinde ise ‘Yaralı hayvanlar için haybulans geliyor’ adlı haber ve daha sonrasında 11.04.2023 tarihinde ‘Her 10 balıktan 4’ünde mikroplastik çıkıyor’ ve 04.06.2023 zamanında ‘ABD yasa boğuldu Kuyu Faye’i yediler’ başlıkları ile Sözcü gazetesinin mağdur hayvanlara yönelik yaptığı haberler görülmektedir. Bu haberler ile mağdur durumda kalan hayvanların yaşadığı zorluklara dikkat çekmek, var olan sorunlara çözüm üretmeye yönelik bir bakış açısı sergileyerek çözümcü bir haber yapıldığı görülmektedir. Haberlerin başlıklarına baktığımızda canlarını tehlikeye atacak durum ve koşulların insan tarafından onlara zarar verdiğini anlatarak yaşam içerisinde daha hassas ve bilinçli hareket etme ile hayvanların doğal yaşamlarına saygılı olabileceğimize dikkat çekmektedir.

Fotoğraf 2.3. Hürriyet gazetesinde 25.04.2023 tarihinde yayımlanan haber

Fotoğraf 2.3.’ de mağdur hayvana dair bir haber görülmektedir. Bu haberde anne köpek ve yavrularının üzerine dökülen beton atık suyundan bahsedilmektedir. Haberde insan eliyle yapılan bilinçsiz bir davranış sonucu yavru köpeklerin ölümü ve diğer yavru köpeklerinde yaşam tehlikesi içerisinde oldukları haberde yer

almaktadır. Haber başlığının büyük bir şekilde ve renkli puntolar halinde yazılmaktadır. Haberin başlığından, yaşanan olaya dair dikkat çekilmek istendiği göze çarpmaktadır. Ayrıca haberde yoğun bir görsel kullanımının olduğu fark edilmektedir. Görsel kullanımın fazla olması haberin içerik olarak desteklendiğini işaret etmektedir. Haberde görgü tanığına yer verilmesi durumu ise haberin gerçekliğini kanıtlar nitelikte olmaktadır.

Fotoğraf 2.4. Sabah gazetesinde 08.04.2023 tarihinde yayımlanan haber

Görsellerde yer alan hayvan haberlerinde hayvanların mağduriyet ve hayatlarını tehlikeye sokan olaylar üzerinden mağduriyet durumları gösterilmektedir. Bu açıdan gazetelerin bilgi verme özelliği ve toplumsal sorunları dile getirmede etki düzeylerinin yüksek olması var olan sorun ve yanlışların düzeltilmesinde etkili olarak görülmektedir. Sözcü gazetesinin mağdur hayvan haber sayısı 5 ile diğer gazetelerden ayrılmaktadır. Bu anlamda hayvana bakış açısı ve temsiliyet gazeteler arasında farklılıklar taşımaktadır.

2.7.8 Nesli Tükenmekte Olan Hayvan Haberleri

Toplam 20 haber ile yüksek haber sayısına sahip olan nesli tükenmekte olan hayvanlar için gazetelerin yer verdiği haber sayılarını incelediğimizde 11 haber ile Hürriyet gazetesi ilk sırada yer almaktadır. Sözcü gazetesi toplam 5 haber yaparken Sabah gazetesinin 4 haber ile nesli tükenmekte olan hayvanlara yer ayırdığı görülmüştür. Hürriyet gazetesinin genel bakışı ile yüksek kategoriye sahip her hayvan için haber alanı oluşturduğu göze çarpmaktadır. Yaşam koşulları ve değişen dünya ile birlikte birçok canlı türü yok olma tehlikesi ile karşı karşıya. Bu anlamda yaşam koşulları içerisinde diğer canlıların varlığını korumak ve bilinçli davranabilmek açısından hayvanların yaşam içerisindeki yaşantılarını öğrenmek önemli görülmektedir. Bu konuda bilinçlenmek adına gazetelerin yaptığı haber içerikleri ve haberin içeriğinin doğru verilmesi gerekmektedir. Aşağıdaki görsellerde nesli tükenmek üzere olan hayvanlarla ilgili yapılan haber içerikleri verilmektedir;

Fotoğraf 2.5. Hürriyet gazetesinde 15.04.2023 tarihinde yayımlanan haber

Hürriyet gazetesinin 15.04.2023 tarihli haberinde (Fotoğraf 2.5.) nesli tükenmekte olan ve denizlerin temizlenmesine katkı sağlayan pinalardan bahsedilmektedir. Haber sayfada büyük bir alan kaplayacak şekilde verilmiştir. Haberin önemini arttırmak adına yoğun görsel kullanımı görülmektedir. Ayrıca haberde canlının önemini belirtmek için dikkat çekici başlıklar ve alt başlıklar şeklinde içerik düzenlenmesi yapıldığı görülmektedir. Haberin fazla görsel kullanımı sayesinde içeriğe dair dikkat çekmek istenmektedir. Bu durumda haberin önemini arttırmaktadır. Ayrıca bu konu hakkında bilgi sahibi ve bilinçli bir bireyin görüşlerine yer verilmesi bilirkişi tarafından haberin içerik doğrulamasını arttırmaktadır. Haber düzenindeki renk seçimlerinin de haberin öne çıkışını destekler nitelikte, dikkat çekici renkler olarak tercih edildiği farkedilmektedir.

Fotoğraf 2.6. Sözcü gazetesinde 10.05.2023 tarihinde yayımlanan haber

Sözcü gazetesinde 10.05.2023 tarihinde yayımlanan haberde (Fotoğraf 2.6.) nesli tükenmekte olan Anadolu Leoparı'na ilişkin yaptığı haber yer almaktadır. Bu haber türü az sayıda görülmesinden dolayı hayvanın görüntüsüne dikkat çekmek için büyük boyutta bir görsel kullanıldığı dikkat çekmektedir. Aynı zamandan haberin içerik değerini yansıtmak amacıyla haber başlığının da büyük puntolarla yazıldığı görülmektedir. Anadolu Leoparı'nın varlığını korumak için leoparın zararsız olduğu ve avlanması sonucu ceza olarak verilen para cezasına da değinilmektedir. Haberin ise son sayfada verilmesi haberin içerik açısından önem derecesinin biraz geri planda kaldığını yansıtmaktadır. Önem derecesi açısından ilk sayfalarda yer alan haberlerin daha değerli olarak algılandığı bilinmektedir. Aynı zamanda hayvan haberinin yapıldığı Sözcü gazetesi'nin ideolojik düşünce açısından siyasi haberlere genel olarak ilk sayfalara ayırdığı araştırma kapsamında görülmüş bulunmaktadır.

2.7.9 Saldırgan Hayvan Haberleri

Gazetelerin hayvan temsiline ilişkin yer verdiği haber içeriklerinden en çok haber yapılan diğer kategori olan saldırgan hayvan kategorisi oluşturmaktadır. Kategorinin dağılımına baktığımız zaman en çok haberi toplam 12 haber ile Sabah gazetesinin yaptığı görülmektedir. Bu haberler doğrultusunda en çok vahşi yaşam hayvanlarının oluşturduğu saldırganlıklardan bahsedilmektedir. Hürriyet gazetesi toplam 5 saldırgan hayvan haberi yaparken, Sözcü gazetesinin 2 haber ile saldırgan hayvan haberlerine yer ayırdığı görülmektedir. Bu açıdan yaklaştığımızda hayvanlara ilişkin düşünce oluşumunda negatif bir yapı oluşturmamak adına daha az saldırgan hayvan kategorisine yer verdikleri düşünülmektedir. Vahşi hayvanlara ilişkin haberlerin az sayıda olması hayvanlara olan negatif düşüncenin azalmasını sağlamak olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda editörlerin haber seçiminde hayvanları yansıma biçimi hayvanların algılanma biçimine de etki etmektedir. Hayvanlara yönelik haber seçiminde editörün etkisi bu anlamda önemli bir konumda yer almaktadır.

Fotoğraf 2.7.Sabah gazetesinde 25.05.2023 tarihinde yayımlanan haber

Sabah gazetesinde 25.05.2023 tarihinde yayımlanan haberi incelediğimizde habere ilişkin içeriğin az metin, büyük bir görsel olacak şekilde verildiği gözlemlenmektedir. Aynı zamanda habere dikkat çekmek için içeriğin kırmızı bir şerit şeklinde, dikkat çekici renk olan kırmızı yardımıyla kaplandığı görselde şekillenmektedir. Haberin içeriğinde kullanılan kelimelerle, metne baktığımızda vahşi yaşam hayvanlarına yönelik yaklaşıma ilişkin olumsuz bir söylem olmadığı sadece olayın yaşanma şeklinin aktarıldığı yer almaktadır. Hayvanın her ne kadar evcil ortamda bulunsu da doğası gereği vahşi bir hayvan oluşu insan yaşamında önem arz etmektedir.

SONUÇ

Günümüzde hayvan haklarına ilişkin yaşanan sorunlar, bakış açıları, toplum içerisinde yer alan bireylerin hayvanlara davranış şekilleri farklılık göstermektedir. Kanuni açıdan bakıldığında hayvanlara yönelik kanun tasarılarının yeterli düzeyde ve caydırıcı yaptırımlar olmaması hayvana verilen önem düzeyindeki değişikliklere sebep olmaktadır. Bu anlamda hayvana yönelik bakış açılarını değerlendirmek amacı ile yapılan bu çalışmada, elde edilen verilere bakıldığında haberlerin çoğunlukla pozitif yönde şekillenmeye başladığı görülmektedir. Bu araştırma kapsamında verilen ilk sorulardan olan; yazılı basında hayvan haklarına ilişkin haberler sık bir şekilde yer almaktadır ibaresi de cevaplanmaktadır. Yapılan çalışmada haber sayısının yüksek olduğu ve gazetelerde hemen her gün bir hayvan haberi yer aldığı saptanmıştır. Aynı zamanda gazetelerde hayvan haklarına ilişkin haberlerin yer aldığı görülmüştür. Bu sonuç çerçevesinde sorulardan biri olan yazılı basındaki hayvanlara ilişkin haberlerde hayvan haklarına değinilmektedir ibaresi desteklenmektedir.

Haberlerde yoğunluk olarak masum hayvan, maddi gelir kaynağı hayvan, saldırgan hayvan, mağdur hayvan ve nesli tükenmekte olan hayvanlara ilişkin haberler yapıldığı elde edilen bulgular içerisinde yer almaktadır. Bu haberler çerçevesinde hayvanların tehlike ve şiddet içeren davranışlarda bulunmalarına yönelik içeriklerin sıklığı göze çarpmaktadır. Bu anlamda araştırmanın sorularından biri olan; hayvanların yazılı basında şiddet unsuru olarak gösterilmediği şeklindeki sorusu ortaya konmaktadır. Aynı zamanda hayvanların sunumunda gazeteler açısından farklılıklarda görülmektedir. Hürriyet genel olarak bakıldığında nesli tükenmekte olan ve hayvan temsiline pozitif yönde etki edecek haberlere çoğunlukla yer verdiği elde edilen bulgular içerisinde yer alırken, Sabah gazetesinin daha çok saldırgan hayvan haberlerine yer verdiğini, Sözcü gazetesinin ise sosyal hayatı tehlikeye soğan hayvan ve vahşi hayvan kategorisindeki hayvan haberlerine ağırlık verdiği göze çarpmaktadır. Bu bulgular çerçevesinde yazılı basında hayvanların sunumunda gazetelerin siyasi eğilimine göre farklılık yoktur sorusuna cevap olarak siyasi eğilime göre yapılan haberlerde yer alan farklılıklar bulgular içerisinde yer almaktadır.

Haberlerin başlıkları, görseller ve kapladığı alanlar değerlendirildiğinde hayvanlarla ilgili haberlere yazılı basında yer verildiği görülmektedir. Aynı zamanda gazetelerde yer alan hayvan haberlerinin ilk sayfalara yönelik olması verilen önemi destekler nitelikte olmaktadır. Sadece Sözcü gazetesine ait incelenen haberlerde çoğunlukla olarak 20. sayfada hayvan haberlerinin verildiği görülmektedir. Bir anlamda bu durum 20. sayfanın hayvan haberlerine ayrılmış olabileceğini düşündürmektedir. Hürriyet gazetesinde ise dikkat çeken bir unsur olarak son sayfada ‘mekanın sahibi’ başlığı altında hayvanlara ait özel bir alanın oluşturulması olumlu bir olgu olarak düşünülmektedir. Hürriyet ve Sözcü gazetesinin 6yayımlanan hayvan haberlerinde yakın olması ve Sözcü gazetesinin ise diğer iki gazeteden daha geri planda kalması haberlerin sıklığında ideolojinin etkili olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu açıdan sorulardan biri olan yazılı basında hayvan konulu haberlerin sıklığında siyasi eğilime göre farklılık olduğu elde edilen bulgular niteliğinde ortaya çıkmaktadır.

Haberlerde yüksek yoğunluk olarak fotoğraf kullanımı habere veren önemi destekler niteliktedir. Haberlerde başlık ve kapladığı alanların genel olarak orta boyutta yer alması hayvanlara ilişkin varlıklarını kabullenme açısından pozitif bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda Hürriyet gazetesinin haber içeriklerine bütünsel açıdan baktığımız zaman tutarlı bir şekilde hayvan haberlerine yer verdiği ve toplam 70 hayvan haberinin hepsinde fotoğraf kullanması haberin değer niteliği taşıdığını göstermektedir. Diğer gazetelerin de haber içeriklerine dair fotoğraf kullanımı yüksek düzeyde yer almaktadır.

Hayvan haberlerinin kapladığı alana baktığımız zaman en fazla küçük ve orta haberin sayfalarda yer alması halen hayvan haberlerine bakış açısından değer niteliğinin düşük seviyelerde kaldığını göstermektedir. Gazetelerin benimsediği ideoloji doğrultusunda genel yapı itibari ile büyük alan haberlerinin siyaset ya da gündem içinden olan haberlere yer verildiği elde edilen bulgular arasında bulunmaktadır. Gazetelerin ideolojik düşünceleri de haberin içeriğini kelime, fotoğraf ve başlıklar olarak çeşitli yönde etkilemektedir. Hürriyet gazetesinin ana akım medya olarak şekillenmesi, Sözcü gazetesinin ise eleştirel görüşte olması, Sabah gazetesinin de sağ ideolojik yapı içerisinde haber içeriği üretmesi haberlerin yapısal içerisinde görülen değişiklikleri açıkça göstermektedir. Haberlerin yansıtılma şekli, hayvanın temsil biçimi, haber metninde kullanılan seçilmiş kelimeler, başlıkların boyut ve kelimeleri, görsel kullanımında hayvana yönelik

düşünülen olgu bunların hepsi gazetelerin sahip olduğu ideolojik benimsemeler ile gazetelerdeki içeriklerin oluşumuna etki etmektedir. Bu açıdan sorulan sorulardan hayvan haberlerinin kapladığı yer açısından siyasi eğilimine göre farklılık yoktur sorusu çerçevesinde gazetelerin benimsediği siyasi eğilime göre haberlerin farklı boyutlarda verildiği sayfa içeriklerinde görülmektedir.

Bu sonuçlar kapsamında çalışmanın hayvan haklarına ilişkin çalışmalara destek olabilmeyi önemli görmektedir. Hayvan haklarına dair ülkemizde medya açısından verilmeye başlanan bu desteğin, aynı zamanda hukuki bir düzeyde alt yapıya da ihtiyacı olduğu bilinmektedir. Hukuki olarak halen hayvanlara yönelik yapılan şiddetin karşılıksız kaldığını ya da sadece maddi para cezası karşılığında olduğu bilinen gerçekler arasında bulunmaktadır. Hukuk ve medya ilişkisi içerisinde ilerlendiği takdirde hayvanlara yönelik yasaların üzerine daha ciddi bir şekilde düşünüldüğünde hayvan hakları açısından ilerleme olacağı düşünülmektedir. Bu çalışma ve bundan sonraki çalışmaların hayvan haklarına ilişkin pozitif yönde gelişme göstermesi çağdaşlığın bir gereğidir. Hayvan haklarının düzenli bir şekilde korunduğu ve saygı duyulduğu toplumlarda hayvanın yaşam seviyesinin de iyileşme göstereceği düşünülmektedir. Bu anlamda hayvanlara ilişkin sorunların tespiti ve çözümü önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda gazete haberlerinde yer alan hayvan konulu haberlere daha fazla yer verilmesi sonucunda hayvanların yaşadığı zorluklara ilişkin çözüm aranacağı düşünülmektedir. Bu çözümler hayvanların yaşamsal alanlarına ilişkin düzenlemeler, hukuki anlamda hayvan haklarına dair yeni yasaların oluşturulması ve toplumsal anlamda hayvanlara verilmesi gereken değer hakkında vatandaşların bilinçlendirilmesi şeklinde düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

(Bu tez çalışmasında APA 6 atıf sistemi kullanılmıştır.)

- Agos Gazetesi (2014). <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/8116/hayvan-haklari-ihlali-hem-sokakta-hem-ekranda>.
- Akhisar Haber. (2013, Ekim 30). *Türkiye'nin En Büyük Yumurta Üretim Tesisi Akhisar'da Açıldı. Türkiye'nin En Büyük Yumurta Üretim Tesisi Akhisarda Açıldı* (akhisarhaber.com) Erişim Tarihi; 29.11.2023
- Balcı, A. (2006). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara, Pagem Akademi.
- Barınak Gönüllüleri ve Hayvanlara Yaşam Hakkı Derneği (www.bgd.org.tr) Erişim Tarihi; 29.11.2023
- Bekoff, M. ve Meaney, C. A. (2013). *Encyclopedia of Animal Rights and Animal Welfare*. New York: Routledge.
- Berksoy, İ. (2007). *Özel Hukukta Hayvan Hakları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Marmara Üniversitesi, İstanbul, s.7-8
- Birikim Dergisi (2006) *İspanya'yı Karıştıran Tasarı: Zapatero Hükümeti'den İnsansı Maymunlara Kişi Statüsü - Elçin Gen | Birikim Yayınları* (birikimdergisi.com) Erişim Tarihi; 29.11.2023
- BBC News (2023). *Kafesli hayvan yetiştiriciliği: AB, 2027 yılına kadar uygulamayı sona erdirmeyi hedefliyor - BBC News* Erişim Tarihi: 29.11.2023
- Broom, D.M. (199). Animal welfare: concepts and measurement. *Journal of Animal Science*, 69, 4167-4175.
- Byszewski, Elaine T(2003). “Valuing Companion Animals In Wrongful Death Cases: A Survey Of Current Court And Legislative Action And A Suggestion For Valuing Pecuniary Loss Of Companionship”, 9 *Animal L.* 215.
- Çalışkan, N., Aydın, M., Aslenderen, M. (2014). Empati ve Hayvanlarla İletişim, *Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Entitüsü Dergisi. (1) 1*, 29-42
- Çelebi Ö, (2018). Kişi ve eşya ayrımı bağlamında hayvanların hukuki statüsü. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 76(2), 559-622.
- Driscoll, Wiley., J. (1995). *Attitudes toward Animals: Species Ratings. Society and Animals*, 3(2), 139-150
- Daly, Beth, L., Morton, L. (2003). *Children with pets do not show higher empathy: A challenge to current views*, 16(4), 298-314
- Dawkins, M., S. (2006). *A users guide to animal welfare science*. Trends in Ecology and Evolution. s.77-82
- Duncan, I.J.H., Dawkins, M.S. (1983). *The problem of assessing well-being and suffering in farm animals*. Ed. By Schmidt, D. Indicators Relevant of Farm Animal Welfare Martinus Nijhoff, The Hague. 13-24
- Eisenberg, N., Lennon, R. (1983). Sex Differences in Empathy and Related Capacities. *Psychological Bulletin*. 94(1), 100-131.

- Fraser, D. (2008). Toward a global perspective on farm animal welfare. *Applied Animal Behaviour Science*.
- Gedik, Esra. Hayvan Hakları İhlalleri Hem Sokakta Hem Ekranda, 2014 (çevrimiçi) <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/8116/hayvan-haklari-ihlali-hem-sokakta-hem-ekranda>)
- Gen, E. (2006) “İspanya’ yı Karıştıran Tasarı: Zapatero Hükümeti’ nden İnsansı Maymunlara Kişi Statüsü, Birikim Dergisi
- Gonyou, H. W. (1994). Why the study of animal behaviour is associated with the animal welfare issue. *Journal of Animal Science*, 72. 2171-2177
- Habertürk gazetesi (2023) (*Büyükada'da bir at daha öldü! 'Atın fotoğrafını çeken kadına tepki' iddiası!* (haberturk.com) Erişim Tarihi: 08.11.2023
- Hakim Yasayı Beklerken: *Hayvan hakkı ihlalleri raporu 2020 (2023) – HAKİM – Hayvan Hakları İzleme Komitesi*.
- Halverson, M. K. (2001). *Farm animal health and well- being. farm animals pdf.pdf* (awionline.org) Erişim Tarihi; 29.11.2023
- Hayvan Koruma İndeksi (2023) .*Türkiye | Dünya Hayvanları Koruma (worldanimalprotection.org)* Erişim Tarihi; 29.11. 2023
- Hayvan Hakları Federasyonu (2023) (www.haytap.org). Erişim Tarihi; 29.11.2023
- Hayvanlara Etik Muamele İçin Mücadele Edenler (2023). *Hayvanlara Etik Muamele İçin İnsanlar | Birleşik Krallık'ta Hayvan Hakları (peta.org.uk)*. Erişim Tarihi 29.11.2023
- Honore, E.K and Klopfer, P.H (1990) *A concise Survey of Animal Behavior*. Academic Pres. Inc., san Diego, Calfomia. pp. 1(6), 82-91.
- İlgar, R. (2007). Türkiye’ de Hayvan Hakları İhlallerine Coğrafi Açıdan Bakış, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (1), 347- 360.
- İncazlı, Beyece, S. Özer, S. Yıldırım, Y (2016). Rehabilitasyon Hemşireliğinde Hayvan Destekli Uygulamalar. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*. 5(2), 88–93.
- Karagöz, E. (2019). *Haber ve Şiddet: Hayvana Yönelik Şiddet Haberlerinin Gazetede Sunumu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi , Konya. S.183
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi, *Siirt Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s.15 ss. 170-189.
- Koçhisarlıoğlu C, Söğütü Erişgin Ö, (2013). Hayvanın hukuki konumu. *Yaşar Üniv Derg*, 8 (Özel Sayı), 1691-1724
- Labuschagne, A. (2003). *Qualitative research: Airy fairy or fundamental ?* The Qualitative Report, 8(1).
- Melson, G. F. ve Fogel, A. (1989). *Children’s Ideas About Animal Young and Their Care: A Reassessment of Gender Differences in the Development of Nurturance*. 2(4), 265-273.
- Merriam, S.B. (2009). *Qualitative research. A guide to design and implementation*. San Francisco: John Wiley-Sons.
- Mickley, L. ve Fox, M. (1987). The case against intensive farming of food animals. *Advances in Animal Welfare Science*. 257-272
- Okur, H. (2003) *Hayvan Etik Hakları*. Ed. Ali Ünal ve Ark. XXI. Gevher Nesibe Tıp Günleri, IV. DeneySEL ve Klinik Araştırma Kongresi (16-18 Mayıs 2003) Tebliğler Kitabı Erciyes Üniv., Tıp Fakültesi. Kayseri. s.25-32

- Paul, E. (2000). *Empathy with animals and with humans: Are they linked*. 13(4), 194-202
- Paul, E. Anthony, L. Podberscek. (2000). *Veterinary education and student's attitudes towards animal welfare*. The Veterinary Record. 146(10), 269-272
- Pifer, L., Shimizu, K., Pifer, R. (1994). *Public Attitudes Toward Animal Research: Some International Comparisons*. Society and Animals. 2(2), 95-113.
- Regan, T. (1983). *The Case for Animal Rights*. University of California Pres, Berkeley and Los Angeles, California. pp. 36, 94-96. 136-140. 399-400
- Regan, T. (1986). A case for animal rights. In M.W. Fox & L.D. Mickley (Eds.), *Advances in animal welfare science 1986/87* (pp. 179-189). Washington, DC: The Humane Society of the United States.
- Rex, M. (1993). *A System of Rights*, Clarendon Press, Oxford, UK
- Rothgerber, H. ve Frances, M. (2014). *Childhood pet ownership, attachment to pets and subsequent meat avoidance*. The mediating role of empathy toward animals. 79(1), 11-17.
- Rowlands, M. (2009). *Animal Rights: Moral Theory and Practise*.
- Sabuncu Y, (2003). *Anayasaya Giriş. İmaj Yayınevi, Ankara. Singer P, 2005: Hayvan Özgürleşmesi. çev. H. Doğan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.*
- Sahipsiz Hayvanları Koruma Derneği (2023). *SHKD Sahipsiz Hayvanları Koruma Derneği*
- Signal, T, Taylor, N. (2006). *Attitudes to Animals: Demographics Within a Community Sample*. Society and Animals. c. 14 s. 2: 147-157.
- Singer, P. (2011). *Practical Ethics*, New York: Cambridge University Press.
- Sözcü haber sitesi (2023) *Yavru kedileri yiyen Japon ülkesine gönderiliyor - Son dakika haberleri – Sözcü (sozcu.com.tr)* Erişim Tarihi:29.11.2023
- States, T. H. (2021, Nisan 6). *Save Ralph - A short film with Taika Waititi* (2022 Webby Award).
- Taylor, N, Signal, T. (2005). Empathy and attitudes to animals. Anthrozoös. c. 18 s. 1: 18–27.
- Telali A, Aktaş M. (1996). *İnsan Hakları Hukuku*. Hukuk Araştırma Merkezi. İzmir: İzmir Bürosu Yayını.
- Türker, S, Yaman, Ş, Yurtman, İ, Tölü, C. (2009). *Hayvan Hakları ve Hayvan Refahı: Felsefi Bakış-Nesnel Arayışlar*. Haysansal Üretim. c. 50 s. 1: 54–61.
- T.C. İçişleri Bakanlığı, Hayvan Hakları İhlalleri İçin 1.706 Personelle Sahada. (2020). *Hayvan Hakları İhlalleri İçin 1.706 Personelle Sahada (icisleri.gov.tr)* Erişim Tarihi; 29.11.2023
- T.C. İçişleri Bakanlığı (2023) Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Polisi Geliyor. (2020) *Çevre, Doğa ve Hayvanları Koruma Polisi Geliyor (icisleri.gov.tr)* Erişim Tarihi; 29.11.2023
- Uexküll, Jakob Von (2010). *A Foray Into The Worlds of Animals and Humans, Translated by Joseph D. O'Neill*, Minneapolis-London: The University of Minnesota Press.
- Uran Murphy P, (2019). *Hayvanların anayasal çerçevede korunması*. Akademik Sosyal Araş Derg, 88, 252-275.
- Varner, G. (2001). “Sentientism”, *A Companion to Environmental Philosophy*, ed. by Dale Jamieson, pp. 192-203, Massachusetts: Blackwell Publishers.
- Veysel K. Bilgiç. (1995). “Çevre Hukukunun Tarihi Gelişimi.” *Ekoloji Çevre Dergisi*, 14; ss. 38–39

- Von Borrell, E. (1999). *Ist Wohlbefinden ein Produktionsfaktor?* Züchtungskunde 71: 473-481.
- Wach, E. (2013). *Learning about qualitative document analysis*.
- Walsh, Froma. (2009). *Human-Animal Bonds: The Significance of Companion Animals*. Family Process. c. 48 s. 4: 462-480.
- Wearing, S., Jobberns, C. (2011). *Ecotourism and the Commodification of Wildlife: Animal Welfare and the Ethics of Zoos*. In Frost, W. (Ed) *Zoos and Tourism: Conservation, Education, Entertainment?* Toronto. Channel View Publications: 47-58.
- World Expeditions (2023) <https://worldexpeditions.com/Responsible-Travel/Animal-Welfare>, Erişim Tarihi: 08.11.2023
- Yeşil Gazete *Muhteşem Yüzyıl'da atlara işkence ve ölüm - Yeşil Gazete (yesilgazete.org)*. Erişim Tarihi: 15.11.2023
- Yeşil Gazete Web Sitesi (2022) *İtalya da erkek civcivlerin öldürülmesini yasakladı, Türkiye'de vahşete devam - Yeşil Gazete (yesilgazete.org)* Erişim Tarihi: 29.11 .2023
- Yıldırım A, Şimşek H, (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, S. (2013, Aralık 19). Alternatif Yöntemler. Türkiye Klinikleri Cardiovascular Surgery - Special Topics. (S. Günaydın, Dü.) Türkiye Klinikleri Kalp Damar Cerrahisi. Ekim 21, 2022 tarihinde <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/enalternatif-yontemler67838.html#:~:text=Deney%20hayvan%C4%B1%20yerine%20kullan%C4%B1labilecek%20alternatif,kullan%C4%B1m%C4%B1%20ve%20epidemiolojik%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmalar%20say%C4%B1labilir>. adresinden alındı
- Zimmer, L. (2006). *Qualitative meta-synthesis: a question of dialoguing with texts*. Journal of Advanced Nursing, 53(3), 311-318.
- Zutphen, LF.M. van (2001) *Laboratuvar Hayvanları Biriminin Temel İlkeleri*. (Çev. Ed. Tayfun İde, 2003) Medipres. Malatya. s.1-3.1-12

EKLER

Hürriyet Gazetesi Hayvan Haberleri

Hürriyet gazetesinin iki aylık süreç içerisindeki hayvan haberlerinin incelenmesi

EK 1 Hürriyet gazetesinin 04.04.2023- 04.06.2023 tarihleri arasında yapılan gazete taramasının sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3 Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Gazete Adı	Haberin Başlığı	Haberin Konusu	Hayvanın Kimliği	Hayvanın Cinsi	Haberin yer aldığı sayfa	Haberin Kapladığı Alan	Haberde fotoğraf kullanılmış mı?	Hayvanın Yansıtılma biçimi	Tarih
Hürriyet	Leyleklere özel yuva	Vatandaşlar tarafından hayvanlara yuva yapılırken elektrik çarpmasını engelleyen bir sistem kurmaları	Kanatlı hayvan	Leylek	4	Küçük	Evet	Mağdur hayvan	04.04. 2023
Hürriyet	Hayvanlar için bir araya geldiler	Sanat dünyasının ünlü isimleri 4 Nisan Dünya Sokak Hayvanları Günü için farkındalık filmi çekmeleri	Sokak hayvanları	Belirtilmemiş	2	Küçük	Evet	Mağdur ve şiddete mahsur kalmış hayvanlar	05.04. 2023
Hürriyet	Engereklerin nesli tükenmekte	Bilim yazarı ve doktor Pedram Türkoğlu, Türkiye’de nesli tükenmekte olan engereklerden bahsetmesi	Sürüngen hayvan	Engerek	4	Küçük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	05.04. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Deprem 'Hatay Sarısı' nı da vurdu	Türkiye' deki tescilli 3 ırktan biri olan ve 'Hatay Sarısı' olarak bilinen ipek böceklerinin neslinin tehlikede olması	Ekonomiy e katkı sağlayan hayvan	İpek Böceği	10	Büyük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	05.04. 2023
Hürriyet	Terk edilen kuzuya sahip çıktı	Annesi tarafından kabul edilmeyen kuzuya sürüye çobanlık yapan 16 yaşındaki çocuğun sahip çıkması	Besi hayvanı	Koyun ve kuzu	4	Küçük	Evet	Korunmaya muhtaç hayvan	06.04. 2023
Hürriyet	En güzel yaş günü sürprizi	Kahramanmaraş depreminde kaybolan kedinin sahibine 16. Yaş günü hediyesi olarak bulunup verilmesi	Evcil hayvan	Kedi	10	Küçük	Evet	Mağdur ve korunmaya muhtaç hayvan	06.04. 2023
Hürriyet	AFAD'IN DA BİR PROTEOSU OLDU	Meksika ekibinin Adıyaman' daki arama kurtarma çalışmaları sırasında ölen arama kurtarma köpeği 'Proteo'nun ismi, Van AFAD ekibine yeni katılan köpeğe verilmesi	Eğitim almış köpek	Belçika malinois	14	Orta	Evet	Özel eğitilmiş hayvan	07.04. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Et fiyatlarındaki artışı önlemek için ilginç öneri: bu fiyatları hindi hafifletir	Türk Veteriner Hekimleri Birliği, son dönemde hızla artan kırmızı et fiyatlarını düşürmek için hindi üretilmesini önerdi	Kanatlı hayvan	Hindi	8	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	08.04. 2023
Hürriyet	Kangurular modadan çekiliyor	Çevreci sebepler ve teknoloji' ninde etkisiyle ünlü firmaların ürün üretiminde kanguru derisinden vazgeçmeleri	Moda ve ticaret amaçlı hayvan kullanımı	Kanguru	6	Büyük	Evet	Nesli tükenmekte ve maddi gelir kaynağı hayvan	10.04. 2023
Hürriyet	Çoğalarak gidecekler	Flamingoların kuluçka döneminde Tuz gölünü seçmeleri	Görsel güzelliği olan kuşlar	Flamingo	24	Orta	Evet	Güzellik unsuru olan hayvan	10.04. 2023
Hürriyet	Kraliçe hediye atları satmış	Kraliçe 2'inci Elizabeth'in çeşitli ülkelerden hediye edilen 41 yarış atının 29'unu satması	Politik ilişkiler için kullanılan hayvan	Yarış atı	24	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı olan hayvan	10.04. 2023
Hürriyet	Kahraman Mona anne oldu	Iskenderun' da kendisi enkaz altından çıktıktan sonra 5 kişinin yerini gösteren Mona'nın 11 yavrusunun olması	Evcil hayvan	Köpek	4	Büyük	Evet	Kahraman hayvan	11.04. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Kaplan nüfusu iki kat arttı	Hindistan'da uygulanan kaplan koruma programı ile kaplanlarının yaşam alanları birleştirilerek hayvanların nüfusu artırıldı	Vahşi doğa hayvanı	Kaplan	19	Küçük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	11.04. 2023
Hürriyet	Kuduz kurt alarmı	Erzurum'un ilçesine bağlı bir köyde kadını çenesinden ısırarak ve 4 kişiyi yaralayan kurdun kuduz olması	Vahşi yaşam hayvanı	Kurt	3	Orta	Evet	Saldırgan hayvan	12.04. 2023
Hürriyet	Meslek liselerinden patilere mama	Deprem bölgesine acil ihtiyaç malzemeleri yetiştiren meslek liseleri can dostlara da kedi ve köpek maması üretmesi	Sokak hayvanları	Kedi ve köpek	12	Büyük	Evet	Mağdur hayvan	13.04. 2023
Hürriyet	Çin'de bu kez kuş gribi can aldı	Çin' in, Dünya Sağlık Örgütüne kuş grinin bulaştığı bir kişinin yaşamını yitirdiği bilgisini vermesi	İnsana sağlık açısından bulaşıcı hastalık yayan hayvan	Belirtilme miş	17	Küçük	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	13.04. 2023
Hürriyet	Birbirinin son umudu	Deniz suyunu temizleyen bir midye türü olan pinalar için 'Marmara pinaların, pinalarda Marmara'nın son umudu olduğunun söylenmesi	Deniz canlısı	Pina	12	Büyük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	15.04. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Sopayla oyun olmaz	Köpek yaralanmalarının kıymık batması ya da sopayı yakalamak için zıpladıklarında olması	Evcil hayvan	Köpek	21	Orta	Evet	Masum hayvan	15.04. 2023
Hürriyet	En yaşlı kedi Rosie olacak	Britanya’da Norwich’te 72 yaşındaki kadın ile aynı evi paylaşan kedinin 31 yaşında olması	Evcil hayvan	Kedi	22	Orta	Evet	Masum hayvan	15.04. 2023
Hürriyet	İmam ve kedi	Teravih namazı sırasında imamın omzuna kedi tırmanması	Sokak hayvanı	Kedi	22	Küçük	Evet	Masum hayvan	15.04. 2023
Hürriyet	Maçka Parkı’nda Būdū nöbeti	Maçka Demokrasi Parkı’ndaki ‘ Būdū’ isimli köpeğin iki kez İBB ekiplerince alınıp Gümüşova Barınağına götürülmesi sonucu hayvanseverlerin parkta nöbet tutması	Sokak hayvanı	Köpek	10	Orta	Evet	Korunmaya muhtaç ve mağdur hayvan	16.04. 2023
Hürriyet	Cesur’a ne oldu	Antalya Konyaaltı’nda servis şoförü marketten sigara aldıktan son parkta yatan köpeklerden birini alıp servis aracına bindirdikten sonra cinsel istismarda bulunması	Sokak hayvanı	Köpek	3	Orta	Evet	Cinsel istismara uğramış hayvan	18.04. 2023
Hürriyet	İlk kafe Van Gölü’nde	Flamingoların ilk kafilesinin Van Gölü’ ne gelmesi	Kuş	Flamingo	20	Küçük	Evet	Güzellik unsuru olan hayvan	18.04. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Bu nasıl vicdan	İstanbul Üsküdar' daki bir parkta duran sokak köpeğinin silahlı saldırı sonucu vurulması	Sokak hayvanı	Köpek	4	Orta	Evet	Şiddete uğramış hayvan	21.04. 2023
Hürriyet	Leylekler yuvaya döndü	Samsun' un Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti' ndeki 'Leylek Ormanı' nın baharın gelmesi ile canlanması	Kuş	Leylek	14	Büyük	Evet	Güzellik unsuru hayvan	22.04. 2023
Hürriyet	Mucize köpek 'BETO'	Yol kenarında başına ağaç dalı düşmüş halde bulunan köpeğin Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi tarafından iyileştirilmesi	Sokak hayvanı	Köpek	4	Küçük	Evet	Korunmaya muhtaç hayvan	24.04. 2023
Hürriyet	Papağanlar görüntülü 'konuşmayı' sevdi	İskoçya' nın Glasgow Üniversitesi' nden bilim insanlarının papağanlara görüntülü konuşmayı öğretmesi.	Gelişmeye açık hayvan	Papağan	17	Küçük	Evet	Zeki ve deney aracı olarak kullanılan hayvan	24.04. 2023
Hürriyet	Taç giyme töreninde kutsal yağ vegan olacak	İngiltere Kralı 3. Charles için yapılacak taç giyme töreninde kullanılan yağın balina bağırsağından alınan amber yerine vegan yağı tercih etmeleri	Su hayvanı	Balina	17	Küçük	Evet	Gösteriş unsuru hayvan	24.04. 2023
Hürriyet	Çocuğun kafasını deve ısırdı	Hayvanat bahçesine ziyarete giden ailenin çocuklarını çite fazla yaklaşmasından dolayı devenin çocuğun başını ısırıp havaya kaldırması	Vahşi yaşam hayvanları	Deve	3	Orta	Evet	Saldırgan hayvan	25.04. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Köpeğe cinsel saldırıdan tutuklandı	Ankara'da bir fırın çalışanının kapalı fırına bir köpeği zorla götürerek cinsel istismarda bulunması	Sokak hayvanı	Köpek	3	Küçük	Evet	Cinsel istismara uğramış hayvan	25.04. 2023
Hürriyet	Bir annenin çaresizliği	Bir kamyonun boş araziye beton atık suyu dökülmesi sonucu 5 yavru köpekten 3'ünün ölmesi ve anne köpeğin çaresiz anlarının sosyal medyada paylaşılması	Sokak köpeği	Köpek	3	Orta	Evet	Mağdur hayvan	25.04. 2023
Hürriyet	Balıkesir kuzusunun üretimi yaygınlaşıyor	Etinin lezzetinden dolayı coğrafi işaret tescilli kuzunun popülasyonunu arttırmak için tesisler kurulması	Besi hayvanı	Kuzu	9	Küçük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	26.04. 2023
Hürriyet	Sahibine donör buldu	Böbrek yetmezliği bulunan Lucy Humphrey, köpeği Indie sayesinde plajda bir vatandaşın yanına gidip uzun süre havlaması sonucu yapılan testlerde kadının köpeğin sahibi ile böbreğinin mükemmel derecede uyuşması	Evcil hayvan	Belirtilme miş	24	Büyük	Evet	Kahraman hayvan	26.04. 2023
Hürriyet	Dünya sofralarına Türk balığı	Türkiye'nin, dünyanın en önemli deniz fuarında büyük bir ilgi görmesi	Deniz canlısı	Levrek, çipura ve somon	8	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	27.04. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Kuş Oteli'nin 253. misafiri	Göçmen ve su kuşlarının uğrak noktası olan Harsek Lagü'nünde en son şah kartalının görülmesi	Yabani ve yırtıcı kuş	Şah kartalı	12	Orta	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	27.04. 2023
Hürriyet	Sığırdan aort damarı yapıtlar	Kesimhanelerden elde edilen sığır aort damarlarından 3 boyutlu yazıcı ile insanda kullanılabilecek aort damarı yapılması	Besi hayvanı	Sığır	13	Orta	Evet	Deney aracı olarak kullanılan hayvan	30.04. 2023
Hürriyet	Pitbull dayakçısı gözaltına alındı	İstanbul'da sokakta pitbull cinsi darp eden adamın görüntülerinin sosyal medyaya düşmesi sonucu tutuklanması	Sokak hayvanı	Pitbull	3	Orta	Evet	Şiddete uğramış hayvan	01.05. 2023
Hürriyet	Boğaz'da olta atığı isyanı	Bade İşçil'in Boğazda olta çöplerinin hayvan yaşamını kötü etkilediğini söylemesi	Sokak hayvanları	Kedi ve köpek	2	Küçük	Evet	Mağdur hayvan	02.05. 2023
Hürriyet	Taksim meydanı güvercinlere kaldı	1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü için sokakların kapatılması sonucu Taksim Meydanının güvercinlere kalması	Evcil kuş	Güvercin	13	Orta	Evet	Güzellik unsuru hayvan	02.05. 2023
Hürriyet	Kayıp balıkçı timsahın midesinden çıktı	Avusturalya' da balık tutarken kaybolan vatandaşın timsahın midesinden çıkması	Vahşi su hayvanı	Timsah	20	Orta	Evet	Saldırgan ve sosyal yaşamı tehlikeye sokan hayvan	04.05. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Bayraklı yelekle çalışacak	Enkaz çalışmaları için Meksika'dan Türkiye' gelen Proteo' nun ülkemizde yaşamını yitirmesi sonucu Meksika'ya Alman çoban köpeğinin yollanması	Özel eğitime uygun hayvan	Alman çoban köpeği	1	Küçük	Evet	Masum hayvan	05.05. 2023
Hürriyet	Kraliçe 'Mia'vın yeni yavruları	Van'da geçen yıl düzenlenen Van Kedi'si Güzellik Yarışması'nın birincisi Mia 'nın doğum yapması	Cins hayvan	Van kedisi	16	Orta	Evet	Güzellik unsuru hayvan	05.05. 2023
Hürriyet	Vaillant' ın Küçük Akbabaları Koruma Projesi 8'inci yılında farkındalık çalışmalarına odaklanıyor	Ekosistemin korunması adına Vaillant' ın küçük akbabaları koruma çalışması	Ekolojik öneme sahip hayvan	Küçük akbaba	9	Büyük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	10.05. 2023
Hürriyet	Mavi yüzgecin peşinde	Türk balıkçıların kendilerine tahsis edilen kota çerçevesinde 2 bin 600 ton mavi yüzgeçli orkinos avlamaya başlamaları	Su altı canlısı	Mavi yüzgeçli orkinos	13	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	14.05. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	13 yılda 4 bin köpek çalındı	İngiltere'nin başkenti Londra'da köpek hırsızlarının giderek artmasına sebep olarak evcil hayvanların yüksek fiyata alıcı bulması gösterilmektedir.	Evcil hayvan	Amerikan ve Fransız Bulldogları ve Staffordshire Bull Teriyer	18	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	14.05. 2023
Hürriyet	Av yasağından sonra balık fiyatları arttı	Balık çeşitlerinin azalması sonucu balık fiyatlarının artış göstermesi	Su hayvanı	Sardalya, istavrit, kupa, sarpa kültür balıkları	20	Orta	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	15.05. 2023
Hürriyet	Kovboy	Izmir'de bir vatandaşın oy kullanmaya at üzerinde gelmesi	Evcil hayvan	At	26	Orta	Evet	Masum hayvan	15.05. 2023
Hürriyet	Can dostlarıyla oy verdiler	Evcil hayvan sahiplerinin oy kullanmaya hayvanları ile gelmeleri	Evcil hayvan	Köpek	26	Orta	Evet	Masum hayvan	15.05. 2023
Hürriyet	Deprem yönlerini şaşırttı	Diyarbakır' da her yıl düzenlenen güvercin yarışmasında havaya bırakılan güvercinlerin tekrardan kente dönmeleri	Evcil hayvan	Güvercin	14	Orta	Evet	Masum hayvan	17.05. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	DNA' sıyla Dünya Gen Bankası'nda	Türkiye'de görülen Anadolu Parsı'nın Dünya Gen Bankasına kaydının geçmesi	Vahşi yaşam hayvanı	Anadolu Parsı (Leopar)	14	Orta	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	19.05. 2023
Hürriyet	Köpeklerin beyni büyüyor	Macaristan' daki bir üniversitede yapılan araştırmaya göre köpeklerin beyinlerinin büyüme göstermesi	Fizyolojik olarak değişim gösteren hayvan	Köpek	20	Küçük	Evet	Deney aracı olarak kullanılan hayvan	20.05. 2023
Hürriyet	Kedileri nasıl çağırmalıyız	Paris'te bir üniversite'de insan ve kedi arasındaki iletişimi güçlendirmek için yapılan araştırmada kedileri nasıl çağırmamız gerektiğinin araştırılması	İletişimi güçlü hayvan	Kedi	20	Büyük	Evet	Zeki hayvan	20.05. 2023
Hürriyet	Macaristan'da n neslini sürdürmeye geldi	Bursa'daki hayvanat bahçesine Macaristan'dan erkek kızıl panda'nın getirilmesi	Nesli korunmay a muhtaç hayvan	Kızıl panda	14	Orta	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	23.05. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	'Hevsel' in kelebekleri kitap olacak	Diyarbakır'da UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ndeki 'Hevsel Bahçeleri'nin biyoçeşitliliğinin kitap haline gelmesi	Biyoçeşitli liği zengin hayvanlar	200'ün üzerinde kuş türü, böcek, kelebek, sürüngen, su samuru, tilki, sincap, kirpi ve sansar	14	Orta	Evet	Güzellik unsuru hayvanlar	23.05. 2023
Hürriyet	Kafeste dehşet	Antalya'da hayvanat bahçesi'nde selfie çekmek isteyen ailenin 4 yaşındaki çocuğuna aslanın saldırması	Vahşi yaşam hayvanı	Aslan	7	Büyük	Evet	Saldırgan hayvan	25.05. 2023
Hürriyet	Bu nasıl dernek	Diyarbakır'da horoz dövüşlerinin yapıldığı ihbarı alınan Alman Hint Horozlarını Koruma Derneği'ne baskın düzenlemesi	Kanatlı hayvan	Horoz	3	Orta	Evet	Maddi gelir kaynağı olarak kullanılan hayvan	26.05. 2023
Hürriyet	Dikkuyruk nöbeti	Van Gölü Havzası'nda yer alan kuşlardan dikkuyruk ve diğerleri için jandarma tarafından koruma	Kuş	Dikkuyruk	13	Orta	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	26.05. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Çok uçtum yorgunum	Finlandiya’ dan takip edilen martının 2.809 km kanat çırpması	Kuş	Kara sırtlı martı	13	Büyük	Evet	Masum hayvan	26.05. 2023
Hürriyet	Yavru turnalar kanat çırpı	Samsun'da yavrularını büyüten ve uçuşa hazırlayan turnaların gözlemlenmesi	Kanatlı hayvan	Turna	13	Orta	Evet	Masum hayvan	28.05. 2023
Hürriyet	Dörtnala oy verdiler	Izmir'de oy kullanmaya gelen vatandaşların atları ile gitmesi	Tarihi miras hayvanı	At	3	Orta	Evet	Masum hayvan	29.05. 2023
Hürriyet	‘Paşa’sıyla geldi	Istanbul'da bir vatandaşın oy kullanmaya papağanı ile gitmesi	Evcil hayvan	Papağan	3	Küçük	Evet	Masum hayvan	29.05. 2023
Hürriyet	Kedisini de unutmadı	Ankara'da bir vatandaşın oy kullanmaya kedisi ile gitmesi	Evcil hayvan	Kedi	3	Küçük	Evet	Masum hayvan	29.05. 2023
Hürriyet	Seçim kuzusu	Istanbul' da bir vatandaşın oy kullanmaya kuzusu ile gitmesi	Evcil hayvan	Kuzu	3	Orta	Evet	Masum hayvan	29.05. 2023
Hürriyet	Sahibiyle aynı üniversiteden mezun oldu	Labrador cinsi rehber köpek ‘Justin’ in dört yıl boyunca her derse sahibi ile girmesi sonucu diploma alması	Evcil hayvan	Labrador	20	Orta	Evet	Özel eğitilmiş hayvan	29.05. 2023
Hürriyet	Kurbanlıklar pazara iniyor	Kurban Bayramı’nın yaklaşması ile kurbanlık hayvanların hayvan pazarında satışa sunulması	Besi hayvanı	Koyun, keçi ve sığır	7	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	31.05. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Angut ailesi buluştu	Tunceli'de bitkin halde bulunan 10 yavru ve 1 erkek angut kuşunun bakım beslemelerden sonra tekrar baraj gölüne bırakılması	Su ve kara hayvanı	Angut kuşu	15	Küçük	Evet	Korunmaya muhtaç hayvan	01.06. 2023
Hürriyet	Fındık bahçesinde bulundu	Ordu'nun Fatsa ilçesinde, fındık bahçesinde bulunan yeni doğmuş ve bir bacağı kırık yavru karacanın tedavi altına alınması	Orman hayvanı	Karaca	15	Küçük	Evet	Korunmaya muhtaç hayvan	01.06. 2023
Hürriyet	Gece giriş yasağı	Caretta caretta ve chelonia mydastürü deniz kamplumbağalarının yuvalama sezonu için sahillere giriş yasağı koyması	Deniz canlısı	Caretta caretta ve chelonia mydas	11	Orta	Evet	Korunmaya muhtaç ve nesli tükenmekte olan hayvan	02.06. 2023
Hürriyet	En çok nerenin köpeği ısırıyor	ABD Ulusal Posta Servisi köpek ısırma vakalarının en çok nerede yaşandığına dair yaptığı çalışma	Evcil ve sokak hayvanı	Köpek	20	Küçük	Evet	Suçlu hayvan	03.06. 2023

Tablo 3 (devam) Hürriyet gazetesi hayvan haberleri

Hürriyet	Polis köpeği var da polis kedisi yok mu	Elon Musk' ın kızının Twitter üzerinden sorduğu soruya Hindistan Delhi Polisni'nin; Lütfen Lil X'e polis kedisi olmadığını söyleyin çünkü, suç ve suç işlemekten dolayı ceza alabilirler.' şeklde cevap vermesi	Sokak hayvanı	Kedi	20	Küçük	Evet	Suçlu hayvan	03.06. 2023
----------	---	---	---------------	------	----	-------	------	--------------	-------------

Sözcü Gazetesi Hayvan Haberleri

Sözcü gazetesinin iki aylık süreç içerisindeki hayvan haberlerinin incelenmesi

EK 2 Sözcü gazetesinin 04.04.2023- 04.06.2023 tarihleri arasında yapılan gazete taramasının sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4 Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Gazete Adı	Haberin Başlığı	Haberin Konusu	Hayvanın Kimliği	Hayvanın Cinsi	Haberin Yer Aldığı Sayfa	Haberin Kapladığı Alan	Haberde fotoğraf kullanılmış mı?	Hayvanın Yansıtılma Biçimi	Tarih
Sözcü	Marmara Denizi'nde denizanası tehdidi	Denizanalarının çoğunluğundan dolayı balık türlerinin yok olma tehdidi	Yabani	-	2	Küçük	Evet	Suçlu hayvan /sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	04.04.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	8 bin metredeki balık derinlik rekoru kırdı	Denizde en derinde görüntülenen ilk canlı olması	Yetenekli	Pseudoliparis	20	Küçük	Evet	Başarılı hayvan	04.04.2023
Sözcü	Ayıların kış uykusu bitti yiyecek telaşı başladı	Havaların ısınması ile hayvanların uykularından uyanması	Saldırgan	Dağ ayısı	20	Küçük	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	04.04.2023
Sözcü	Suya gömülen ilçedeki sokak dostları kurtarıldı	Su baskınında mahsur kalan hayvanların kurtarılması	Sokak hayvanı	Kedi, köpek ve yılan	20	Orta	Evet	Mağdur hayvan	08.04.2023
Sözcü	Hamsi avcılığı iki yıl yasaklanmalı	Çok küçük olan hamsilerin yakalanması	Su hayvanı	Balık	20	Küçük	Evet	Maddi gelir kaynağı	09.04.2023
Sözcü	Yaralı hayvanlar için 'haybulans' geliyor	Bursa Belediyesi'nin yaralı hayvanlar için oluşturdukları hayvan nakil aracı	Sokak hayvanları	Tüm sokak hayvanları	2	Küçük	Evet	Mağdur hayvanlar	10.04.2023
Sözcü	Erken doğan alpakaya anketle isim aranıyor	Bir hafta erken doğan Alpaka için sosyal medyada başlatılan isim kampanyası	Cins	Alpaka	2	Küçük	Evet	Güzellik ve gösteriş unsuru olarak kullanılan hayvan	10.04.2021

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	Dünyanın ilk 'tavşan polisi' iş başında	ABD'nin bir eyaletinde bir tavşanın polis teşkilatında kadrolu olarak göreve başlaması	Polis Tavşanı	Evcil Hayvan	20	Küçük	Evet	Başarılı Hayvan	10.04.2023
Sözcü	Her 10 balıktan 4'ünde mikroplastik çıkıyor	İzmit Körfezi'nde balıklar üzerine yapılan araştırmada, 10 balıktan 4'ünde mikroplastik çıkması	Deniz Hayvanı	Kefal, kırlangıç, iskorpit, dil balığı ve pisi balığı	2	Küçük	Evet	Mağdur Hayvan	11.04.2023
Sözcü	Buz Devri'nde uyuyakalan sincap	Kanada'nın Yukanda bölgesinde yüzlerce yıl önce kış uykusuna yatmış sincabın bulunması	Orman Hayvanı	Sincap	20	Küçük	Evet	Tarihi kültür niteliğindeki hayvan	12.04.2023
Sözcü	Yaren'in dostluğu şarkıya konu oldu	Bursa' da yaşayan balıkçı ile ismini Yaren koyduğu leyleğin dostluğu	Mevsimsel Hayvan	Leylek	2	Küçük	Evet	Masum hayvan	13.04.2023
Sözcü	Kuş gribi can aldı	Çin'de görülen kuş gribi yüzünden bir kişinin ölmesi	Tehlikeli virüs taşıyan Hayvan	Bahsedilmemiş	20	Küçük	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	13.04.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan habeleri

Sözcü	13 yaşındaki çoban yeni doğan oğlakları montuna sardı	Kahramanmaraş'ta çobanlık yapan 13 yaşındaki çocuğun hayvanları otlatmaya çıkardığı zaman birinin doğum yapması üzerine doğan yavruları montuna sarması	Çiftlik hayvanı	Oğlak	20	Orta	Evet	Masum Hayvan	13.04.2023
Sözcü	Yelkovan Kuşları'nın sır ölümü araştırılıyor	Nesli tükenmekte olan Yelkovan kuşlarının, Kuşadası'nda sahil kenarında ölü olarak bulunmaları	Nesli tükenmekte olan hayvan	Tarihi öneme sahip kuş türü	2	Küçük	Evet	Şiddete uğramış hayvan	15.04.2023
Sözcü	100 kg'lık köpekbalığı yüzücüyü böyle ısırды	Maldivler'de yüzen kadının bir köpekbalığı tarafından ısırılması	Saldırgan balık tipi	Denizaltı canlısı	20	Orta	Evet	Vahşi hayvan	16.04.2023
Sözcü	Kangal için bir yıl kuyruk var	Kangal yavrusu sahiplenmek isteyenlerin yoğun talepten dolayı bir yıl bekleme süreleri olduğuna değinilmekte	Geleneksel ve yapısal güçlü bir köpek	Kangal	20	Orta	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	19.04.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	Köpek faciaya neden oldu. 4 ölü, 4 yaralı	Kahramanmaraş ilinde bir sürücünün köpeğe çarpmamak için yaptığı hareket sonrası yaşananlar	Sokak hayvanı	Köpek	3	Küçük	Evet	Suçlu hayvan	20.04.2023
Sözcü	Borcunu maymunla ödedi	SRİ Lanka'nın Çin'e maddi borcunu ödemek için maymun göndermesi	Zeki maymun kategorisindeki hayvan	Makak maymunu	20	Küçük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	21.04.2023
Sözcü	Ölümü yenen 'Beto' sıcak bir yuva arıyor	Bursa'da kafa travması geçiren bir köpeğin sağlığına kavuşup ona yuva aranması	Saint Bernard cins köpek	Özel cins köpek	20	Orta	Evet	Mağdur hayvan	24.04.2023
Sözcü	Bodrum'da balon balığı endişe yarattı	Bölgede balıkçılık ile ilgilenen vatandaşların ilk defa böyle bir şeyle karşılaşmalarını anlatması	Balık	Balon balığı	15	Küçük	Hayır	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	25.04.2023
Sözcü	Kutup ayısıyla köpek dost oldu	Polisin bir projesi için ABD'deki Ohio Hayvanat Bahçesine götürülen K-9 terapi köpeği ile kutup ayısı ile paylaştıkları dostluktan bahsetmektedir	K-9 eğitilmiş köpek ve evcilleştirilmiş kutup ayısı	Köpek ve kutup ayısı	20	Küçük	Evet	Özel eğitilmiş ve maddi gelir kaynağı hayvan	01.05.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	Çanakkale Boğazı'nda denizanası tehlikesi	Boğazda artan denizanelerinin balık yaşamını olumsuz etkilemesi	Su canlısı	Pusula denizanası	2	Küçük	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	03.05.2023
Sözcü	Kahraman Proteo'nun yerine Arkadaş geldi	Kahramanmaraşta deprem sonrası hayatını kaybeden arama- kurtarma köpeği Proteo'nun anısına Meksikaya hediye edilen Alman Kurdu köpek	Eğitimli köpek	K-9	20	Büyük	Evet	Masum ve özel eğitilmiş hayvan	04.05.2023
Sözcü	Uçakta yolcuyu akrep soktu	Hindistan' daki iç hat uçuşunda bir yolcuyu akrebin sokması	Vahşi yaşam hayvanı	Akrep	20	Küçük	Hayır	Saldırgan hayvan	08.05.2023
Sözcü	Deprem bölgesinde yeni sorun: AKREP VE YILAN	Havaların ısınması sonucunda deprem bölgelerinde yılan ve akrep sokmalarının yaşanması	Vahşi yaşam hayvanı	Akrep ve yılan	20	Küçük	Hayır	Saldırgan hayvan	08.05.2023
Sözcü	Amanoslar'dan İzmir' e kadar görüldü	Leoparın popülasyon alanının Akdeniz ve Ege'ye genişlemesi	Anadolu Leoparı	Evcilleşmiş Vahşi yaşam hayvanı	20	Büyük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	10.05.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	Vaillant'ın küçük akbaba neslini koruma çalışmaları 8 yıldır kesintisiz devam ediyor	Vaillant firmasının Türkiye ve Doğa Derneği işbirliği ile Küçük Akbabaları koruma projesi	Vahşi Yaşam Kuşu	Akbaba	9	Büyük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	12.05.2023
Sözcü	En yaşlı köpek 31 oldu	Dünyanın en yaşlı köpek rekorunu 31 yaşında olan köpeğin kırması	Köpek	Belirtilmemiş	20	Küçük	Evet	Başarılı Hayvan	13.05.2023
Sözcü	Deprem kahramanı Aaron' a hüznü veda	Kahramanmaraş depreminde Türkiye'ye gönderilen köpeğin hayatını kaybetmesi	Arama-kurtarma köpeği	Belirtilmemiş	13	Orta	Evet	Kahraman hayvan	14.05.2023
Sözcü	En yaşlı vahşi aslan öldürüldü	Dünyanın en vahşi aslanının öldürülmesi	Vahşi Yaşam Hayvanı	Aslan	20	Küçük	Evet	Vahşi hayvan	14.05.2023
Sözcü	Kaybolan sörfçü köpekbalığı kurbanı	Ölen sörfçünün köpekbalığı saldırısında yaşamını yitirmiş olma ihtimali	Vahşi Yaşam Hayvanı	Köpekbalığı	20	Küçük	Evet	Vahşi hayvan	16.05.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	Karaca yavruları annelerine kavuştu	Düzce’de tarlada bulunan yavruların sağlık kontrollerinin yapılmasından sonra aynı yere bırakılınca annelerine kavuşma görüntüleri	Doğal Yaşam Hayvanı	Karaca	20	Küçük	Evet	Masum hayvan	17.05.2023
Sözcü	Sokak köpekleri mayın avlasın	Rusya’da sokak köpekleri tarafından 8 yaşındaki çocuğun ölümü üzerine mecliste sokak hayvanları üzerine yasa teklifinin sunulması	Sokak hayvanı	Belirtilmemiş	20	Orta	Evet	Suçlu hayvan	20.05.2023
Sözcü	Ala sığırcık kuşuyla biyolojik mücadele	Kuş türünün ekinlere zarar veren çekirge ve süneleri tüketmeleri üzerine biyolojik müdahalede kullanılabileceğinden bahsedilmesi	Kuş	Ala Sığırcık kuşu	2	Küçük	Evet	Başarılı hayvan	21.05.2023
Sözcü	Alabalık üretiminde Türkiye dünya ikincisi	Türkiye’ nin alabalık üretiminde dünya ikincisi olması	Su hayvanı	Alabalık	9	Orta	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	21.05.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	Isırığı hastalıklara neden oluyor	Zika ve Batı Nil Virüsü gibi hastalıklara yol açan Asya Kaplan Sivrisineği	Kanatlı hayvan	Asya Kaplan Sivrisineği	20	Küçük	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	22.05.2023
Sözcü	Yunuslardan görsel şölen	İstanbul'da gemilere eşlik eden yunusların görüntüsü	Deniz Hayvanı	Yunus	20	Orta	Evet	Güzellik unsuru olan hayvan	22.05.2023
Sözcü	Kahraman köpekler festivalde ağırlandı	Kahramanmaraşta ki depremde görev alan ABD'li köpeklerin California Türk festivalinde karşılanması	Eğitilmiş köpek	Belirtilmemiş	20	Orta	Evet	Kahraman hayvan	23.05.2023
Sözcü	Mezun olan kızı için atla 5 günlük yol gitti	Mezun olunca yanına atla geleceğim diyen babanın atı ile kızının mezuniyetine katılması	Binek hayvanı	Arap atı	2	Orta	Evet	Özel Eğitilmiş hayvan	24.05.2023
Sözcü	Depremzedelere keçi dağıttılar	Adıyaman'da depremden dolayı telef olan hayvanların yerine keçi dağıtılması	Küçükbaş hayvan	Keçi	20	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	24.05.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	Ördekleri yoldan geçirmeye çalışırken aracın altında kaldı	ABD’ de bir vatandaşın ördekleri yoldan geçirmeye çalışırken aracın altında kalması	Su ve kara hayvanı	Ördek	20	Orta	Evet	Masum hayvan	24.05.2023
Sözcü	Selfie için kafese giren çocuğa aslan saldırdı	Manavgattaki hayvanat bahçesinde bulunan aslan ile selfie çekmek isteyen 4 yaşındaki çocuğa aslanın saldırması	Vahşi doğa hayvanı	Aslan	14	Orta	Evet	Vahşi hayvan	25.05.2023
Sözcü	Dünyanın zirvesinde deniz yırtıcısının fosilleri bulundu	Çinli bilim insanlarının Everest yakınlarında 210 milyon yıl önce yaşamış derin deniz yırtıcısı olan Himalayasaurus’ a ait fosil bulmaları	Derin deniz canlısı	Himalayasaurus	20	Orta	Evet	Tarihi kültür niteliğindeki hayvan	26.05.2023
Sözcü	Van Gölü 240 tür kuşu ağırlıyor	Havaların ısınması sonucu birçok kuş türünün Van Gölü Havzası’na gelmesi	Kanatlı Hayvan	Hüdhüd kuşu, Angut Kuşu, Sığır Balıkçıl kuşu (Haberde görseli verilen canlılar belirtilmiştir)	20	Orta	Evet	Güzellik unsuru hayvanlar	26.05.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	40 timsah kafese düşen bakıcıyı paramparça etti	Kamboçyada ailesine ait timsah yetiştirme çiftliğinde hayvanları beslediği esnada dengesini kaybeden adamın 40 timsah tarafından öldürülmesi	Sürüngen hayvan	Timsah	20	Orta	Evet	Vahşi hayvan	27.05.2023
Sözcü	Katil balinalar teknelere saldırılar düzenliyor	Portekiz’ deki Aveiro Üniversitesi’nin yaptığı araştırmada Cebelitarık boğazı ve çevresinde katil balina saldırılarının arttığının belirlenmesi	Su canlısı	Katil balina	20	Büyük	Evet	Vahşi hayvan	28.05.2023
Sözcü	Havalar ısındı kene kabusu yeniden başladı	Havaların ısınması ile birlikte kenelerin yaygınlaşması	Parazit hayvanı	Kene	13	Orta	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	29.05.2023
Sözcü	Şampiyon olan develer klonlanarak çoğaltılıyor	Birleşik Arap Emirliklerinde deve yarışlarında başarılı olanların klonlanması	Yarış Hayvanı	Deve	20	Orta	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	29.05.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	Karadenizden somon ihracı yüzde 227 arttı	Doğu Karadeniz’ de ocak- nisan arası somon ihracının yüzde 227 artış göstermesi	Deniz canlısı	Somon	8	Küçük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	31.05.2023
Sözcü	Papağanlar yok olma tehlikesi ile karşı karşıya	Ekosistem içerisinde bulunan papağanların yok olması tehlikesi ile karşı karşıya kalması	Kuş türü	Papağan	20	Orta	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	01.06.2023
Sözcü	Deniz kaplumbağalarının yuva yaptığı Çıralı’ da yasaklar başladı	Deniz kaplumbağalarının yumurtlama dönemlerinin gelmesi ile alanda kamp yapmak, gürültü ve ateş yakmak gibi çeşitli yasakların gelmesi	Deniz canlısı	‘Caretta caretta’ ve ‘Chelonia mydas’	20	Orta	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	02.06.2023
Sözcü	Boğazda yunus şölenu yaşandı	İstanbul Boğazında yunusların gemilere eşlik etmesi	Deniz canlısı	Yunus	2	Küçük	Evet	Güzellik unsuru olan hayvan	04.06.2023
Sözcü	Ender tür Anadolu Parsı yeniden görüntülendi	Fotokapan ile çekilen görüntülerde ender tür olan Anadolu Parsının çekilmesi	Vahşi yaşam hayvanı	Anadolu parısı: ‘Panthera pardus’	2	Küçük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	04.06.2023

Tablo 4 (devam) Sözcü gazetesi hayvan haberleri

Sözcü	ABD yasa boğuldu Kuğu Faye' i yediler	ABD' nin bir eyaletine bağlı kasabanın maskotu olarak görülen kuğunun telef olması ve 4 yavrusunun da çalınma operasyonu ile karşı karşıya kalması	Su canlısı	Kuğu	20	Küçük	Evet	Mağdur hayvan	04.06.2023
-------	---------------------------------------	--	------------	------	----	-------	------	---------------	------------

Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah gazetesinin iki aylık süreç içerisindeki hayvan haberlerinin incelenmesi

EK 3 Sabah gazetesinin 04.04.2023- 04.06.2023 tarihleri arasında yapılan gazete taramasının sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5 Sabah gazetesi hayvan haberleri

Gazete Adı	Haberin Başlığı	Haberin Konusu	Hayvanın Kimliği	Hayvanın Cinsi	Haberin yer aldığı sayfa	Haberin kapladığı alan	Haberde fotoğraf kullanılmış mı?	Hayvanın yansıtılma biçimi	Tarih
Sabah	Arsalar bitti sıra beygirlerde	İzmir’de CHP belediye başkanlarının arsalardan sonra İYİ parti belediyesi de kendi mülklerine ait atları da satışa çıkarması	Memeli Hayvan	Belirtilmemiş	14	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	05.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Leyleği saçma ile vurdular	Kocaeli İzmit'te bir vatandaşın tüfeğinden çıkan saçma ile leyleğin vurulması	Mevsimlik kuş	Leylek	14	Orta	Evet	Mağdur hayvan	08.04.2023
Sabah	Japonya' da 17 milyon tavuk itlaf edildi	Japonya' da kümes hayvanlarında görülen kuş gribi sonucunda birçok tavuğun telef olması	Kanatlı hayvan	Tavuk	18	Küçük	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	09.04.2023
Sabah	Timsah pitonu yerken görüntülendi	ABD' nin timsah ve pitonları ile ünlü Florida' da iki hayvanın karşılaşması sonucu yaşanan olay	Sürüngen hayvan	Timsah ve yılan	18	Küçük	Evet	Vahşi hayvanı	09.04.2023
Sabah	Yaban keçilerini sürü halinde fotoğrafladı	Yüksek rakım ve sarp kayalıklarda gezinen hayvanların görüntülenmesi	Yabani yaşam hayvanı	Yaban keçisi	18	Orta	Evet	Tarihi kültür niteliğindeki hayvan	09.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Yol verin 'haybulans' geliyor	Bursa' da yaralı hayvanların nakli için hayata geçirilen nakil ve acil müdahale aracı	Sokak hayvanları	Yardıma muhtaç hayvanlar	15	Küçük	Evet	Sosyal Yardım Projesi / Korunmaya muhtaç hayvanlar	10.04.2023
Sabah	Kaliforniya polisinin mutluluk memuru	Kaliforniya eyaletindeki bir polis teşkilatına tavşanın alınması	Memeli hayvan	Tavşan	18	Küçük	Evet	Başarılı hayvan	11.04.2023
Sabah	Kuduz kurt dehşeti 4 yaralı	Erzurum Kireçli köyüne inen bir kurdun saldırması	Yırtıcı hayvan	Kurt	2	Büyük	Evet	Saldırgan hayvan	12.04.2023
Sabah	Boğanın saldırdığı çiftçi öldü	Boğa saldırısı sonucunda bir vatandaşın hayatını kaybetmesi	Memeli hayvan	Boğa	2	Küçük	Evet	Saldırgan hayvan	12.04.2023
Sabah	Dev yunus balığı karaya ölü vurdu	Mersin' in Erdemli ilçesi sahilinde bitkin bir şekilde yüzen yunus balığının saatler sonra karaya ölü olarak vurması	Su canlısı	Yunus balığı	20	Küçük	Evet	Mağdur hayvan	12.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Fil bakıcılarını izleyip muz soymayı öğrendi	Almanya'nın başkenti Berlin'deki hayvanat bahçesindeki Asya filinin muz soymayı öğrenmesi	Memeli hayvan	Asya fili	2	Orta	Evet	Zeki ve Başarılı hayvan	13.04.2023
Sabah	Herkes köpeğiyle o koyunuyla geziyor	Bursa'nın Mudanya ilçesinde yaşayan bir vatandaşın şehrin sokaklarında koyunu ile gezmesi	Sahibine sadık memeli hayvan	Koyun	16	Küçük	Evet	Gösteriş unsuru hayvan	14.04.2023
Sabah	Kartelin rakiplerini kaplanlara yedirmişler	ABD' de uyuşturucu ticareti yaptığı söylenen baronun yakalanıp işkence edildikten sonra kaplanlara atılması	Vahşi doğa hayvanı	Kaplan	8	Küçük	Evet	Vahşi hayvan	16.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Parkın yeni maskotları Sevimli, Şımarık ve Kestane	Antalya Doğal Yaşam Parkında dünyaya gelen lemur yavruları ve ormanda bulunan sincabın eğlenceli halleri	Yaşam parkında ticari amaçlı kullanılan hayvan	Halka kuyruklu lemur ve sincap	18	Küçük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	16.04.2023
Sabah	Kayıp köpek Nenuk Bering Denizi'ni aştı	ABD' li vatandaşın gezi sırasında kaybolan köpeğinin 240 km aşırp sahibini bulması	Davranışları ile zekası gelişmiş hayvan	Belirtilmemiş	18	Küçük	Evet	Başarılı ve zeki hayvan	16.04.2023
Sabah	Köpekleri vurmasın diye kendini siper etti	Bir vatandaşın sokak hayvanlarına zarar vermek isteyen kişiye kendini siper etmesi	Sokak hayvanı	Belirtilmemiş	3	Orta	Evet	Masum hayvan	17.04.2023
Sabah	Balıklı test	Arıtma tesisi için hayvanların işlenmemiş suya konularak deney aracı olarak kullanılması	Deniz canlısı	Balık	13	Orta	Evet	Deney aracı olarak kullanılan hayvan	17.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	İYİ Kİ DOĞDUN	Kocaeli Darıca' daki en yaşlı hayvan olan kaplumbağa Tuki'nin 103. Yaş günü kutlaması	En yaşlı hayvan olması	Aldabra Kaplumbağası	13	Orta	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	17.04.2023
Sabah	Sokağı hamam böcekleri bastı	Kocaeli'nin Derince ilçesindeki bir mahalleyi hamam böceklerinin basması	Böcek	Hamamböceği	14	Büyük	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	18.04.2023
Sabah	Kapıkule Gümrüğü'nde 44 canlı güvercin ele geçirildi	Kaçakçılık operasyonu' nda sınır kapısında canlı güvercinlerin bulunması	Kuş	Güvercin	14	Küçük	Evet	Maddi gelir kaynağı olarak hayvan	18.04.2023
Sabah	Bulduğu yavru sincabı biberonla besliyor	Manisa da odun işletmeciliği yapan adamın ağacın altında bulduğu sincabı beslemesi	Doğal yaşam hayvanı	Sincap	18	Küçük	Evet	Masum hayvan	18.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Jüpiter görevinin yıldızı	Juice adlı uzay aracının fırlatılışını izleyen tembel hayvanın sosyal medyada ilgi odağı olması	Sosyal medya araçlarında ilgi gören hayvan	Tembel hayvan	18	Küçük	Evet	Gösteriş unsuru olarak kullanılan hayvan	18.04.2023
Sabah	Kargalar eve çöktü	Kocaeli' de 15 günlük tatile çıkan vatandaş tatil dönüşü evinin banyosunda dal ve çöp yığınlarını bulması sonrasında karganın da banyonun camından içeri girmesi	Kanatlı hayvan	Karga	18	Orta	Evet	Suçlu hayvan	19.04.2023
Sabah	Tavukçular Çin' e ayak basacak	Çin'in mutfak kültüründe önemli bir değere sahip olan tavuk ayağının ihracatına başlanması	Kanatlı hayvan	Tavuk	5	Küçük	Evet	Maddi gelir kaynağı olarak kullanılan hayvan	22.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Kekik kokan tavuk	Tavukların içme suyuna kekik katılarak 'kekik kokulu tavuk' elde etme çalışmaları	Kanatlı hayvan	Tavuk	15	Büyük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	23.04.2023
Sabah	Tilki 4 saat esir aldı	Bursa' da eve giren tilki yüzünden ailenin 4 saat boyunca evden çıkamaması	Vahşi doğa hayvan	Tilki	15	Orta	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	23.04.2023
Sabah	Nefes kesen eğitim	Bursa' daki bir eğitim merkezi Komutanlığında birçok farklı cins köpeğin eğitimi	Birçok operasyona hazır hale getirilen köpekler	Birçok farklı tür	15	Orta	Evet	Özel eğitilmiş hayvan	23.04.2023
Sabah	Leylek saygısı	Kırklareli' nde yaşayan bir vatandaşın çatısına leylekler için yuva yapması sonucu 61 yıldır leylekleri ağırlaması	Mevsimlik hayvan	Leylek	14	Orta	Evet	Masum hayvan	24.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Deve çocuğu ensesinden kaptı	Boynunu uzatan devenin bu esnada önünde duran çocuğun kafanı kapması	Yaşam alanından farklı konumda bulunan hayvan	Deve	2	Küçük	Evet	Saldırgan hayvan	25.04.2023
Sabah	Önce güneşlendi sonra dinlendi	Mersin’ de bir fok’un önce güneşlenip daha sonra gemi altındaki gölgelik alanda dinlenmesi	Su hayvan	Akdeniz Foku	2	Orta	Evet	Güzellik unsuru olan hayvan	25.04.2023
Sabah	Akbaba Midas 9 ülke gezdi 32 km yol yaptı	Eskişehir de bir proje kapsamında Küçük akbabaya uydu verici takılıp doğal yaşama salınması	Vahşi doğa hayvanı	Neophronpercnopterus (Küçük Akbaba)	2	Büyük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	25.04.2023
Sabah	Çitalardan 2’ncisi de öldü	Dünyanın en hızlı kara hayvanı olan çitaları yeniden yetiştirmeye yönelik proje kapsamında Hindistan’a getirilen çitalardan birinin ölmesi	En hızlı kara hayvanı	Çita	2	Orta	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	25.04.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	ESK’ dan ‘besi çiftliği’ hamlesi	Et ve Süt Kurumu (ESK)Genel Müdürü yaptığı açıklama ile birçok ile besi çiftliği kurmayı düşündüklerini söylemesi	Memeli hayvan	Büyükbaş hayvan	4	Küçük	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	28.04.2023
Sabah	Scooter süren çocuğa başıboş köpekler saldırdı	Bursa’ da elektrikli scooter ile gezen çocuğa başıboş köpeklerin saldırması	Sokak hayvanı	Köpek	13	Orta	Evet	Saldırgan hayvan	30.04.2023
Sabah	Anne boz ayı ve 4 yavrunun keyifli anları	Tunceli’ de bir boz ayı ve 4 yavrusunun yemek arayışında keyifli anlar yaşamaları	Vahşi yaşam hayvanı	Boz ayı	18	Orta	Evet	Masum hayvan	30.04.2023
Sabah	Ayılara özel ekmek fırını	Özel barınakta bakılan ayıların kış uykusundan uyanmaları sonucunda yağ kayıplarını karşılamak için tesise fırın yapılması	Yabani yaşam hayvanı	Ayı	14	Orta	Evet	Korunmaya muhtaç hayvan	02.05.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Bu yıl kurbanlıklar deprem bölgesine	Kurban bağışlarının deprem bölgesine gitmesi	Besi hayvancılığı	Koyun, keçi ve dana	6	Büyük	Evet	Mağdur hayvan	06.05.2023
Sabah	Mühürlettiği bahçeden develeri için ot biçirdi	Devesi için mühürlü arsadan ot biçmesi	Binek hayvan	Deve	3	Orta	Evet	Masum hayvan	07.05.2023
Sabah	İstavrit bolluğu oltacıları sevindirdi	İstanbul Boğazı'nda oltacıların ağlarına kova kova balıkların takılması	Su canlısı	İstavrit	13	Küçük	Evet	Mağdur hayvan	09.05.2023
Sabah	40 kuzu telef oldu	Ankaraya bağlı bir ilçenin mahallesinde ahıla köpek girmesi sonucu 40 kuzunun telef olması	Besi hayvanı	Kuzu	13	Orta	Evet	Mağdur hayvan	10.05.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Anadolu leoparı fotokapana yakalandı	Sayıları azalan Anadolu leoparının Doğa Koruma ve Milli Parkların başlattığı fotokapan projesi ile neslinin tükenmediğinin farkedilmesi	Vahşi doğa hayvanı	Anadolu Leoparı	13	Küçük	Evet	Nesli tükenmekte olan hayvan	10.05.2023
Sabah	Hurşit, Ziver ve Şekerpare	Giresun’ da anneleri tarafından terkedildiği düşünülen ve doğada yaşamayacağı için koruma altına alınan ayılar	Vahşi yaşam hayvanı	Boz ayı	15	Küçük	Evet	Mağdur hayvan	10.05.2023
Sabah	Kocaeli’ nde üreticilere yüzde 50 hibeli yumurta tavuğu	Kocaeli Belediyesi ‘Doğal salma yumurta tavukçuluğu projesi’ nde kapsamında üreticilere destek vermesi	Kanatlı hayvan	Tavuk		Orta	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	11.05.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	19 yaşındaki dünyanın en yaşlı aslanını mızrakla öldürdüler	Kenya’ da yaşayan 19 yaşındaki aslan Loonkiito çiftlik hayvanlarını avladıktan sonra çobanlar tarafından mızrakla vurulması	Vahşi yaşam aslanı	Aslan	2	Orta	Evet	Mağdur hayvan	14.05.2023
Sabah	‘Huzur içinde yat Aaron’	Kolombiya’ dan deprem için yollanan arama-kurtarma köpeğinin hayatını kaybetmesi	Arama-kurtarma hayvanı	Köpek	2	Küçük	Evet	Kahraman hayvan	14.05.2023
Sabah	Aç ayı 150 kiloluk öküzü parçaladı	Artvin’ de boz ayının bir öküzü parçalayarak öldürmesi	Vahşi yaşam hayvanı	Boz ayı	2	Orta	Evet	Vahşi hayvan	14.05.2023
Sabah	Omzunda papağanıyla oy kullandı	Seçim zamanı bir vatandaşın sandık başına oy kullanmaya papağanı ile gitmesi	Evcil hayvan	Papağan	6	Küçük	Evet	Gösteriş unsuru olarak kullanılan hayvan	15.05.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Dev kaplumbağa Chonk	ABD’ deki Chicago Nehrin’de devasa bir kaplumbağanın görüntülenmesi	Norma görüntüden uzak hayvan	Chelydra serpentina	20	Orta	Evet	Güzellik unsuru hayvan	16.05.2023
Sabah	Dünyada ilk: Karınca kolonisi ölü taklidi yapıyor	Araştırmacıların avcılardan korunmak için ölü taklidi yapan bir karınca kolonisi keşfetmeleri	Kendini korumaya yönelik davranış geliştiren hayvan	Polyrhachisfemorata	20	Orta	Evet	Zeki hayvan	16.05.2023
Sabah	Kedisini 9 yıldır omzunda taşıyor	1 aylıkken sahiplendiği kedisi ile her yeri gezen vatandaşın hikayesi	Evcil hayvan	Kedi	2	Orta	Evet	Masum hayvan	17.05.2023
Sabah	Su aygırı tekneye saldırdı	Doğu Afrika ülkesi Malavi’ de su aygırının tekneye saldırması	Vahşi su hayvanı	Su aygırı	20	Küçük	Evet	Saldırgan hayvan	18.05.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Katil balinalar yata saldırdı	Cebelitarık Boğazında seyahata çıkan İngiliz çiftin yatına katil balinaların saldırması	Vahşi su hayvanı	Katil balina	18	Orta	Evet	Saldırgan hayvan	20.05.2023
Sabah	Otobüsün üstüne çıktı, mahsur kalan kediye kurtardı	Kocaeli Belediyesi Ulaşım Park şoförü olan bir vatandaş alt geçidin duvarında mahsur kalan kediye kullandığı otobüsün üzerine çıkarak kurtarması	Sokak hayvanı	Kedi	9	Küçük	Evet	Mağdur hayvan	21.05.2023
Sabah	Yılın keneden ilk ölümü	Kene yapışması sonucu bir vatandaşın hayatını kaybetmesi	Sağlığı tehdit eden hayvan	Kene	18	Küçük	Evet	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	23.05.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Yaren nöbette	Bursa’ da bir balıkçı ve 12 yıldır dost olan Yaren leyleğin yavrularını eşi ile nöbetleşe bakmaları	Mevsimlik hayvan	Leylek	14	Küçük	Evet	Masum hayvan	24.05.2023
Sabah	Selfie çekerken kafa derisini kopardı	Antalya’ da bir ailenin hayvanat bahçesi ziyareti esnasında küçük çocukları aslanla selfie çekilmek isterken aslan tarafından saldırıya uğraması	Vahşi doğa hayvanı	Aslan	22	Büyük	Evet	Saldırgan ve vahşi hayvan	25.05.2023
Sabah	Papağan paşaya herkes hayran	Papağanın cümle kurması, aile üyeleri ile iletişimde olması ve çay içmeyi sevmesi	Evcil kuş	Papağan	2	Küçük	Evet	Başarılı hayvan	26.05.2023
Sabah	Bahçesine giren ayıları bağırarak kovaladı	Arı kovanlarını yemek isteyen ayılara bağırarak kovması	Orman hayvanı	Ayı	2	Küçük	Evet	Saldırgan hayvan	26.05.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Kurt sürüsü, 21 koyunu telef etti	Ağıla kurtların girmesi sonucu 21 koyunun telef olması	Orman hayvanı	Kurt	2	Küçük	Hayır	Saldırgan hayvan	26.05.2023
Sabah	Davetsiz misafir	Kırklareli’nde mezbahadan kaçan dananın emlakçıya girmesi	Besi hayvanı	Dana	17	Orta	Evet	Maddi gelir kaynağı hayvan	26.05.2023
Sabah	Arı zehri kanserli hücreyi yok ediyor	Karadeniz Teknik Üniversitesi’nde yapılan araştırmalarda arı zehrinin kanser hücrelerini yok ettiğinin gözlemlenmesi	Kanatlı hayvan	Arı	3	Orta	Evet	Deney aracı olarak kullanılan hayvan	28.05.2023
Sabah	Kuzusuna kazak giydirip oy vermeye gitti	İstanbul Sarıyer’de bir vatandaş oy vermeye kazak giydirdiği kuzusu ile birlikte gitmesi	Evcil hayvan	Kuzu	7	Orta	Evet	Gösteriş unsuru olarak kullanılan hayvanı	29.05.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Mangal hevesi kursaklarında kaldı pırzelayı sokak köpeği kaptı	Balıkesir' de mangal yapmak isteyen vatandaşların etini bir sokak köpeğinin kapması	Sokak hayvanı	Köpek	20	Küçük	Evet	Suçlu hayvan	31.05.2023
Sabah	Erdoğan' ın aslanı Sultan dördüz annesi oldu	Cumhurbaşkanına Sudan' da hediye edilen aslanın doğum yapması	Vahşi yaşam hayvanı	Aslan	20	Orta	Evet	Masum hayvan	31.05.2023
Sabah	Rusya'nın casus balinası İsveç' e sızdı	Rusya'nın casusluk için eğittiği öne sürülen balinanın İsveç' te görülmesi	Su hayvanı	Beluga	20	Küçük	Evet	Özel eğitimli hayvan	31.05.2023
Sabah	Mahalleye inen ayı kovanları parçaladı	Ordu'nun bir ilçesinde mahalleye inen ayının 7 arı kovanını parçalaması	Vahşi doğa hayvanı	Ayı	2	Küçük	Evet	Saldırgan hayvan	01.06.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Domuz sürüsüne çarpan Bestegül, hayatını kaybetti	Gece sularında aracında seyahat eden kadının önüne domuz sürüsünün çıkması sonucu aracın takla atarak şarampole yuvarlanması	Yabani hayat hayvanı	Domuz	13	Küçük	Hayır	Sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	02.06.2023
Sabah	Taksinin çarptığı ayı ağır yaralandı	Yalova- İzmir karayolu' nda seyir halinde olan aracın karşıya geçmek isteyen ayıya çarpması sonucu ayının yaralanması	Vahşi doğa hayvanı	Ayı	18	Orta	Evet	Mağdur ve korunmaya muhtaç hayvan	03.06.2023
Sabah	Bu kertenkele hem uçuyor hem sırtıyor	Bilim insanlarının, Hindistan' da ağaçtan ağaca uçan ve sırtan yeni bir kertenkele türünü keşfetmesi	Sürüngen hayvan	Paraşüt kertenkelesi	18	Orta	Evet	Masum hayvan	03.06.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Bin katil arı saldırdı ama öldüremedi	ABD' nin Arizona eyaletinde bir vatandaşı ve köpeğine katil arıların saldırması	Vahşi doğa yaşam hayvanı	Katil arı	18	Küçük	Evet	Saldırgan hayvan/sosyal hayatı tehlikeye sokan hayvan	03.06.2023
Sabah	Boğazz' da yunus operasyonu	Istanbul'da balıkçıların ağına yunusun takılması sonucu ekiplerin yunusu kurtarmak için yaptığı operasyon	Su altı hayvanı	Yunus	18	Küçük	Evet	Korunmaya (yardıma) muhtaç hayvan	04.06.2023
Sabah	Sürüye ayılar saldırdı 76 koyun telef	Ordu'nun Gököy ilçesinde yaşayan vatandaşın sürüsüne ayı saldırması	Vahşi doğa hayvanı	Ayı	18	Orta	Evet	Saldırgan hayvan	04.06.2023

Tablo 5 (devam) Sabah gazetesi hayvan haberleri

Sabah	Tavuskuşu beslenen eve operasyon	Ordu'nun Fatsa ilçesinde ihbar üzerine yapılan aramada 3 hint tavuskuşunun bulunması	Yaban hayvanı	Hint tavuskuşu	18	Orta	Evet	Korunmaya muhtaç hayvan	04.06.2023
-------	----------------------------------	--	---------------	----------------	----	------	------	-------------------------	------------